

# **Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в област Силистра Доклад**

2015 г.

## **1. Въведение**

Настоящият анализ и оценката на потребностите на рисковите групи в област Силистра е резултат от процеса на стратегическо планиране на социалните услуги на областно ниво, в съответствие с изискванията на Закона за социално подпомагане.

Изготвянето на Областна стратегия за развитие на социалните услуги е цялостен процес на планиране, развиване и предоставяне на социални услуги на областно ниво, насочен към подобряване на достъпа до качествени социални услуги, повишаване на ефективността и ефикасността на системата за социални услуги и използването на структурните фондове на Европейския съюз.

Областното планиране се осъществява с прякото участие на всички заинтересовани страни – Областна администрация, общини, Регионалната дирекция „Социално подпомагане” (РДСП) и териториалните дирекции „Социално подпомагане”, доставчици на услуги, неправителствени организации, местни държавни институции, представители на целевите общности и рисковите групи.

Аналитичният доклад е продукт на съвместните усилия на областния екип, с участието на общинските екипи и на другите заинтересовани страни. Проучването по общини и на областно ниво се проведе в периода март – май 2015 година с активното участие на представители на всички заинтересовани страни и координирано от Областния екип.

Докладът е финализиран след обсъждане с Областния екип.

## **2. Методология**

Оценката на потребностите е основа за планирането, за да може то да отговори на реалните нужди от социални услуги за рисковите групи, да съответства на реалните възможности и капацитет на местните партньори за осигуряване на необходимите услуги и в по-широк план – да съответства на дългосрочните тенденции за развитието на област Силистра.

Проучването на ситуацията в област Силистра е насочено върху идентифициране на потребностите от социални услуги, разглеждани в контекста на мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в общините.

### **2.1. Цели и обхват на проучването**

#### **Цели и конкретни задачи на проучването на ситуацията в област Силистра**

Проучването на ситуацията в област Силистра е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социо-икономическите проблеми, политики и мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в областта.

Оценката на потребностите е основа за планирането – тя е необходима, за да може планирането да отговори на реалните нужди от социални услуги за рисковите групи, да съответства на реалните възможности и капацитет на местните партньори за осигуряване на

необходимите услуги и в по-широк план – да съответства на дългосрочните тенденции в развитието на област Силистра.

**Целите на проучването са:**

- Да се очертае общата социо-демографска и икономическа картина на населението в област Силистра – проблематика, настояща ситуация и тенденции в развитието;
- Да се анализират факторите, които създават рискове пред индивиди/общности/ групи по отношение на тяхната социална интеграция и социалната кохезия;
- Да се идентифицират групите в риск – какви са техните характеристики, брой и териториално разположение, какво е отражението на рисковите фактори върху тях;
- Да се оценят възможностите на наличните ресурси, както за подкрепа на групите в риск, чрез развитие на социалните услуги, мерки за преодоляване на създадените проблеми, така и за превенция на риска.

Обхват на темите на проучването – посочват се основните проблеми, върху които е фокусирано проучването.

**Обхватът на темите** на проучването включва демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги в област Силистра като осигурени ресурси (финансови и човешки), достъп, капацитет и качество на наличните услуги. Потърсена е обратна връзка за нагласите и очакванията от областното планиране на заинтересованите страни – местна власт, териториални структури на АСП, доставчици и потребители на социални услуги. В географско отношение обхватът на проучването покрива всички населени места в област Силистра, като се обръща специално внимание на малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи.

Обобщените резултати от проучването и заключенията в аналитичния доклад ще осигурят:

- Обосновка за избора на приоритети и стратегически направления в Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Силистра;
- Профил и характеристика на отделните рискови групи и подгрупи, необходими за дизайн на услугите и мерките, включени в областната стратегия, които да съответстват на специфичните потребности на всяка група;
- Детайлна информация за броя на индивидите и групите в риск, които да бъдат обхванати от социални услуги и/или от съпътстващи мерки за социално включване, както и разположението им в населените места в общините на областта.

Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са важни за адекватното планиране на капацитета на предвижданите социални услуги и за избора на тяхната форма – начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите, обслужващи едно или няколко населени места.

- Териториален и времеви обхват.

Проучването е извършено за периода м. март – м. май 2015 г. на територията на седемте общини от област Силистра.

## **2.2. Методи за проучването и анализа на ситуацията в област Силистра**

В процеса на събиране на информация се включиха представители на всички заинтересовани страни от областта. Всички работиха на доброволен принцип, мотивирани от убеждението за необходимостта от адекватна работеща областна стратегия за развитие на социалните услуги, която да допринесе за решаване на социалните проблеми сред населението в област Силистра.

Така се осигури достъп до почти всички налични **източници на информация** в областта като:

- Анализи, доклади, стратегически документи на национално, областно и местно ниво;

- Статистически бази-данни, редовно събирани и актуализирани от:
  - институциите на областно ниво – като РДСП, РИО на МОН, РЗИ, ТСБ, ДБТ, ТП на НОИ;
  - общинска администрация – ГРАО и отделите, отговорни за социални, образователни и хуманитарни дейности и др.;
  - ДСП и отделите „Социална закрила” в общините;
- Местни комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, РПУ и Детска педагогическа стая, които текущо документират своя опит и практика и разполагат със статистика за специфични групи на деца в риск;
- Данни, документация и експертиза на доставчиците на услуги за действащите социални услуги в общините
- Училища, болници, лични лекари и пр., които разполагат с информация за състоянието на свързаните сектори със социалните услуги.
- Граждански организации и НПО.

В представеният предварителен аналитичен доклад е включена статистическа информация от всичките 7 общини в областта, което дава възможност да се изведат общите тенденции, но не е достатъчно като основа на планирането на конкретните мерки и социални услуги.

Използваните **методи за събиране на информация** включват:

- Документално проучване на съществуващи анализи, доклади, стратегически документи на областната и местната администрация (като стратегии, дългосрочни програми и планове за развитие);
- Систематизиране и обобщаване на статистически данни, регулярно събирани от общинската администрация и местно-базираните държавни институции;
- Събиране на допълнителна статистическа информация за разпределението на ключови рискови групи по населени места;
- Среци и дискусии с представители на общини, областна администрация, услуги, териториални структури на АСП, НПО, целеви общности и групи в риск.

В резултат от срещите и индивидуалните разговори е събрана и обобщена качествена информация за нагласите, мненията, позициите и очакванията на различните участници в предоставянето на услугите.

При обработването на данните и анализа на ситуацията са прилагани количествени и качествени методи, сравнителен анализ на състоянието и тенденциите в свързаните сектори, анализ на силните и слабите страни.

### **3. Описание на ситуацията в област Силистра**

#### **3.1. Обща характеристика на областта**

Област Силистра заема площ от 2846,3 кв.км, разположена в най-североизточната част на страната. На север и североизток областната граница съвпада с държавната и съответно с тази на Р Румъния. Останалите ѝ граници са поделени с областите Добрич, Шумен, Разград и Русе. Областният център отстои на 124 км от Русе, на 112 км от Разград, на 88 км от Добрич, а от столицата София – на 437 км.

От гледна точка на възможностите за развитие, географското разположение на областта предоставя потенциално/условно предимство. Формулата „гранично местоположение – от недостатък в предимство“ е приложима и тук. Възможностите за развитие на областта в голяма степен зависят от интегрирането ѝ със съседните области, както и от развитието на трансгранично сътрудничество в различни сфери.



### Административна структура

В областта се включват 118 населени места – 5 градове и 113 села. Област Силистра е съставена от 7 общини – 5 с центрове градове и две – села (Ситово и Кайнарджа). Областният център – гр. Силистра (34 216 жители) – е най-големият град и попада в категорията „средни градове“. Общите параметри на съставните общини са представени в следната таблица:

**Таблица 1. Територия и население (градско, селско) по общини**

Общини	Територия към <b>31.12.2000 г.,</b> дка	Население, бр. жители към <b>31.12.2014г.</b>	Градско население, % към <b>31.12.2014г.</b>	Селско население, % към <b>31.12.2014г.</b>
Силистра	515891	48709	69.2	30.8
Дулово	566326	27963	23.2	76.8
Тутракан	448345	14566	56.8	43.2
Главиница	481230	10407	14.4	85.6
Ситово	270966	5117	-	100
Кайнарджа	314961	5096	-	100
Алфатар	248566	2812	53.0	47.0
Общо	2846285	114670	44.8	55.2

**Източник:** ТСБ Силистра

Област Силистра се характеризира с относително по-голям дял на земеделските площи, отколкото други райони на страната – 70,5%, съотнесено към 58,7% средно за страната. Делът на реално използваните обработваеми площи също е много по-висок поради леснодостъпната и плодородна земя, която облагодетелства уедрен модел на селскостопанската дейност при основните култури. Сравнително нисък е делът на урбанизираните територии (21.9 % от общата площ) и на транспорт и инфраструктура (0,6%). Делът на горските територии е 5.0%, а на водните площи – 2.0%.

**Таблица 2. Териториален баланс на област Силистра (ха)**

Област, общини	Общо	Селско-стопански територии	Горски територии	Урбанизирани територии	Водни течения и площи	Мини и кариерни материали	Транспорт и инфраструктура
Област Силистра	284628.5	200669.0	62304.4	14314.7	5628.4	143.8	1568.2
Алфатар	24856.6	13323.0	10484.4	905.7	11.7	0.8	131.0
Главиница	48123.0	31523.8	13526.5	2290.2	578.3	0.0	204.2
Дулово	56632.6	38993.5	14463.4	2758.3	67.5	57.9	292.0
Кайнарджа	31496.1	23933.5	6331.2	1115.4	12.0	0.0	104.0
Силистра	51589.1	38754.4	6827.3	3622.6	1809.0	51.0	524.8
Ситово	27096.6	21346.2	3404.7	1462.5	747.1	12.9	123.2
Тутракан	44834.5	32794.6	7266.9	2160.0	2402.8	21.2	189.0

Размерът на обработваемата земя в областта е 1 707 936 дка и представлява 60,0% от територията ѝ. Разпределението по общини и отношението декар/човек е следното:

**Таблица 3. Разпределение на обработваема земя по общини**

Общини	Обработваема земя към 31.12.2000 г.	
	площ, дка	дка /човек
Алфатар	116 944	40,0
Главиница	273 965	25,8
Дулово	333 616	11,9
Кайнарджа	182 584	35,9
Силистра	328 730	6,6
Ситово	182 855	34,9
Тутракан	289 242	19,5
ОБЩО	1 707 936	14,6

*Източник: ТСБ Силистра*

По отношение на собствеността, земеползването има следната структура:

**Частна собственост** са 1 462 410 дка, или 51,4% от общата територия на областта. Това са земеделски земи и малка част от територията на населените места и водните площи. Най-голям е дялът на частната собственост върху земите в община Ситово – 63,0%, а най-малък в община Главиница – 42,4%.

**Държавна собственост** са 853 859 дка (30,0% от територията на областта). Това са земите на Държавния горски фонд, Държавния поземлен фонд, част от територията на населените места, преобладаващата част от териториите на водните течения и водните площи, републиканската пътна мрежа и ж.п. линиите.

**Общинска** е собствеността върху 348 986 дка (12,3%) – общински поземлен фонд, включващ ниви, трайни насаждения, мерите и пасищата, както и полските пътища и прокари, част от населените места, водни площи, депата за битови отпадъци, общинската пътна мрежа и др.

Най-малък е дялът на територията на **религиозните организации** – 0,4% (10 105 дка) – главно земеделски земи, застроени площи и гори.

В категорията „**друга собственост**“ попадат 170 925 дка. Това са земеделски земи с невъзстановена собственост, преобладаващата част от населените места и другите урбанизирани територии, водни площи, пътища и др.

**Населените места по общини и според броя на жители, регистрирани по постоянен адрес са представени в следващите таблици:**

**Таблица 4. Брой общини и брой населени места във всяка община**

Общини	Бр. населени места	Населени места
1. Алфатар	7	с. Алеково, гр. Алфатар, с. Бистра, с. Васил Левски, с. Кутловица, с. Цар Асен, с. Чуковец
2. Главиница	23	с. Бащино, с. Богданци, с. Вълкан, гр. Главиница, с. Дичево, с. Долно Ряхово, с. Зарица, с. Зафирово, с. Звенимир, с. Зебил, с. Калугерене, с. Коларово, с. Косара, с. Листец, с. Малък Преславец, с. Ножарево, с. Осен, с. Падина, с. Подлес, с. Сокол, с. Стефан Караджа, с. Суходол, с. Черногор
3. Дулово	27	с. Боил, с. Водно, с. Вокил, с. Върбино, с. Грънчарово, с. Долец, гр. Дулово, с. Златоклас, с. Козяк, с. Колобър, с. Межден, с. Овен, с. Окорш, с. Орешене, с. Паисиево, с. Полковник Таслаково, с. Поройно, с. Правда, с. Прохлада, с. Раздел, с. Руйно, с. Секулово, с. Скала, с. Черковна, с. Чернолик, с. Черник, с. Яребица
4. Кайнарджа	15	с. Войново, с. Голеш, с. Господиново, с. Давидово, с. Добруджанка, с. Зарник, с. Кайнарджа, с. Каменци, с. Краново, с. Полковник Чолаково, с. Попрусаново, с. Посев, с. Светослав, с. Средище, с. Стрелково
5. Силистра	19	с. Айдемир, с. Бабук, с. Богорово, с. Брадвари, с. Българка, с. Ветрен, с. Главан, с. Йорданово, с. Казимир, с. Калипетрово, с. Полковник Ламбриново, с. Попкралево, с. Професор Иширково, гр. Силистра, с. Смилец, с. Срацимир, с. Сребърна, с. Сърпово, с. Ценович
6. Ситово	12	с. Босна, с. Гарван, с. Добротица, с. Ирник, с. Искра, с. Любен, с. Нова Попина, с. Поляна, с. Попина, с. Ситово, с. Слатина, с. Ястребна
7. Тутракан	15	с. Антимово, с. Белица, с. Бреница, с. Варненци, с. Дунавец, с. Нова Черна, с. Пожарево, с. Преславци, с. Старо село, с. Сяново, гр. Тутракан, с. Търновци, с. Царев дол, с. Цар Самуил, с. Шуменци
ОБЩО	118	

*Източник: НСИ*

**Таблица 5. Брой на населени места, класифицирани според бр. жители по настоящ адрес в съответното населено място**

Община	Общ брой	Бр. населени места според броя на жители по регистрирани по постоянен адрес към <b>31.12.2014 г.</b>				
		до 500	от 501-1000	от 1001-5000	от 5001-10000	над 10000
АЛФАТАР	7	6	-	1	-	-
ГЛАВИНИЦА	23	16	6	1	-	-
ДУЛОВО	27	9	10	7	1	-
КАЙНАРДЖА	15	12	1	2	-	-
СИЛИСТРА	19	11	4	2	1	1

СИТОВО	12	8	3	1	-	-
ТУТРАКАН	15	10	2	2	1	-

*Източник: ТСБ Силистра*

Общините от областта са обект на подчертани проблеми от типа център-периферия. Тук влизат: недоброто покритие с транспортна мрежа, проблеми с достъпа през зимните месеци, ограниченото предлагане на обществени услуги.

### 3.2. Население – демографска характеристика

В края на 2014 година в област Силистра живее 1,6 % от населението на страната. По данни на НСИ, населението на областта към 31.12.2014 г. е **114 670 души**. В резултат на отрицателния естествен и външномиграционен прираст, за четири години – от 31.12.2010 до 31.12.2014 г. населението на областта е намаляло с 11 157 души, или средно с 2 790 човека на година. За сравнение намаляването на населението в област Силистра в периода 2004-2009 г. е с 1 608 души годишно.

Към 31.12.2014 г. в общия брой на населението жените продължават да са по-голямата част от него (50,6 %) и на 1 000 мъже се падат 1 025 жени. През 2009 г. на 1 000 мъже са се падали 1 035 жени.

**Таблица 6. Население към 31 декември по години и пол в област Силистра**

Години	Общо	Мъже	Жени
<b>2010</b>	125 827	61 773	64 054
<b>2011</b>	118 433	58 746	59 687
<b>2012</b>	117 214	58 062	59 152
<b>2013</b>	116 038	57 337	58 701
<b>2014</b>	114 670	56 620	58 050

*Източник: НСИ*

Неравномерно е разпределението на населението по общини.

Най-многобройна е община Силистра с постоянно население към 31.12.2014 г. от 48709 души, следвана от община Дулово с 27 963 души. В останалите общини населението към 31.12.2014 г. е: община Алфатар – 2 812, Главиница – 10 407, Кайнарджа – 5 096, Ситово – 5117 и община Тутракан – 14 566 души. Както в областта, така и във всички общини, населението намалява, като за четирите години от 31.12.2010 г. до 31.12.2014 г. процентното намаление по общини е следното: община Алфатар – 13,2%, община Главиница – 16,4%, община Дулово – 2,3%, община Кайнарджа – 1,5%, община Силистра – 9,7%, община Ситово – 10,8% и община Тутракан – 12,4%.

**Таблица 7. Население по общини към 31 декември**

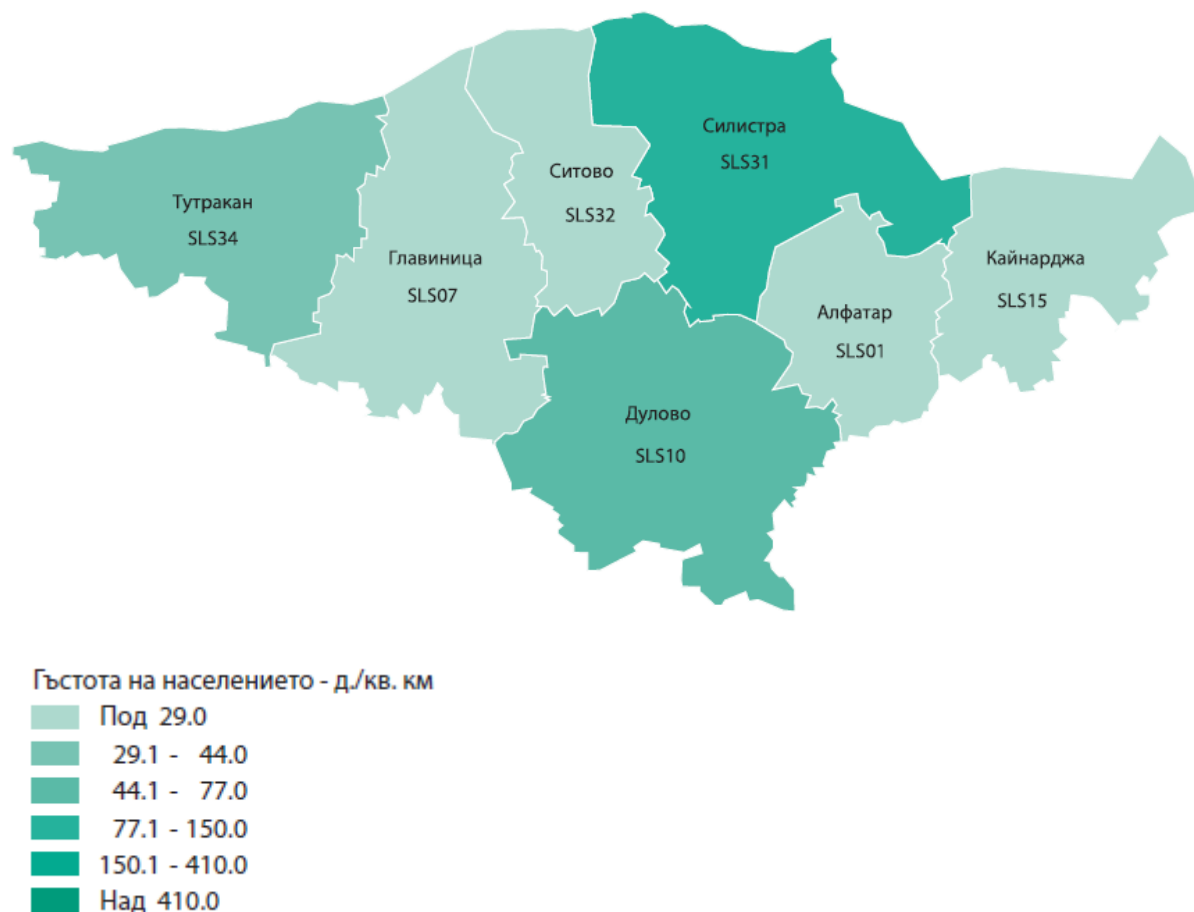
	2010	2011	2012	2013	2014
<b>Област Силистра</b>	<b>125 827</b>	<b>118 433</b>	<b>117214</b>	<b>116038</b>	<b>114670</b>
Алфатар	3 241	3 020	2952	2892	2812
Главиница	12 445	10 797	10642	10553	10407
Дулово	28 634	28 259	28215	28077	27963
Кайнарджа	5 175	5 059	5081	5102	5096

Силистра	53 957	50 780	50118	49437	48709
Ситово	5 738	5 337	5283	5102	5117
Тутракан	16 637	15181	14923	14780	14566

*Източник: НСИ*

С намаляването на населението, естествено намалява и гъстотата на населението. Към 31.12.2013 г. гъстотата на населението в областта е 40,8 души на кв.км. Към 31.12.2009 г. гъстотата на населението е била 45,5 души на кв.км. Община Силистра е с най-голяма гъстота на населението – 95,8 души на кв.км., следвана от община Дулово с 49,6 души на кв. км. Най-малка е гъстотата на населението в община Алфатар – 11,6 души на кв. км. В останалите общини гъстотата на населението е: община Главиница – 21,9 души на кв. км., община Кайнарджа – 16,2 души на кв. км., община Ситово – 19,2 души на кв. км. и община Тутракан – 33 души на кв. км.

Гъстота на населението в област Силистра към м. февруари 2011 г.



*Източник: НСИ*

Характерно за област Силистра е, че преобладава населението, което живее в селата. В края на 2014 г. в градовете на област Силистра живеят 51 429 души или 44,8% от населението на областта, а в селата – 63 241 (55,2%). От цялото население на страната през 2014 г. 73,1% живеят в градовете. Област Силистра е една от трите области в страната, където селското население превишава градското. Другите две области са: Разград (52,8 % от населението живее в селата) и Кърджали (58,6 % от населението живее в селата). В област Силистра постоянното



население в градовете е както следва – град Алфатар – 1 509, град Главиница – 1 491, град Дулово – 6 472, град Силистра – 33 683, град Тутракан – 8 274.

Формираната в резултат на демографските процеси в областта и страната възрастова структура на населението силно въздейства върху броя и възрастовия състав на трудовите ресурси. Остър и задълбочаващ се демографски проблем е продължаващия процес на остаряване на населението, което естествено води до нарастване на неговата средна възраст.

**Таблица 8. Население под, в и над трудоспособна възраст към 31.12 в област Силистра, %**

Години	Общо	Възrastови групи		
		Под трудоспособна възраст - %	В трудоспособна възраст - %	Над трудоспособна възраст - %
2010	100,0	14,4	61,6	24,0
2011	100,0	14,1	59,9	26,0
2012	100,0	14,2	59,9	25,9
2013	100,0	14,3	59,6	26,1
2014	100,0	14,5	59,0	26,6

*Източник: НСИ*

За периода 2010-2014 г. измененията във възрастовата структура на населението водят до промяна в броя и дела в трите възrastови категории. През 2014 г. относителния дял на населението в под трудоспособна възраст е 14,5%, а населението в над трудоспособна възраст продължава да се увеличава и е 26,6%. За сравнение с 2010 г. относителния дял на населението в под трудоспособна възраст остава почти същия (14,4%), докато населението в над трудоспособна възраст се е увеличило с 2,6 пункта за същия период. През 2014 г. от населението в над трудоспособна възраст (30 454 души) преобладават жените – 61,0% от общия брой население в над трудоспособна възраст, а в групата на населението в трудоспособна възраст (67 619 души) лек превес имат мъжете – 53,4%.

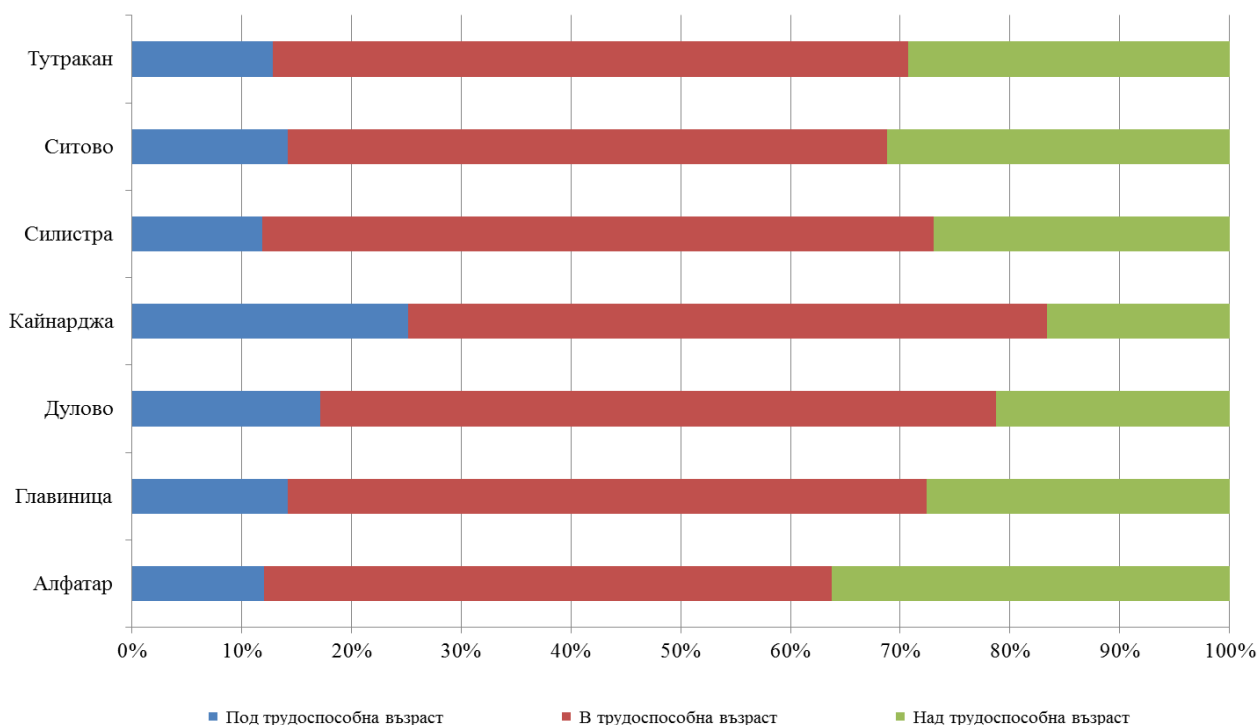
За сравнение, в страната през 2014 г. населението в под трудоспособна възраст е 14,8%, в трудоспособна възраст – 61,1%, а в над трудоспособна възраст е 24,1% от общото население.

От общините в област Силистра община Алфатар продължава да е с най-висок процент на население в над трудоспособна възраст – 36,3%, а с най-нисък процент е община Кайнарджа с 16,2%. Община Кайнарджа е и с най-висок относителен дял на населението в под трудоспособна възраст – 26,1% и тенденцията е този дял да расте (от 2010 до 2014 г. е нараснал с 3,3%). Тя е единствената община в областта, в която относителният дял на населението в под трудоспособна възраст (26,1 %) е по-голям от този на населението в над трудоспособна възраст (16,2%).

В община Алфатар относителният дял на населението в под трудоспособна възраст е най-нисък – 12%, следвана от община Силистра – 12,2%. В останалите общини относителният дял на населението в под трудоспособна възраст е: Главиница – 14,7%, Дулово – 17,3%, Кайнарджа – 26,1%, Ситово – 14%, Тутракан – 13,1%.

През 2014 г., в сравнение с 2010 г., в общините Алфатар, Кайнарджа и Ситово, относителния дял на населението в под трудоспособна възраст нараства, в общините Дулово и Тутракан е без промяна, а в общините Главиница и Силистра той намалява. Относителният дял на населението в трудоспособна възраст намалява във всички общини, с изключение на общините Кайнарджа и Ситово, а относителният дял на населението в над трудоспособна възраст се увеличава във всички общини, с изключение на общините Кайнарджа и Ситово.

**Население под, във и над трудоспособна възраст към 31.12.2012 г.  
в област Силистра по общини**



През 2014 г. НСИ е разработил прогноза за населението в България в перспектива до 2070 г. по три варианта – вариант при хипотеза за конвергентност (реалистичен вариант, съобразен с нормативните изисквания на Европейския съюз за демографското и социално-икономическото развитие на страните членки), вариант на относително ускоряване (предполага се, че демографското развитие ще протича при благоприятни социално-икономически процеси в страната) и вариант на относително забавяне (прогнозата е при хипотези за неблагоприятни социално-икономически процеси в страната). **Според реалистичния вариант на прогнозиране**, населението в област Силистра през 2020 г. ще бъде 107 538 души, през 2030 г. – 95 170 души, през 2040 г. – 83 634 души, през 2050 г. – 73 660 души, през 2060 г. – 64 927 души и през 2070 г. – 57 617 души. Реализацията на направената прогноза в голяма степен зависи от демографската и социално-икономическа политика на страната, а също и от международните икономически условия.

### Раждаемост на населението

През 2014 г. в област Силистра живородените деца са 998, за сравнение с предходната година техният брой е 1025, през 2012 г. – 1024, а през 2011 г. – 1043. Тенденцията за разглеждания 4-годишен период е към намаляване на броя на живородените деца, като най-голям спад има през 2011 г. Коефициентът на раждаемост в областта през 2014 г. е 8,7‰ и е по-нисък от този за страната с 0,7‰, но е по-висок от този за Северен централен район с 0,4‰. За периода 2010-2014 г. той почти не се променя – през 2010 г. коефициента на раждаемост е 8,9‰, през 2011 г. и 2013 г. е 8,8‰, през 2012 г. и 2014 г. е 8,7‰.

От всички живородени в област Силистра през 2014 г. 519 са момчета, а 479 – момичета. През 2010 г. коефициентът на раждаемост в градовете на областта е 8,1 ‰, а в селата 9,6‰. През 2014 г. коефициентът на раждаемост в градовете е спаднал на 7,8 ‰, а в селата – на 9,3‰.

**Табл 10. Брой живородени в област Силистра по общини и пол за периода 2011-2014 г.**

Област Общини	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
	Живородени	Живородени	Живородени	Живородени

	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета
<b>Област Силистра</b>	<b>1043</b>	<b>555</b>	<b>488</b>	<b>1024</b>	<b>522</b>	<b>502</b>	<b>1025</b>	<b>526</b>	<b>499</b>	<b>998</b>	<b>519</b>	<b>479</b>
Алфатар	23	11	12	15	9	6	14	9	5	18	6	12
Главиница	95	51	44	96	39	57	103	51	52	93	53	40
Дулово	282	152	130	329	175	154	267	135	132	302	157	145
Кайнарджа	81	44	37	80	33	47	95	46	49	79	40	39
Силистра	390	203	187	343	168	175	352	184	168	361	182	179
Ситово	43	27	16	44	29	15	42	21	21	37	22	15
Тутракан	129	67	62	117	69	48	152	80	72	108	59	49

*Източник: НСИ*

През 2010 г. в област Силистра средната възраст на майката при раждане на дете е била 26 години, а при раждане на първо дете – 24,1 години. През 2011 г. средната възраст майката при раждане на дете е била 26,3 години, а при раждане на първо дете отново е 24,1 години. Тези стойности за 2012 г. са съответно 26,4 и 23,9 години, през 2013 г. – 26,5 и 24,7 години, а през 2014 г. – 26,7 и 24,5 години. Сравнени със същите показатели за страната и за Северен централен район, стойностите за област Силистра са по-ниски, т.е. майките в областта раждат децата си на по-ниска възраст.

През 2010 г. в областта най-много живородени деца са родени от жени на възраст 20-24 години – 353 или 31,3% от всички живородени, а през 2014 г. най-много живородени деца са родени от жени на възраст 25-29 години – 317 деца (31,8% от всички живородени). През периода 2010 – 2014 г. в разпределението на живородените деца по възраст на майката се наблюдава изместване в по-горна възрастова група. Процента на живородени деца от майки на възраст под 20 години намалява от 14,8% през 2010 г. на 12,1% през 2014 г., живородените деца от майки на възраст 20-24 години намаляват от 31,3% през 2010 г. на 28,4% през 2014 г., майките на възраст 25-29 години се увеличават от 28,7% на 31,8%, на възраст 30-34 години нарастват от 19,1% на 19,3% и на възраст 35-39 години нараства с 1,3 пункта от 5,5% на 6,8%.

**Табл. 11. Коефициенти на раждаемост и естествен прираст на населението в област Силистра**

Година	Коефициент на раждаемост, ‰			Естествен прираст	
	Общо	Град	Село	Брой	‰
<b>2010</b>	8,9	8,1	9,6	-858	-6,8
<b>2011</b>	8,8	7,9	9,4	-925	-7,7
<b>2012</b>	8,7	7,7	9,5	-960	-8,1
<b>2013</b>	8,8	7,8	9,6	-799	-6,8
<b>2014</b>	8,7	7,8	9,3	-973	-8,4

*Източник: НСИ*

Коефициентът на раждаемост за периода 2010-2014 г. в областта е почти без промяна и намалява в сравнение с 2008 и 2009 г. През последните 10 години той е бил най-висок през 2009 г. (9,7‰). Коефициентите на раждаемост и естественият прираст в област Силистра за периода 2010-2014 г. са по-ниски от тези за страната, но са по-високи от тези за Северен централен район.

Естественото движение на населението в областта по общини през 2014 г. е показано в следващата таблица:

**Табл. 12. Естествено движение на населението през 2014 г. в област Силистра**

Общини	Живородени	Умрели	Естествен прираст
--------	------------	--------	-------------------

	всичко	момчета	момичета	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Алфатар	18	6	12	79	53	26	-61	-47	-14
Главиница	93	53	40	202	98	104	-109	-45	-64
Дулово	302	157	145	409	229	180	-107	-72	-35
Кайнарджа	79	40	39	54	24	30	25	16	9
Силистра	361	182	179	864	443	421	-503	-261	-242
Ситово	37	22	15	114	47	67	-77	-25	-52
Тутракан	108	59	49	249	139	110	-141	-80	-61
<b>Общо за областта</b>	<b>998</b>	<b>519</b>	<b>479</b>	<b>1971</b>	<b>1033</b>	<b>938</b>	<b>-973</b>	<b>-514</b>	<b>-459</b>

*Източник: НСИ*

### Смъртност на населението

В общата смъртност на населението в област Силистра през периода 2010-2014 г. се наблюдава увеличение от 15,7‰ до 17,1‰. През 2014 г. броят на умрелите в областта е 1971 души (1033 мъже и 938 жени). В сравнение с предходната година техният брой е нараснал със 147 души, а коефициентът на обща смъртност е нараснал с 1,5 пункта. В сравнение с данните за страната, през 2014 г. коефициентът на обща смъртност в областта е по-висок с 2‰ и с 0,1‰ в сравнение със Северен централен район.

В селата смъртността продължава да е по-висока основно поради по-възрастното население, което живее там (17‰ през 2010 г., 17,8‰ през 2011 г., 18,4‰ през 2012 г., 16,1‰ през 2013 г. и 18,3‰ през 2014 г.) в сравнение с градовете (14‰ през 2010 г., 15‰ през 2011 г. и 2012 г., 15,1‰ през 2013 г. и 15,6‰ през 2014 г.). Общата смъртност при мъжете надвишава тази при жените, като стойностите нарастват от 17,5‰ през 2010 г. до 18,1‰ през 2014 г. за смъртността за мъжете и от 13,9‰ през 2010 г. до 16,1‰ през 2014 г. при жените.

*Табл. 13. Коефициенти на обща и детска смъртност в област Силистра*

Години	Обща смъртност, ‰	Детска смъртност, ‰
<b>2010</b>	15,7	3,5
<b>2011</b>	16,5	10,5
<b>2012</b>	16,8	7,8
<b>2013</b>	15,6	5,9
<b>2014</b>	17,1	12,0

*Източник: НСИ*

В следващата таблица са показани умираанията в брой по общини и пол за периода 2011-2014 г. в областта:

*Табл. 14. Умиания по общини и пол в област Силистра от 2011 г. до 2014 г.*

Област	2011			2012			2013			2014		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
<b>Област Силистра</b>	<b>1968</b>	<b>1062</b>	<b>906</b>	<b>1984</b>	<b>1077</b>	<b>907</b>	<b>1824</b>	<b>1018</b>	<b>806</b>	<b>1971</b>	<b>1033</b>	<b>938</b>

Алфатар	64	35	29	74	40	34	64	35	29	79	53	26
Главиница	198	96	102	208	104	104	171	92	79	202	98	104
Дулово	376	197	179	399	216	183	329	179	150	409	229	180
Кайнарджа	93	58	35	73	52	21	68	43	25	54	24	30
Силистра	824	433	391	848	469	379	809	449	360	864	443	421
Ситово	106	63	43	95	53	42	113	62	51	114	47	67
Тутракан	307	180	127	287	143	144	270	158	112	249	139	110

*Източник: НСИ*

Коефициентът на детска смъртност (брой умрели деца на възраст под 1 година на 1 000 живородени) в област Силистра се движи от 3,5‰ през 2010 г., 10,5‰ през 2011 г., 7,8‰ през 2012 г., 5,9‰ през 2013 г. и достига 12‰ през 2014 г. Голям спад бележи през 2010 г., тъй като през 2009 г. той е бил 11,2‰. През 2010 г. и 2013 г. този показател е под средния за страната (съотв. 9,4‰ и 7,3‰), през 2011 г. го превишава с 2‰, през 2012 г. съвпада с него, а през 2014 г. отново го превишава с 4,4‰. Тревожен за областта е факта на двукратното увеличаване на детската смъртност през последните две години.

В повечето от страните в Европейския съюз коефициентът на детска смъртност е под 5‰. Общо за ЕС-27 коефициентът на детска смъртност през 2011 г. е 3,9‰.<sup>1</sup>

Основните причини за смърт сред цялото население през 2013 г. в областта са болестите на органите на кръвообращението. Те включват Хипертонични болести, Ишемична болест на сърцето, Мозъчносъдови болести и др. На тях се дължат 69,4% от умирианията в област Силистра. От тези болести са починали 1266 души от общо 1824 души през 2013 г.

На второ място като причина за смърт сред цялото население в областта са новообразуванията (в това число Злокачествени новообразувания на храносмилателните органи, на дихателните органи и гръдния кош и др.), на които се дължат 14,9% от всички умириания в областта.

За областта на трето място като причина за смърт сред населението са болестите на храносмилателната система – 5,1% от всички умириания.

От външни причини за заболяемост и смъртност, в това число транспортни злополуки, умишлено самонараняване и др. са починали 3,2% (59 души) от всички умрели в областта.

Основна причина за намаляването на населението в областта е високата смъртност сред активното население. През 2014 г. 3,2% от умрелите са на възраст 40-49 години, 9,2% са на възраст 50-59 години, 19,2% на възраст 60-69 години, 31,6% са на възраст 70-79 г. и 34% са на възраст над 80 години. Общо за 2014 г. относителният дял на умрелите на възраст 40-69 години е 31,7%.

От всички починали в област Силистра през 2014 г. мъжете са 52,4%, а жените са 47,6%, а по признак местоживеене – от градовете са 41% и от селата са 59%.

### **Естествен прираст на населението**

Разликата между ражданията и умирианията формира естествения прираст на населението. И тъй като от 1991 г. досега умира повече хора, отколкото се раждат, тази разлика е с отрицателна стойност и в резултат населението на областта непрекъснато намалява. През 2014 г. абсолютният брой на естествения прираст в страната е минус 41 367 души, а в област Силистра минус 973 души.

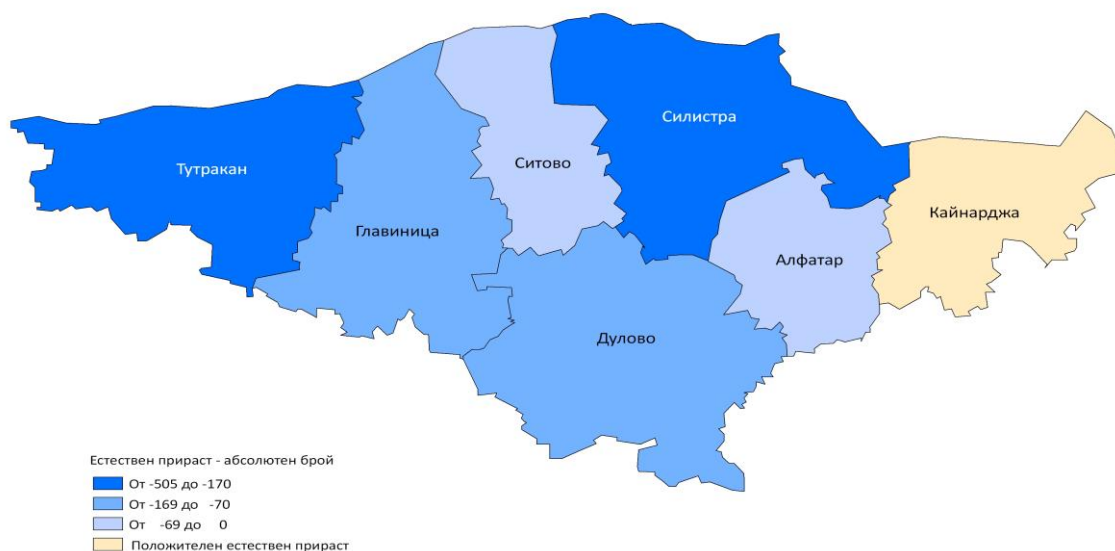
<sup>1</sup> [http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Population2012\\_IZXIDOM.pdf](http://www.nsi.bg/sites/default/files/files/pressreleases/Population2012_IZXIDOM.pdf), стр. 12

Коефициентът на естествен прираст за област Силистра през 2014 г. е минус 8,4‰ и е по-нисък от този за страната (минус 5,7‰). Отрицателният коефициент на естествен прираст в страната продължава да е по-нисък в селата – минус 12,9‰, отколкото в градовете – минус 3,1‰, а за областта тези показатели са минус 9‰ за селата и минус 7,8‰ за градовете.

Данните за естествения прираст през 2014 г. в област Силистра по общини (в брой) са следните: община Алфатар – минус 61, община Главиница – минус 109, община Дулово – минус 107, община Кайнарджа – плюс 25, община Силистра – минус 503, община Ситово – минус 77 и община Тутракан – минус 141. Картината през 2013 г. в областта е следната: община Алфатар – минус 50, община Главиница – минус 68, община Дулово – минус 62, община Кайнарджа – плюс 27, община Силистра – минус 457, община Ситово – минус 71 и община Тутракан – минус 118. За периода 2010-2014 г. с най-висок естествен прираст е община Кайнарджа, която с изключение на 2011 г. има положителен естествен прираст.

Схематично естественият прираст в област Силистра през 2012 г. е представен на следващата фигура:

Естествен прираст на населението в общините на област Силистра през 2012 година



### Вътрешна и външна миграция на населението

Механичното движение на населението се определя от промяната на настоящия адрес на лицата в рамките на страната и извън нея.

В област Силистра през 2014 г. са се заселили 1707 души, което е със 110 повече от 2013 г., а изселилите се от областта са 2102 – със 128 повече от 2013 г. В резултат на отрицателния механичен прираст населението на област Силистра е намаляло с 395 души през 2014 г., а за периода 2010-2014 г. – с 2241 души.

Табл. 15. Заселени, изселени и механичен прираст в област Силистра през 2010-2014 г.

Област Силистра	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2010	2390	1105	1285	3364	1559	1805	-974	-454	-520
2011	1448	690	758	1684	797	887	-236	-107	-129
2012	1480	663	817	1739	792	947	-259	-129	-130

<b>2013</b>	<b>1597</b>	<b>694</b>	<b>903</b>	<b>1974</b>	<b>927</b>	<b>1047</b>	<b>-377</b>	<b>-233</b>	<b>-144</b>
<b>2014</b>	<b>1707</b>	<b>728</b>	<b>979</b>	<b>2102</b>	<b>931</b>	<b>1171</b>	<b>-395</b>	<b>-203</b>	<b>-192</b>

Източник: НСИ

През 2010 г. от област Силистра в област София (столица) са се изселили 345 човека, а най-много са изселените в област Варна – 411. В област Русе са се изселили 276 човека. През 2011 г. от област Силистра в област Варна са се изселили 168 човека, в област София (столица) – 160, а най-голям брой са изселилите се в област Русе – 206. През 2012 г. от нашата област в област Варна са се заселили 175 човека, в област Русе – 168 и в област София (столица) – 147. През 2013 г. най-голям брой са се изселили в област Русе – 218 човека, в област Варна – 203 и в област София (столица) – 168 човека. През 2014 г. най-голям брой са се изселили в област Варна – 202, в област Русе – 182 човека и в област София (столица) – 150 човека. Рязко се увеличава броя на изселилите се в чужбина от областта през 2009 г. (277) в сравнение с техния брой през 2007 г. (70) и 2008 г. (74). Голямо нарастване бележи той през 2010 г. (426 човека), има спад през 2011 г. (149), нарастване през 2012 и 2013 г. (съответно 233 и 269), за да достигне техния брой 394 през 2014 г.

За периода 2010-2014 г. в областта са се заселили най-много хора от област Варна – съответно техният брой е 179 през 2010 г., 82 през 2011 г., 117 през 2012 г., 111 човека през 2013 г. и 106 през 2014 г. Изселили се от чужбина и предпочели да се заселят в област Силистра са 101 човека през 2010 г., 227 през 2011 г., 240 през 2012 г., 224 през 2013 г. и 313 през 2014 г.

През 2013 и 2014 г. всички общини в областта са с отрицателен механичен прираст, а през 2012 г. общините Дулово и Кайнарджа са с положителен механичен прираст. Това е илюстрирано на следващата фигура.

Механичен прираст на населението в общините на област Силистра през 2012 година



Табл. 16. Механично движение на населението през 2014 г. в област Силистра по общини и пол

Община	Заселени				Изселени				Механичен прираст		
	всичко		мъже	жени	всичко		мъже	жени	всичко	мъже	жени
	Брой	%	Брой	Брой	Брой	%	Брой	Брой	Брой	Брой	Брой
Алфатар	57	3,3	22	35	76	3,6	26	50	-19	-4	-15
Главиница	177	10,4	73	104	214	10,2	94	120	-37	-21	-16
Дулово	406	23,8	165	241	413	19,6	189	224	-7	-24	17
Кайнарджа	54	3,2	13	41	85	4,0	37	48	-31	-24	-7
Силистра	771	45,2	349	422	996	47,4	446	550	-225	-97	-128
Ситово	101	5,9	45	56	104	4,9	40	64	-3	5	-8
Тутракан	141	8,3	61	80	214	10,2	99	115	-73	-38	-35
<b>Общо за областта</b>	<b>1707</b>	<b>100,0</b>	<b>728</b>	<b>979</b>	<b>2102</b>	<b>100,0</b>	<b>931</b>	<b>1171</b>	<b>-395</b>	<b>-203</b>	<b>-192</b>

Източник: НСИ

### Етнически състав на населението

При преброяването през 2011 г. лицата, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност в областта, са 111 590. Относителният им дял за **самоопределяне по етнос** варира от 90,1 % в общините Главиница и Ситово до 98,5 % в община Алфатар.

По данни от това преброяване, в етническия състав на населението на областта най-голяма е българската етническа общност. Към 01.02.2011 г. тя обхваща 64 050 души или 57,4% от цялото население на областта. **На второ място** е турската етническа група – 40 272 души (36,1% от цялото население). **Трета** по численост е ромската етническа група – 5 697 или 5,1%. В структурата на населението по етнически групи и общини се установява, че 63,6% от населението от българската етническа общност живеят в община Силистра, а 62,6% от населението от турската етническа общност живее в общините Главиница и Дулово. От всички роми в областта най-голям брой живеят в община Дулово (42,4%).

Българската етническа общност преобладава в общините Алфатар (73,6% от цялото население), Силистра (84,1% от населението), Ситово (49,8% от населението) и Тутракан (67,3% от населението). Турската етническа общност преобладава в общините Главиница (68,1% от населението), Дулово (70,4% от населението) и Кайнарджа (53,6%) от населението). През 2001 г. в община Кайнарджа двете етнически общности са били почти равни – 42,7% от населението е било от българската етническа общност, а 42,8% – от турската.

Табл. 17. Структура на населението към 01.02.2011 г. по етнически групи и общини според лицата, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност, %

Община	Етническа група				Не се самоопределя	Общо
	Българска	Турска	Ромска	Друга		
<b>Общо за областта</b>	<b>57,4</b>	<b>36,1</b>	<b>5,1</b>	<b>0,9</b>	<b>0,5</b>	<b>100,0</b>
Алфатар	73,6	15,1	11,0	0,3	0,0	100,0
Главиница	29,2	68,1	2,2	0,1	0,4	100,0
Дулово	17,8	70,4	9,2	1,8	0,8	100,0
Кайнарджа	30,1	53,6	15,5	0,4	0,4	100,0
Силистра	84,1	12,9	1,9	0,6	0,5	100,0
Ситово	49,8	39,6	7,4	3,0	0,2	100,0



Тутракан	67,3	26,7	5,1	0,3	0,6	100,0
----------	------	------	-----	-----	-----	-------

Източник: НСИ

### Община Силистра към 31.12.2014 г

Общината има пъстър етнически състав. Определянето на принадлежността към даден етнос е строго индивидуално и е въпрос на самоидентификация. Преобладава българският етнос – 83,57 %, следван от турския – 12,85 %, ромския – 1,85 % /като в община Силистра са се обособили три основни ромски общности/ и други етноси – 0,58 % (татари, арменци, евреи и др.). Тук се намира единственото в България село с предимно руско население – Татарца.

В религиозно отношение преобладава източно-православното християнство, следвано от мюсюлманството. На територията на областта е разпространено и протестанството – адвентисти и евангелисти.

### Община Алфатар към 31.12.2014 г.

Населено място	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група			
		Българска	Турска	Ромска	Друга
Община Алфатар	3271	1959	788	515	9
с. Алеково	489	327	0	157	5
гр. Алфатар	1541	1435	0	102	4
с. Бистра	598	13	333	252	0
	200 – Р Турция				
с. Васил Левски	64	64	0	0	0
с. Кутловица	54	54	0	0	0
с. Цар Асен	75	66	5	4	0
с. Чуковец	450	0	450	0	0

(по данни на АПОН при Община Алфатар)

### Община Кайнарджа

При последното преброяване на населението и жилищния фонд към 01.03. 2011 година населението на община Кайнарджа възлиза на 5 848 души. Данните за това, как са се самоопределили жителите на общината, са представени в следващата таблица:

Област	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределям	Община Главиница На територията
Община							
Населено място							
Община Кайнарджа	Общо	българска	турска	ромска	друга		
Община Кайнарджа	4 754	1 429	2 552	735	21	17	

на община Главиница, първа по численост е турската етническа група. Към 2011 г., 6 701 лица са самоопределили като етнически турци. Относителният им дял е нараснал с близо 5% за периода между двете преброявания. В същото време като абсолютен брой, населението от турската етническа група е намаляло с близо 23,18% или 2 022 души. С най- висок дял, турската етническа група е във възрастовата група 10-19 г. близо 80% от населението в тази възраст е от турски произход.

Българската етническа група е втората по големина на територията на община Главиница. В началото на 2011 г. обхваща 2 880 лица или 29,3% от лицата, декларирали етническото си самоопределяне. В сравнение с 2001 г., относителният дял е намалял с 33,3% или 1 438 души. При българската етническа общност се наблюдават противоположни тенденции – ниски нива на раждаемост и по-ниско равнище на смъртност. Данните показват, че населението от българската общност на възраст 0 - 9 г. е 14,5% от възрастовата група, и 53,2% при населението над 70 г. Ромският етнос традиционно е третият по численост. Данните от последното преброяване показват, че има намаление на лицата самоопределили се като роми с 66,1% или с 413 души. При ромската общност населението от 0 - 9 г. съставлява близо 4,8% от населението в тази възрастова група.

### Община Тутракан

Към 15.12.2014 година броят на населението по постоянен адрес в Община Тутракан е 18 455 души.

Информация относно етническия състав черпим от последното преброяване на населението и жилищния фонд към 01.03. 2011 година.

Област Община Населено място	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределям
Община Тутракан	Общо	българска	турска	ромска	друга	
Град Тутракан	8381	6401	1653	232	31	64
С. Нова Черна	1511	654	363	481	-	-
С. Варненци	321	297	-	19	-	-
С.Цар Самуил	836	220	606	8	-	-
С. Антимово	52	48	4	-	-	-
С. Белица	593	588	-	-	4	-
С. Бреница	203	25	177	-	-	-
С. Дунавец	14	14	-	-	-	-
С. Пожарево	136	134	-	-	-	-
С.Преславци	493	-	492	-	-	-
С. Старо село	899	894	-	-	-	-
С. Сяново	74	70	4	-	-	-
С. Търновци	372	-	356	-	-	-
С.Царев дол	49	48	-	-	-	-
С. Шуменци	511	309	200	-	-	-

Анализът на данните показва основните демографски проблеми в област Силистра, които имат пряко отношение към социалната политика и системата на социалните услуги и към потребностите на населението от социални, здравни и др. услуги:

- застаряване на населението и регресивен тип възрастова структура;
- ниска раждаемост;
- висока смъртност и отрицателен естествен прираст;
- намаление на броя на лицата в трудоспособна възраст;
- устойчива тенденция към миграционно движение и отрицателен механичен прираст;
- ниска гъстота на населението, особено в малките общини.

### Доходи и разходи на населението

Важен резултат от реализирането на трудовата заетост от населението на областта са получаваните доходи.

Общият доход на домакинствата включва всички парични и натурални доходи независимо от източниците на постъпление.

Основната част от общия доход на домакинствата в областта през 2014 г. (96,5 %) е брутният общ доход и включва текущи приходи от: работна заплата, извън работна заплата, самостоятелна заетост, собственост, обезщетения на безработни, пенсии, семейни добавки за деца, други обезщетения и помощи и регулярни трансфери от други домакинства / получени безвъзмездно пари от роднини и близки/.

В натуралния доход се включва стойността на хранителните и нехранителните продукти, получени от частните земеделски стопанства, от селскостопанските предприятия, от близки и роднини, както и стойността на прираста на селскостопанските животни.

През последните години значението на работната заплата като основен източник на доходи расте. През 2014 г. работната заплата формира 54,2% от общия доход на домакинството срещу 35,1% през 2010 г.

**Табл. 18. Структура на общия доход на домакинствата в област Силистра, %**

<b>Източници</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>
Общ доход	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Брутен общ доход	91.9	94.4	89.2	94.6	96.5
Работна заплата	35.1	38.2	39.9	43.5	54.2
Извън работна заплата	1.6	1.3	1.3	3.6	3.5
От самостоятелна заетост	6.4	4.6	6.9	5.7	7.5
От собственост	0.7	1.3	0.7	1.0	0.8
Обезщетения на безработни	0.7	0.4	0.3	0.7	0.5
Пенсии	43.3	44.5	35.6	36.7	25.8
Семейни добавки за деца	2.4	1.9	1.3	1.5	0.9
Други обезщетения и помощи	1.7	1.9	2.6	1.9	2.3
Регулярни трансфери от други домакинства	-	0.3	0.6	0.2	1.0
От продажба на имущество	0.1	-	-	0.3	0.7
Други приходи	8.0	5.6	10.8	5.0	2.9

*Източник: ТСБ Силистра*

През разглеждания период се наблюдава намаляване на значението на пенсиите като източник на доход за домакинствата в област Силистра. През 2014 г. те формират 25,8% от общия доход на домакинствата срещу 43,3% през 2010 г. Намалява дела на социалните трансфери (пенсии, семейни добавки за деца, социални помощи, обезщетения при безработица и др.) от 48,1% от общия доход на домакинствата през 2010 г. до 29,5% през 2014 г.

В номинално изражение общият доход на домакинство в областта, по данни на Министерството на труда и социалната политика<sup>1</sup> има следните параметри: през 2010 г. е 6618 лв., през 2011 г. – 6599 лв., през 2012 г. – 8107 лв. и през 2013 г. – 7864 лв. За сравнение, през 2010 г. и 2011 г. само областите Видин и Търговище са с по-нисък общ доход на домакинство от нашата област, но през следващите две години област Силистра се намира в по-добро положение в сравнение с останалите области, въпреки че този показател намалява през 2013 г.

<sup>1</sup> [http://seconomy.mlsp.government.bg/statsbeta/?page\\_id=85&page=31](http://seconomy.mlsp.government.bg/statsbeta/?page_id=85&page=31)

**Потребителският разход** на домакинствата в област Силистра през 2014 г. е 83,4 % от всички разходи. През 2010 г. потребителският разход е 91,2%. Чувствително са се увеличили разходите на домакинство за данъци и социални осигуровки през 2014 г. (съответно 4,9% и 6,3%) в сравнение с 2010 г. (съответно 0,8% и 0,9%).

Разходът за храна продължава да е с най-висок относителен дял от всички разходи – 32,3% през 2014 г. През 2010 г. той е бил 38,5% от общия разход.

Наблюдава се известно намаление на дела на разходите, свързани с поддържането на жилището (за вода, отопление и др.) от 17 % през 2010 г. на 13,4 % през 2014 г.

Намаляват разходите за жилищно обзавеждане и поддържане на дома за периода 2010-2014 г. (от 5% на 3,7%). Незначително увеличение се наблюдава в разходите за облекло и обувки (от 3,6% през 2010 г. на 3,8% през 2014 г.). Резултатите от наблюдението на бюджетите на домакинствата показват, че за периода 2010-2014 г. леко се увеличава дела на разходите за съобщения, свободно време, културен отдих и образование, а разходите за транспорт се увеличат почти двойно. За този период разходите за здравеопазване спадат от 5,7% през 2010 г. на 5,2% през 2014 г.

**Табл. 19. Структура на общия разход на домакинствата в област Силистра, %**

<b>Групи разходи</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>	<b>2014</b>
Общ разход	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Потребителски разход	91.2	85.8	84.3	83.6	83.4
Храна	38.5	36.0	34.2	36.3	<b>32.3</b>
Алкохолни напитки и тютюневи изделия	4.1	3.4	3.5	4.2	<b>4.1</b>
Облекла и обувки	3.6	3.5	3.4	3.4	<b>3.8</b>
Жилища, вода, ел.енергия и горива за битови нужди	17.0	17.2	17.6	15.1	<b>13.4</b>
Жилищно обзавеждане и поддържане на дома	5.0	4.1	5.0	4.3	<b>3.7</b>
Здравеопазване	5.7	5.3	5.5	5.3	<b>5.2</b>
Транспорт	3.9	5.4	5.4	4.8	<b>7.3</b>
Съобщения	4.2	3.9	3.8	4.0	<b>4.4</b>
Свободно време, културен отдих и образование	3.2	2.7	2.0	2.4	<b>4.7</b>
Разнообразни стоки и услуги	6.0	4.3	3.9	3.9	<b>4.4</b>
Данъци	0.8	3.4	3.9	4.0	4.9
Социални осигуровки	0.9	4.5	5.2	5.2	6.3
Регулярни трансфери към други стопанства	1.1	1.2	1.9	1.2	1.2
Други разходи	6.0	5.2	4.8	6.0	4.2

*Източник: ТСБ Силистра*

В номинално изражение, общият разход средно на домакинство в област Силистра през 2013 г. е бил 7529 лв. Той включва потребителски разход от 6297 лв. (в това число разходи за храна – 2731 лв., разходи за алкохолни напитки и тютюневи изделия – 313 лв., разходи за облекло и обувки – 255 лв., разходи за жилища, вода, ел.енергия и горива за битови нужди – 1135 лв., разходи за жилищно обзавеждане и поддържане на дома – 323 лв., разходи за здравеопазване – 396 лв., разходи за транспорт – 361 лв., разходи за съобщения – 305 лв., разходи за свободно време, културен отдих и образование – 183 лв. и разходи за разнообразни стоки и услуги в размер на 294 лв.), разходи за данъци в размер на 300 лв., за социални осигуровки в размер на 391 лв, регулярни трансфери към други стопанства – 94 лв. и други разходи – 449 лв.

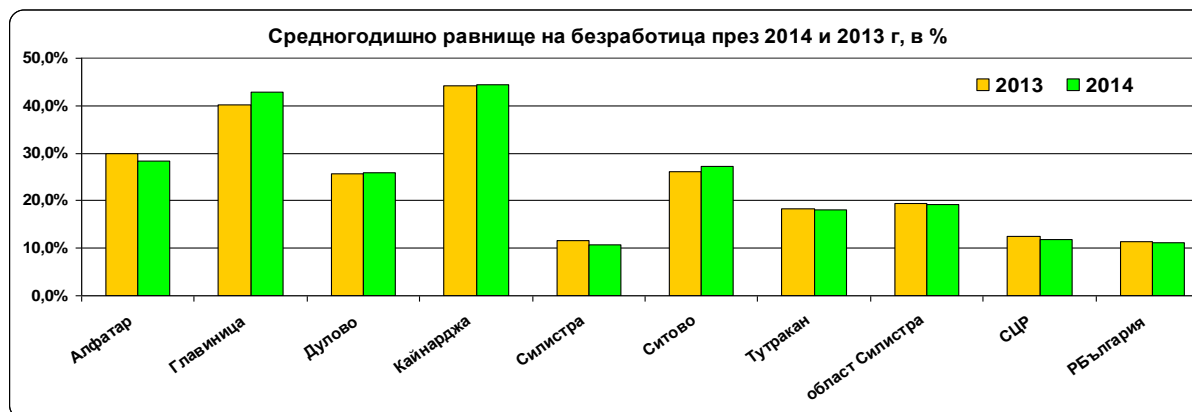
## **Безработица**

Развитието на икономиката е основен фактор, който определя конюнктурата на пазара на труда.

През периода 2009 – 2013 г. административната статистика на Агенцията по заетостта за пет поредни години отчита ръст на регистрираната безработица, обусловено от глобалната финансово-икономическа криза и спад в инвестициите. Трайна е динамиката на ръст на безработицата и в област Силистра.

През 2014 г. се наблюдава известно оживление в отделни сфери на бизнеса, водещо до ръст в търсенето на труд. Под влияние и на интервенциите на активната политика по заетостта, финансирана от държавния бюджет и европейските структурни фондове регистрираната безработица намалява, макар и минимално, спрямо предходната година.

**Равнището на безработица** през 2014 г. в област Силистра намалява с **0,2** процентни пункта /п.п./, като достига **19,3%**, при 19,5% средно ниво през предходната година.



*Източник: административната статистика на Агенцията по заетостта*

Независимо от намалението, тревожен факт е, че Силистренска област остава сред областите в страната с най-високо равнище на безработица. През 2014 г. областта е с **най-високо равнище на безработица** и в рамките на Северен централен район /СЦР/ отчита намаление на годишна база с 4,2%/-1867 ср.мес.бр.лица/ в абсолютна величина.

Показателят отчита намаление в три от общините в областта, с 0,1 п.п. в Тутракан; 0,9 п.п. в Силистра и 1,5 п.п. в Алфатар. В община Дулово се запазва нивото от 2013 г., а в останалите три продължава да бележи ръст, вариращ от 0,3 п.п. в община Кайнарджа до 1,1 п.п. в Ситово и най-високо с 2,7 п.п. в Главиница.

През 2014 г. регистрираната безработица в Северен Централен район /СЦР/ отчита намаление на годишна база с 4,2%/-1867 ср.мес.бр.лица/ в абсолютна величина.

Аналогична е тенденцията и в област Силистра, но намалението е с по-малък темп - 1,2% или 107 лица средно за годината. Регистрираната безработица в трите Дирекции “Бюро по труда” /ДБТ/ - Дулово, Силистра и Тутракан през 2014 г. обхваща 8765 средномесечен брой лица /ср.мес.бр./, при 8872 през предходната 2013 г.

Запазват се териториалните различия относно равнището на безработица, като през 2014 г. варират от 10,8 % за община Силистра до над четири пъти повече за община Кайнарджа /44,4%/. С изключение на община Силистра, във всички останали общини от областта, безработицата се задържа с нива над средните за страната и за СЦР, както следва: община Силистра - 10,8%; Тутракан - 18,1%; Дулово – 25,7%; Ситово -27,2%; Алфатар - 28,4%; Главиница - 42,9% и 44,4% в Кайнарджа.

**Структурата на регистрираната безработица** в трите бюра по труда през 2014 г., по данни от административната статистика на Агенцията по заетостта, спрямо 2013 г., отчита следните изменения:

**Безработните без квалификация и специалност** достигат до **58,0%** в относителен дял сред общо регистрираните /при 57,6% през 2013 г./ т.е. с **ръст от 0,4 п.п** и ниво над средното за страната /55,6%/. Делът им по общини варира в широк диапазон – от 29,2% в Силистра до над 60% в останалите и достигащ до 75,5% в община Дулово и най-висок от 83,8% в

Кайнарджа. Сред тях доминират безработните от етнически групи, предимно от малките населени места. В групата с превес са тези с нисък образователен ценз или без образование, в зряла възраст и с престой над 1 година в ДБТ, което предопределя и трудностите при трудовата им реализация.

С лек спад, спрямо 2013 г., е делът на регистрираните безработни с работнически професии и специалистите, които са с по-голяма конкурентноспособност на трудовия пазар. Наред с това в условия на ограничено предлагане на труд част от тях са склонни да заемат и позиции с по-ниски изисквания;

↗ **Безработните с основно и по-ниско образование** са над половината от регистрираните в бюрата по труда в областта **/52,1%/**, при 47,7% средно за страната. Най-висок **/70%-84%/** се запазва делът им в общините Дулово и Кайнарджа и обратно - най-нисък в община Силистра **/23,1%/**. Различията се определят от образователния профил на населението, интензивните миграционни процеси, водещи и до влошаване на възрастовата структура, */предимно образовани, квалифицирани и млади хора напускат населените места/* и др. фактори;

↗ **Безработните жени** бележат ръст с 0,8 п.п. в относителен дял от общата съвкупност – 53,6% през 2014 г. **/52,8%** през 2013 г./ за сметка на намаление на дела на мъжете. Това в голяма степен съответства и на структурата по пол на населението в областта. Единствено в общините Алфатар и Кайнарджа доминира дела на регистрираните безработни мъже, съответно 53,1% и 50,4%;

↗ **Безработните младежи до 29 години намаляват** в относителен дял с **3,0 пункта** – от 16,9% за 2013 г. до **13,9%** и остават с трайно по-ниско ниво от средното за страната – 17,5%. Младежката безработица е с по-висок от средния за областта дял в общините Кайнарджа **/20,8%/**; Силистра **/15,5%/** и Ситово **/15,1%/**. Аналогичен е трендът и **в подгрупата до 24 г. вкл.** - **намаление до 6,1%** среден за 2014 г. дял, при 7,8% средно за страната. Намалението е в резултат на задълбочаващата се демографска криза и продължаващата миграция към икономически по-развити райони в страната или чужбина с цел повишаване на образованието или търсене на работа. Така също и на ограничените възможности за реализация и кариерно развитие на висококвалифицирани и образовани младежи, особено в населените места извън областния център. Влияние оказва и провежданата през годините активна политика по заетостта и целенасочените действия и инициативите към тази рискована на трудовия пазар група.

↗ **Безработните от високите възрастови групи - над 50 годишните**, през 2014 г. бележат **ръст от 3,0 п.п.** сред общо регистрираните и достигат до **42,1%**, при 39,1%. По-нисък от средния за областта е делът им в общините Кайнарджа, Силистра и Ситово. Запазването на по-високия дял спрямо средния за страната **/38,1%/** особено в по-малките общини и населени места е последица от бързото застаряване на населението; по-трудната им мобилност и адаптивност, спрямо младата работна сила; наличие на здравословни и лични проблеми; липса на търсените на пазара на труда компютърни и езикови компетенции при преобладаващата част от тях и др.

↗ **Продължително безработните лица** на годишна база отчитат **ръст 6,2 п.п.** - от 39,7% през 2013 г. до **45,9%** през 2014 г. Запазва се и по-високото им ниво спрямо средното за страната **/37,8%/**. По-ниско от средното за региона е нивото им в общини Силистра **/35,1%/** Ситово **/42,4%/** и Тутракан **/38,5%/**. Над половината от регистрираните безработни в общините Дулово **/53,5%/** и Главиница **/55,9%/** са с престой над 1 година в бюрата по труда.

В групата с превес са тези с престой повече от 2 години. Ниските им образователно-квалификационни характеристики значително намалява шанса им за устройване на работа и води до демотивация и изолираност. Трудовата им реализация е свързана основно с включване в субсидирана заетост/програми и проекти за заетост/.

↗ **Безработни лица с намалена работоспособност** представляват **7,0%** в общата съвкупност безработни, при 6,3% среден за 2013 г. дял. Логично над половината от тях са регистрирани в най-голямата община. Прилаганият през 2014 г инструментариум на активна политика по заетостта и основно НП “Заетост и професионално обучение на хора с трайни увреждания” разшири възможностите за трудова реализация на търсещите работа с увреждания.

На търсещите работа лица бюрата по труда предоставят набор от **посреднически услуги /информирание, консултиране, подбор, насочване и др./** за започване на работа по заявени свободни работни места от работодатели на първичния трудов пазар<sup>1</sup> и **включване в програми, проекти и мерки за заетост и обучение**, с обхват ежегодно утвърждаван с Националния план за действие по заетостта.

Установена тенденция е чрез бюрата по труда работодателите да търсят предимно нискоквалифицирана работна сила – с дял от **59,9%** през 2014 г. в трите ДБТ в област Силистра. При заявените работни места за специалисти /14,1%/ преобладава търсенето със специалности от сферата на образованието /38,7%/, следвани от тези от сферата на услугите, транспорта и охраната /35,9%/ и със специалности в областта на хуманното здравеопазване с дял от 7,8%.

**Над една четвърт от заявените свободни работни места от реалния сектор** на областния трудов пазар през 2014 г. са от селското и горското стопанство /25,9%/. Следва търсенето от преработващата индустрия /20,1%/; търговията /14,0%/; строителството/8,3%/; административни и спомагателни дейности /6,2%/; образованието /5,5%/ и др.

През 2014 г. започналите работа на първичния трудов пазар безработни, регистрирани в трите ДБТ, отчита ръст с 14,4% спрямо предходната 2013 г.

Реализираната държавна политика за насърчаване на заетостта на пазара на труда в област Силистра е с широк обхват – национални програми и проекти, насърчителни мерки за заетост и обучение по реда на Закона за насърчаване на заетостта, финансирани от държавния бюджет /ДБ/, както и проекти по ОП ”Развитие на човешките ресурси” /ОПРЧР/, финансирани от Европейския социален фонд.

Интервенциите на пазара на труда чрез прилагане на разнообразен инструментариум са насочени към подобряване на пригодността за заетост, интегриране и недопускане на изпадане под линията на бедност на безработни от неравнопоставените групи, особено в изостаналите селски райони - младежи до 29 г.; безработни в зряла възраст; безработни с ниска или нетърсена на пазара на труда професионална квалификация и недостиг на ключови компетентности, в т.ч. безработни с ниско образование; продължително безработни, безработни с нетърсени на малцинства, неактивни лица и др.

На силистренския областен пазар на труда успешно се реализират националните програми ”От социални помощи към осигуряване на заетост”, ”Асистенти на хора с увреждания”, ”Сигурност”, ”Старт на кариерата”, ”Заетост и професионално обучение на хора с трайни увреждания” и проект ”Красива България”. Изпълняваните регионални програми за заетост в общините от областта през последните години дават шанс за заетост предимно на над 50-годишни безработни, на младежи до 29 години и на продължително безработни.

В партньорство с Конфедерацията на независимите синдикати в България и ДБТ Силистра се изпълнява проект ”Шанс за работа- 2014”.

През 2014 г. продължават да се реализират проекти по ОПРЧР 2007-2014 г. **Общо** за периода в област Силистра в **директни схеми**<sup>2</sup> реализирани чрез трите ДБТ са влючени **над 5000 безработни и заети лица**.

В проект ”Нов избор - развитие и реализация” са включени 1621 безработни след успешно завършено професионално обучение, а в „Подкрепа за заетост” 1274 лица са наети на работа с обучение по ключова компетентност. Проектите ”Създаване на заетост на младежите чрез осигуряване на възможност за стаж” и „Първа работа” дадоха възможност за заетост на 184 безработни младежи до 29 г.

Чрез осигуряване на детегледачи по проект ”Детегледач - шанс за реализация с обучение към заетост” през първия програмен период на ОПРЧР се подпомогнаха 37 семейства да съчетаят професионалния и семейния живот.

Особено ефективни за подобряване на капацитета и адаптивността на работната сила в област Силистра са реализираните директни схеми **”Аз мога”** и **”Аз мога повече”** чрез които

<sup>1</sup> Първичен пазар на труда – формиран от търсенето на работна сила в реалния и публичния сектор, без ползване на преференции

<sup>2</sup> Схеми с конкретен бенефициент Главна дирекция ”Услуги по заетостта” в Агенцията по заетостта

почти **1500 заети лица** успешно са завършили чрез ваучер професионално обучение или обучение по ключови компетентности.

Приоритет в работата на ДБТ е реализацията на стартиралия в началото на 2014 година Национален план за изпълнение на европейската гаранция на младежта 2014 - 2020 г.

#### **Изводи:**

Равнището на безработица през 2014 г. в област Силистра намалява, но остава с ниво, по-високо от средното за страната.

Запазват се значителните различия между общините в областта /община Силистра и останалите/.

С 3,6 п.п. е по-нисък от средния за страната дялът на младежката безработица, вариращ от 10,9% в община Тутракан до 20,8% в Кайнарджа.

С нарастващ дял са регистрираните с престой над 1 година в бюрата по труда в областта и тези от високите възрастови групи, като запазват и по-високото си ниво от средното за страната.

Трайно установена тенденция е доминиращият дял на безработни без квалификация и специалност, с основно и по-ниско образование; на тези в зряла възраст и с продължителен престой в бюрата по труда в общините Дулово, Главиница, Кайнарджа и Ситово .

Търсенето на труд в реалната икономика /първичния пазар на труда/ остава ограничено, като голяма част от работните места са в сезонно зависими дейности.

### **3.3. Икономическо развитие на Област Силистра**

По данни на ТСБ Силистра, производственият брутен вътрешен продукт (БВП) през 2012 г. в областта възлиза на 613 млн. лева по текущи цени. На човек от населението се падат 5205 лева от стойностния обем на показателя. Спрямо 2011 г. БВП се е увеличил с 0,8 %, а спрямо 2010 г. със 7,8 %.

**Табл. 20. Брутен вътрешен продукт по текущи цени**

Област Силистра	2010	2011	2012
БВП - млн. лв.	568.5	612.5	613.0
БВП на човек от населението – лева	4485	5145	5205
Средно годишно население – брой	126743	117823	116626

*Източник: ТСБ Силистра*

Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност в областта по предварителни данни през 2012 г. възлиза на 528 млн. лева по текущи цени. Спрямо 2010 г. има увеличение от 7,9 %.



Индустриалният сектор намалява относителния си дял в добавената стойност на икономиката по предварителни данни през 2012 г. спрямо 2010 г. от 19,1 % през 2010 г. до 15 % през 2012 г. Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сферата на услугите по предварителни данни през 2012 г. е 56,4 %, което е с 0,2 процентни пункта повече спрямо 2010 г. Относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката по предварителни данни през 2012 г. нараства от 24,6% през 2010 г. до 28,6% през 2012 г.

**Табл. 21. Брутна добавена стойност по икономически сектори по текущи цени (млн. левове)**

Област Силистра	2010	2011	2012
БДС	489.5	530.0	528
Сектор Селско и горско стопанство	120.6	145.4	151
Сектор Индустрия	93.6	104.9	79
Сектор Услуги	275.3	279.7	298

*Източник: ТСБ Силистра*

Най-голям обем инвестиции в ДМА през 2013 г. са вложени в „машини, оборудване и транспортни средства” – 52,6 % от общите за областта, следвани от „сгради, строителни съоръжения и конструкции” – 27,3 %.

В структурата на разходите за придобиване по видове дълготрайни активи спрямо 2010 г. е регистрирано увеличение на вложените инвестиции в „машини, оборудване и транспортни средства” с 3,8 процентни пункта. Намаляват извършените разходи за придобиване на „сгради, строителни съоръжения и конструкции” спрямо 2010 г. с 8,5 процентни пункта. Относителният дял на инвестициите за закупуване на земя през 2013 г. е 13,2 % от общите инвестиции.

**Табл. 22. Структура на разходите за придобиване на дълготрайни материални активи по видове, %**

Област Силистра	2010	2011	2012	2013
Общо	100.0	100.0	100.0	100.0
Земя	9.2	20.6	19.1	13.2
Сгради, строителни съоръжения и конструкции	35.8	29.9	22.8	27.3
Машини, оборудване и транспортни средства	48.8	42.3	52.4	52.6
Други разходи	6.2	7.2	5.7	6.9

*Източник: ТСБ Силистра*

Най-голям обем инвестиции в ДМА, разпределени по общини, през 2013 г. са направени в община Силистра – 43,8 % от общите за областта. В останалите общини направените разходи за дълготрайни активи през 2013 г. са: Алфатар – 3,3 % от общите, Главиница – 6,3 % от общите, Дулово – 19,6 %, Кайнарджа – 6,3 %, Ситово – 5,5 % и Тутракан – 15,2 %. В община Алфатар през 2013 г. спрямо 2010 г. направените разходи за дълготрайни материални активи са се увеличили с 2308 хил. лв. В община Главиница разходите за ДМА през 2013 г. намаляват спрямо 2010 г. с 640 хил. лв., в общините Дулово и Силистра се увеличават почти двойно, в община Кайнарджа се увеличават повече от четири пъти, в община Тутракан увеличението е тройно. В община Ситово увеличението е 1,4 пъти в сравнение с 2010 г.

**Табл. 23. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи по общини**

	2010	2011	2012	2013
--	------	------	------	------

	Хил. лв	%	Хил. лв	%	Хил. лв	%	Хил. лв	%
<b>Общо</b>	93456	100.0	149794	100.0	169853	100.0	176278	100.0
<b>Алфатар</b>	3427	3.7	7318	4.9	6534	3.9	5735	3.3
<b>Главиница</b>	11787	12.6	14777	9.9	35820	21.1	11147	6.3
<b>Дулово</b>	17462	18.7	18062	12.0	29932	17.6	34574	19.6
<b>Кайнарджа</b>	2704	2.9	3813	2.5	7912	4.7	11012	6.3
<b>Силистра</b>	42456	45.4	84334	56.3	58944	34.7	77227	43.8
<b>Ситово</b>	6746	7.2	7303	4.9	12987	7.6	9768	5.5
<b>Тутракан</b>	8874	9.5	14187	9.5	17724	10.4	26815	15.2

*Източник: ТСБ Силистра*

В края на 2013г. чуждестранните преки инвестиции в нефинансовия сектор на областта възлизат на 33 471.8 хиляди евро. По този показател област Силистра е на последно място сред областите от Северен централен район. Към края на 2012г. чуждестранните инвестиции са били 13 045.1 хил.евро, а към декември 2011г.-7 676.3 хил.евро. Цифрите сочат увеличение на инвестициите в нефинансовия сектор за периода 2011г.-2013г. с 25 795.5 хил.евро.

Отраслите, които в последните години увеличават своя дял, са: селско стопанство, търговия и ремонт, строителство, хотелиерство и ресторантьорство.

## Транспортна инфраструктура

През територията на област Силистра не преминават сухоземни Трансевропейски транспортни коридори. Единствено ТЕТК № 7 /р. Дунав/ минава по северната граница на областта и страната. Автомагистрала и/или скоростни пътища липсват.

Областта се обслужва от един път с национално значение - **първокласния път I-7 граница Румъния/ГКПП "Силистра" – Дулово – Шумен – Ямбол – Елхово – ГКПП "Лесово"/граница Турция**, който формира международен транспортен коридор, успоредно на Трансевропейския транспортен коридор ТЕТК № 9 /Русе-Кърджали/, провеждайки транзитните потоци между Турция и Румъния и страните от ОНД. Пътят „включва” областта в националната транспортна мрежа и е основна връзка към Столицата, Южна България и Черноморието.

Вътрешнорегионалните комуникации се осъществяват от регионалната пътна мрежа, като основна роля имат пътищата от втори клас:

- **път II-21 Русе – Тутракан – Силистра** - втората по значимост транспортна ос в областта, обслужва всичките крайбрежни общини и свързва центровете Силистра и Тутракан с регионалния център Русе;

- **път II-71 Силистра – Добрич** - осигурява пряка връзка на областта с Черноморското крайбрежие и обслужва общините от източната част на областта;

- **път II-49 Тутракан – Кубрат – Разград – Търговище** - свързва пристанищния град Тутракан с важната транспортна ос Русе-Разград-Шумен/Варна и вътрешността на страната.

- **път II-23 Русе – Кубрат – Исперих – Дулово/Силистра** - обслужва южната територия на областта и интегрира общините от съседните области Разград и Русе.

Периферното разположение на областта и областния център по отношение на националната територия донякъде предопределя по-ограниченото развитие на пътищата от висок клас.

Общата дължина на републиканската пътна мрежа в областта е 506 км. Относителният дял на първокласните пътища (11,27%) е най-нисък от всички области в СЦ район (15,59%) и по-нисък от средния за страната (15,22%). Гъстотата на първокласната пътна мрежа в област Силистра (0,020 км/кв.км2/ също е много по-ниска от средната за страната /0,033/.

Относителният дял и на третокласната пътна мрежа в областта (59,7%) е по-нисък от средната стойност за СЦ район (63%) и страната (61,8%), така че второкласната пътна мрежа е определяща за транспортното обслужване в областта. Това прави още по-важно поддържането ѝ в добро състояние.

Недостатъчно развита е и общинската пътна мрежа, чиято гъстота за областта (156 км/1000 кв.км) е по-ниска от средната за страната (162). Най-зле развита е пътната мрежа в общините Главиница и Алфатар, което неминуемо затруднява процесите на развитие.

Област Силистра е най-зле обслужваната с ж.п. транспорт в СЦ район, с гъстота на ж.п. линиите – 24.6, много по-ниска от средната за страната (36.66) и района (41,43).

Обслужващите гари са гара Силистра, гара Дулово и Алфатар. Общините Тутракан, Ситово и Главиница нямат обслужване с ж.п. транспорт и за тях е важно да имат довеждащ автобусен транспорт до най-близката ж.п. гара.

### 3.4. Здравеопазване

#### СЪСТОЯНИЕ НА СИСТЕМАТА ЗА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ (КЪМ 2014 г.)

##### ИЗВЪНБОЛНИЧНА ПОМОЩ

**Първична извънболнична помощ** – в РЗИ-Силистра са регистрирани 61 лечебни заведения за първична медицинска помощ с 59 работещи индивидуални практики. Групови практики за ПМП (първична медицинска помощ) не са регистрирани. Лекарските практики за първична помощ са под определения минимум за областта според действащата Национална здравна карта на РБългария, съгласно която минималният брой за област Силистра е 87 АПМП (амбулаторни практики за медицинска помощ). Най-голяма концентрация на АПМП се наблюдава в областния град и в двата по-големи общински центрове (Дулово и Тутракан). Над половината (33) от заетите общи лекарски практики са в община Силистра, което съставлява 54 % от регистрираните АПМП. Броят на регистрираните общи практики в селата е едва 22 (36%), което затруднява медицинското обслужване на преобладаващото в областта селско население (55%).

През последните няколко години не са регистрирани нови АПМП. Населението се обслужва от действащите общи практики след избор на нов личен лекар.

**Силистренска област е единствената или сред малкото в страната, където не е решен проблемът с организиране на неотложната помощ от страна на общопрактикуващите лекари.** В този случай потребността от медицинска помощ в извънработно време, в почивни и празнични дни се осигурява от системата за спешна помощ - ЦСМП-Силистра (Център за спешна медицинска помощ) и филиалите му в Тутракан, Дулово, Главиница и Кайнарджа, както и СПО (Спешно приемно отделение) на МБАЛ-Силистра. В структурите на ЦСМП е налице значим дефицит на лекари - при **31 лекарски длъжности** по щат в ЦСМП заетите са **11**, в т.ч. с тези по съвместителство. През последните години проблем е и недостигът на среден медицински персонал.

**В първичната дентална помощ** ситуацията е по-добра откъм брой на регистрираните 73 АПДП (амбулаторни практики за дентална помощ), но те отново са концентрирани в градовете, като имат регистрирани допълнителни кабинети в селата на областта.

Данните за областта (към 2014г.) показват неравномерно разпределение на регистрираните лечебни заведения. Запазва се тенденцията за трайно незаети селски практики, които не са атрактивни за лекарите поради неблагоприятните условия на работа. Това създава проблеми в достъпа на населението до първична медицинска помощ. Важно е да се отбележи, че много от регистрираните ОПЛ (общопрактикуващи лекари) обслужват по две или три практики, което също затруднява достъпа на пациентите до своевременна и качествена здравна услуга.

Осигуреността с ОПЛ в област Силистра е 5,23‰. Един общопрактикуващ лекар обслужва средно по 1912 души от населението на област Силистра при работещи 59 практики. Община Дулово е с най-ниска осигуреност с ОПЛ, поради големия брой на населението в общината и големия брой незаети практики (6 бр.). Под средната за областта е осигуреността с ОПЛ са в общините Тутракан (4,69‰), Главиница (3,76‰) и Кайнарджа (3,94‰).

Осигуреността на населението с лекари по дентална медицина е 6,26‰.

Здравно-демографската характеристика за областта (ниска раждаемост, висока смъртност, отрицателен естествен прираст и застаряващо население) в комплекс с висока

безработица и засилени миграционни процеси се отразяват на нивото и структурата на заболяемостта и смъртността, както и на обхвата със своевременни медицински дейности.

Разпределението на лекарските практики по общини е показано на приложената таблица:

**Табл. 24. Лечебни заведения за първична медицинска и дентална извънболнична помощ по общини в област Силистра през 2014 г.**

Община	Брой по здравна карта		Брой регистрирани в РЗИ (физ.лица)			
	лекари	дентални	В инд. практики		В групови практики	
			лекари	дентални	лекари	дентални
1. Общ. Силистра	42	45	33	48	-	-
2. Общ. Дулово	16	21	10	12	-	1
3. Общ. Тутракан	11	13	7	10	-	-
4. Общ. Главиница	8	10	4	1	-	-
5. Общ. Кайнарджа	3	4	2	1	-	-
6. Общ. Ситово	4	5	3	1	-	-
7. Общ. Алфатар	3	3	2	-	-	-
<b>Област Силистра</b>	<b>87</b>	<b>101</b>	<b>61</b>	<b>73</b>	-	1
В т.ч. в градовете	41	49	40	65	-	1
В селата	46	52	21	8	-	-

*Източник: РЗИ Силистра*

**Специализираната извънболнична помощ** в област Силистра се осъществява от:

- 73 амбулатории за специализирана медицинска помощ (72 индивидуални и 1 групова практика по хирургия);
- 3 медицински центъра;
- 4 медико-диагностични лаборатории;
- 1 диагностично-консултативен център;
- 1 специализирана дентална практика.

Осигуреността на населението с лекари специалисти в областта е 12,29‰.

Амбулатории за специализирана извънболнична медицинска помощ са регистрирани в градовете Силистра, Дулово и Тутракан, като обслужват населението в областта чрез основните и допълнително регистрирани кабинети. Голям брой от практиките са регистрирани от лекари, които работят в болничните лечебни заведения и предоставят специализирана медицинска помощ по договор с РЗОК във времето извън графика им на работа в болниците. Налице е несъответствие между заложения за областта по НЗК (Национална здравна карта) критерий за 84 специализирани практики в извънболничната помощ и регистрираните 119, сключили договор с РЗОК за изпълнение на специализирана извънболнична помощ.

**Табл. 25. Изпълнение на здравната карта за област Силистра по видове специалности към 2014 г.**

Специалност	НЗК	Брой специалисти в ИБМП, сключили договор с РЗОК
Акушерство и гинекология	7	14
Алергология	1	1
Гастроентерология	2	4

Дерматовенерология	2	4
Ендокринология	4	5
Вътрешни болести	9	1
Инфекциозни болести	0	1
Кардиология	8	7
Неврология	6	7
Нефрология	1	2
Онкология	1	0
Ортопедия и травматология	3	5
Ото-рино-ларингология	3	6
Офталмология	6	6
Медицинска паразитология	1	1
Детски болести	5	9
Психиатрия	3	6
Пулмология	1	4
Ревматология	0	0
Урология	1	3
Хематология	1	1
Хирургия	5	9
Физиотерапия	2	1
Анестезиология	2	0
Неврохирургия	0	0
Клинична токсикология	0	0
Рентгенология	4	8
Обща и клин. патология	1	2
Кл.лаборатория	4	4
Кл.микробиология	1	2
Вирусология	0	2
<b>Общо:</b>	<b>84</b>	<b>115</b>

*Източник: РЗИ Силистра*

### БОЛНИЧНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

Стационарното лечение в област Силистра се осъществява от три многопрофилни болници за активно лечение (МБАЛ): една областна (държавна) – „МБАЛ-Силистра“ АД (в град

Силистра) и две общински – „МБАЛ-Тутракан“ ЕООД (в град Тутракан) и „МБАЛ-Дулово“ ЕООД (в град Дулово). Лечебните заведения за болнична помощ са в съответствие с Националната областна здравна карта.

Видове лечебни заведения	2011г.		2012г.		2013 г.		2014 г.	
	Брой	Легла	Брой	Легла	Брой	Легла	Брой	Легла
Многопрофилна болница за активно лечение	3	436	3	442	3	446	3	461

*Източник: РЗИ Силистра*

### Дейност и ресурси на стационарите на болничните лечебни заведения в област Силистра през 2014г.

Многопрофилни болници	2014г.									
	Легла средно годишен брой	Постъпили болни	Изписани болни	Умрели	Преминали болни	Проведени легло-дни	Използваемост на леглата (дни)	Оборот на леглата	Среден престой на 1 лекуван болен	Летали-тет (%)
<b>Общо/ средно</b>	<b>461</b>	<b>23622</b>	<b>23291</b>	<b>334</b>	<b>23798</b>	<b>124454</b>	<b>251</b>	<b>50</b>	<b>5,07</b>	<b>1,12</b>
МБАЛ-СИЛИСТРА	293	15461	15197	264	15583	86016	294	53	5,52	1,71
МБАЛ-ТУТРАКАН	103	5309	5269	50	5355	23081	224	52	4,31	0,94
МБАЛ-ДУЛОВО	65	2852	2825	20	2860	15357	236	44	5,37	0,7

*Източник: РЗИ Силистра*

### Лица с увреждания

Към 31.12.2014г. на територията на област Силистра са регистрирани общо **28 021** лица с експертни решения на ТЕЛК. Към 14.04.2015г. техният брой е **28586** от тях **974** лица са с диагнози от клас V – Психични и поведенчески разстройства (F00-F99), в това число **30** - с умствена изостаналост (F70-F79) и **12** - с деменция (F00-F03).

Пенсия за инвалидност се определя на лица с 50% и над 50 % трайно намалена работоспособност.

Към 31.12.2014 г. общият брой на лицата с пенсия за инвалидност в област Силистра е 24977 души, от които 16302 са лица, навършили пенсионна възраст, а 8675 души са ненавършили пенсионна възраст. Най-голям брой пенсионери с пенсии за инвалидност са регистрирани в община Силистра, като 3730 от тях са пенсионери, ненавършили пенсионна възраст. Най-нисък е техният дял в община Алфатар, съответно 375 и 168 са пенсионерите ненавършили пенсионна възраст.

*Източник: НОИ Силистра /към 31.12.2014 г./*

Община	Пенсионери с пенсии за инвалидност	Пенсионери с пенсии за инвалидност, ненавършили пенсионна

		<i>възраст</i>
Силистра	7222	3730
Дулово	4460	2361
Алфатар	375	168
Ситово	660	347
Тутракан	1630	886
Главиница	1470	863
Кайнарджа	485	320
<b>Общо за областта:</b>	<b>16302</b>	<b>8675</b>

### **Специфична информация за областта:**

От характерната за областта висока безработица следва по-голям относителен дял на здравно неосигурени лица.

В областта има по-отдалечени райони с предимно ромско население. По финансови причини и здравна неграмотност представителите на ромската общност по-трудно се отзовават на профилактични прегледи, имунизации и изследвания.

По-голяма част от малките населени места на територията на област Силистра не са обезпечени с амбулатории за първична медицинска помощ. Живеещите в тези села са предимно пенсионери, здравно-осигурени, имащи необходимост от по-честа медицинска помощ, предоставянето на която е силно затруднено по няколко причини: отдалеченост от седалището на практиката или най-близката АПМП, здравословни, финансови и пътно-комуникационни затруднения.

**Изводи** на база анализа на здравно-демографското състояние на населението в областта и състоянието на системата на здравеопазването:

1. Трайна тенденция за миграция на населението в млада и трудоспособна възраст, което от своя страна води до ниска раждаемост.
2. Увеличение на населението в пенсионна възраст.
3. Висок отрицателен естествен прираст.
4. Висока заболяемост и смъртност от социално-значими заболявания (особено на сърдечно-съдовата система и новообразувания).
5. Голям брой трайно незаети практики за първична извънболнична медицинска помощ;
6. Концентрации на практиките за първична и специализирана помощ в областния град и в градовете Тутракан и Дулово;
7. Висок относителен дял на лекарите над 60 годишна възраст, спрямо общия им брой в лечебните заведения, както за болнична, така и за извънболнична помощ.
8. Недостиг на специалисти по много от профилните специалности, както в болничната, така и в извънболничната медицинска помощ.
9. Значителен брой граждани с нарушени здравноосигурителни права, ползващи системата на здравеопазване без да заплащат услугата, което допълнително натоварва системата.
10. Ограничаването на достъпа до здравни услуги, недостатъчните финансови ресурси и принудително налаганите от населението самоограничения в потреблението на здравни услуги, поради икономически причини съдействат за високите нива на заболяемостта, на общата и детска смъртност.

### 3.5. Образование

**Характеристика на равнището на образованието на населението в областта и в отделните общини:**

В началото на учебната 2014г. – 2015 г. общия брой на децата в детски градини в област Силистра е **3523, разпределени в 146** групи.

Броят на детските градини в областта е **27**. Тези детски градини имат филиали или изнесени групи в 36 други населени места (села).

В подготвителна група за 5 годишни **в детските градини са 960** деца, а **11** са в подготвителна група за 5 годишни деца **в училищата**. Общо петгодишни обхванати в област Силистра са 971.

В подготвителните групи за 6 годишни деца **в детските градини са 825** деца, а **135** са в подготвителна група за 6 годишни **в училищата**. Общо шестгодишни деца обхванати в област Силистра са 960.

**По общини броят на детските градини и на децата в тях, са както следва:**

Община Алфатар – 1 детска градина, 87 деца;

Община Главиница – 4 детски градини, 286 деца;

Община Дулово – 7 детски градини, 1011 деца;

Община Ситово – 2 детски градини, 137 деца;

Община Силистра – 9 детски градини, 1411 деца;

Община Кайнарджа – 1 детска градина, 163 деца;

Община Тутракан – 3 детски градини, 428 деца.

Към началото на учебната 2014 – 2015 г. общият брой на училищата в област Силистра е 48.

По видове са както следва:

Средни общообразователни	8
Професионални (гимназии и училища – държавни)	8
Професионални (гимназии и училища – общински)	1
Профилирани	2
Спортно (общинско)	1
Основни	24
Начални	2
Специални училища (държавни) – Градско помощно училище в Силистра и Социално – педагогически интернат в с. Варненци	2

От изброените училища 37 са общински, а 11 са държавни.

**Разпределението на училищата по общини е както следва:**

Община Алфатар – 2

Община Главиница – 4

Община Дулово – 11

Община Ситово – 4



Община Силистра – 18  
Община Кайнарджа – 4  
Община Тутракан – 5

**Извънучилищните звена са 4 на брой:** Обединено общежитие за средношколци „Младост” (Силистра), Обединен детски комплекс (Силистра), Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности РЦПНОВДУСОП (Силистра), Народна астрономическа обсерватория (Силистра).

**Средищните училища са 24, разпределени по общини както следва:**

Община Алфатар – 2  
Община Главиница – 3  
Община Дулово – 7  
Община Тутракан – 2  
Община Кайнарджа – 3  
Община Ситово – 2  
Община Силистра – 5

В областта няма училища, отговарящи на критериите за **защитени училища**.

В началото на учебната 2014 – 2015 г. в училищата на област Силистра са обучавани **10813** ученици в дневна форма на обучение от I до XII клас в **540** паралелки.

Обучаваните в други форми на обучение са както следва:

**12** – в индивидуална форма  
**349** – в самостоятелна форма  
**787** – в задочна форма

По общини – ученици и паралелки в ДНЕВНА форма:

община	брой ученици	% от общия брой ученици	бр. паралелки	средна пълняемост
Силистра	4588	42,43 %	212	21,64
Дулово	2866	26,51 %	143	20
Тутракан	1266	11,71 %	67	18,9
Главиница	811	7,5 %	48	16,9
Кайнарджа	747	6,91 %	37	20,19
Ситово	398	3,68 %	23	17,3
Алфатар	137	1,27 %	10	13,7
<b>Общо</b>	<b>10813</b>		<b>540</b>	<b>20,02</b>

*Източник: РИО Силистра*

Броят на учениците със СОП / специални образователни потребности /в училищата (за учебната 2014 – 2015 г.) е 336. А броят на децата със СОП в детските градини (за учебната 2014 – 2015 г.) е 99.

От началото на учебната 2014г. – 2015 г. **5311** ученици от I до VIII клас са обхванати в полуинтернатни групи (ПИГ) в средищни и в несредищни училища.

**Пътуващи ученици:**

- Към средищни училища – **2404 деца**, които са 22.2 % от всички ученици в областта.

За всички пътуващи ученици са осигурени условия за хранене и целодневна организация на учебния ден.

- Към приемащи несредищни училища пътуват **200** ученика, за които е осигурен транспорт.

Показател за посещаемостта на училище е броят на извинените и на неизвинените отсъствия, които се следят по справка на МОН в края на първия и в края на втория срок. Обобщенията за областта за учебната 2013 – 2014 година показва следните данни:

- Среден брой неизвинени отсъствия на ученик за учебната година – 6.6 учебни часа;
- Среден брой извинени отсъствия на ученик за учебната година – 23.4 учебни часа.

Отпадането от училище показва тенденция към намаляване, но нараства броя на заминаващите в чужбина

	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Брой отпаднали ученици	104	81	87	95	73	49
Заминали в чужбина	94	109	143	194	145	176

*Източник: РИО Силистра*

Като посочени причини за отпадане от училищата са най-често социалните и семейни причини.

По степени отпадането е най-голямо в прогимназиалния етап, следвано от първия клас на гимназиалния етап.

### **3.6. Жилищни условия**

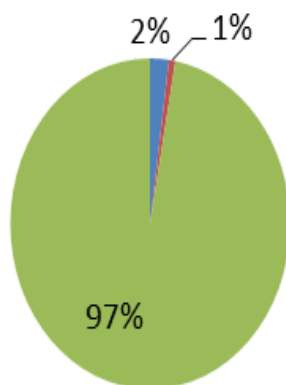
#### **3.6.1. Общо състояние на жилищния фонд на територията на Област Силистра. Брой и разпределение на жилищата /по данни на НСИ/**

По данни на Националния статистически институт към **31.12.2013г** Общият брой на жилищата в област Силистра е 57420. Спрямо 2012 г. броят им е нарастнал с 32. През 2010 г. броят на жилищата е бил 59 661 , а през 2011 г. – 57365.

Основната част от жилищата в област Силистра към 31.12.2013 г. са частна собственост на физически лица – 55760 (97,10 %), тези на частни юридически лица са съответно – 420 (0.73 %). От общия брой 1240 (или 2.17%) са обществени – общински и държавни. Тази структура се дължи на манталитета на българина във връзка със сигурността, която носи собственото жилище.

## Жилища по форма на собственост в област Силистра към 2013 г.

- държавни и общински
- частни на юридически лица
- частни на физически лица



### Брой на жилищата, разпределени по общини

Община	Брой жилища	
	2010 г.	2013 г.
Алфатар	1944	1782
Главиница	5345	5035
Дулово	9476	9201
Кайнарджа	2510	2145
Силистра	28647	28127
Ситово	3392	3157
Тутракан	8347	7973

Преобладаващата част от жилищните сгради в **община Алфатар** са с масивна конструкция. Жилищното застрояване е малоетажно, като преобладава традиционната едноетажна добруджанска къща. Степента на задоволеност със жилищна площ не е нарастнала, тъй като населението прогресивно намалява.

През 2011 г. населението в **община Главиница** е 22,7 души на кв. км. Жилищата са предимно единични къщи. По вид конструкция преобладават основно тухлените жилища (70% от жилищния фонд).

По данни на НСИ в **община Дулово** има 9201 жилища които са с 275 по-малко спрямо 2010 г. А отнесено към останалите общини в областта, Дулово се нарежда на второ място по брой жилищни сгради, след община Силистра.

През 2010 г. жилищата в **община Кайнарджа** наброяват 2510, а през 2013 г. 2145.

В общината няма недостиг на жилища. Голяма част от тях се обезлюдяват. Кайнарджа се нарежда на предпоследно място по брой жилищни сгради в цялата област.

В **община Силистра** показателите за плътност на обитаване и жилищен стандарт очертават излишък на жилищни терени спрямо потребността на съществуващото население за повечето населени места. Брутната плътност на обитаване (жит. на ха) за град Силистра е най-голяма, следвана от тази в село Калипетрово. Най-ниска е в село Сърпово, село Ветрен и село Майор Ценович.

В прилежащите вилни зони, южно от гр. Силистра голяма част от сградите се използват за целогодишно обитаване. Общината е с висока жилищна задоволеност. Броят на жилищата към 31.12.2013 г. е 28127 жилища. В селата голяма част от жилищата са необитавани.

Във всички селища на **община Ситово** няма изградена централна канализационна мрежа, което е основен недостатък на техническата инфраструктура. В общината няма недостиг на жилища, населението на общината обитават предимно собствени жилища. Основната част от жилищата са собственост на физически лица. Много малка част от жилищата са държавна собственост – 0.44% (14 жилища), общинска собственост или собственост на търговски дружества, обществени или кооперативни организации са – 0.79% (25 жилища).

През последните години в **община Тутракан** се очертава тенденция на ново застрояване на поземлени имоти и изграждане на нови жилищни сгради, както в града така и в селата на общината. Към 31.12.2012 г. жилищата, които Община Тутракан предоставя на социално слаби и крайно нуждаещи се граждани са 98 на брой, за 2013 г. – 87 а през 2014 г. те са -76. Регистрира се спад от 22.45% за периода 2012-2014г.

Настанени наематели към 31.12.2012 г. са 77, през 2013 г. техният брой е 72, а през 2014 г. -61. От тях семейства с деца за 2012 г. са 15, за 2013 г. броят им е 20, а за 2014 г. -23.

В община Тутракан се поддържа картотека на лица с установени жилищни нужди. През 2014 г. са картотекирани 9 лица, от тях с деца са 8 лица.

Анализът на жилищната политика очертава следните слаби страни:

- Значителен процент остарял сграден фонд.
- Недостатъчно сгради с жилищно предназначение, които да отговарят на потребностите на граждани с доказани жилищни нужди.
- Недостиг на необходимите средства за основен ремонт на общинските жилища.
- Разлика между наемните цени на свободния пазар и тези на общинските жилища.

С решение на Общински съвет в град Тутракан ежегодно се определят общински терени, предназначени за жилищно строителство, върху които могат да се изпълняват процедури по учредяване право на строеж на лица с установени жилищни нужди.

Възможности за преодоляване на слабите страни са :

- Продажби на общинския амортизиран жилищен фонд и влагане на получените средства в изграждане на нови общински жилища.
- Актуализация на наемната цена, на база социално приемливо процентно съотношение спрямо наемите на свободния пазар.

В общинските центрове Силистра и Тутракан има недостиг на общински жилища, което затруднява осигуряването на дом за нуждаещите се, предимно представители на рисковите групи на населението. Липсват механизми, които да стимулират инвестиции в тази насока, което ограничава възможностите на общинските власти да провеждат адекватна социална жилищна политика. Същевременно голям брой жилища в селата са необитаеми и свободни, намират се в райони (с неподдържана пътна мрежа, без отходни канали) и са неблагоустроени, изоставени и полусъборени.

Във връзка с липсата на жилище и трудностите за осигуряване на наем, най-засегнати са бездомни хора на различна възраст, които живеят сами, както и хората с тежки съпътстващи

проблеми (зависимости, проблемно поведение, напуснали местата за лишаване от свобода); семейства от етническите малцинства; хора, напускащи специализирани институции за деца или за възрастни; самотни майки.

**Извод:** Липсата на собствено жилище води до отделяне на средства за наем от бюджета на семейството. Това е основен проблем и за младите хора, които обикновено са принудени да живеят със своите родители. Липсата на жилище не е изведено като приоритетен фактор за социалната политика, както на областно, така и на общинско ниво.

### **3.6.2 Обособени квартали на уязвими етнически малцинства със структурна бедност**

В Област Силистра степента на урбанизация между етносите е различна. Повечето градски жители (в Силистра, Тутракан и Алфатар) са от българския етнос. За разлика от други региони на страната в градовете на областта живеят само **909** роми, докато в селата те са **над 4600** (около 80 % от общността).

**Положението в общините според изготвените през месец януари 2013 г. „Общински планове за действие“ за подкрепа на интеграционните политики 2012-2014 г. е следното:**

Населените места в **община Силистра** с голям брой жители, самоопределили се като роми според преброяването през 2011 година са: град Силистра – 123 души, с. Бабук – 132, с. Йорданово – 264 и с. Калипетрово – 333 лица. Ромското население е концентрирано в крайните части на тези населени места от общината в естествено обособили се ромски квартали. **Планът за действие на община Силистра**, който се отнася за ромските групи в селата Калипетрово, Йорданово, Бабук и гр. Силистра, описва тежка ситуация.

В село **Калипетрово** ромите живеят в квартал „Дръстър“, по-известен като кв. „Карото“, в който има налична инфраструктура, но не добра улична инфраструктура. Жилищните условия са лоши, с прекъснато водоснабдяване и електроснабдяване. Жилищата са **смесена собственост** – общинска и частна, преобладаващата от които е общинската. Общинските жилищата са в лошо състояние в следствие на лошото им стопанисване. **Общината предлага общинските жилища като дарение на обитателите им.**

Ромите в село **Йорданово** живеят много бедно и изолирано в края на селото. Жилищните условия са изключително лоши - голяма част от къщите са паянтови постройки от кирпич без врати и прозорци и без тоалетни, в които живеят по няколко семейства. Има семейства с по 4 и 5 деца. Много от къщите са неоградени, а оградите на останалите са от телена мрежа или дъски. Улиците не са асфалтирани. Кварталът не е изцяло водоснабден, а там, където има водоподаване, то е прекъснато поради големи задължения. Прекъснато е и електрозахранването заради неплатени сметки.

Значително по-добро е положението на ромите в село **Бабук**. Те живеят в края на селото, но тенденцията е да закупуват жилища във вътрешността му. Реално само 20 % от ромите живеят при лоши жилищни условия - липса на прозорци, напуквания, амортизирани покриви. Останалите обитават предимно едноетажни полумасивни къщи, които са в сравнително добро състояние. Независимо, че голяма част от тях нямат постоянна работа, намират начин за препитание, дори възможности за закупуване на недвижими имоти. В квартала има изградена система за сметопочистване и сметоизвозване, но контейнерите не винаги се използват по предназначение. Почти няма многочленни семейства. Повечето семейства са с до две деца поради подобрена здравна и сексуална култура. Ромите, живеещи в с. Бабук, имат родствена връзка с ромите, населяващи с. Калипетрово.

В град **Силистра** смесено ромско и турско население живее в крайните квартали. Част от жилищата са изградени в регулация, а друга част - в урбанизирани територии. Уличната мрежа и комуналната инфраструктура са в сравнително добро състояние, като за много малка част от територията липсва канализация.

В **община Тутракан** ситуацията е следната: в ромските квартали в с. **Нова Черна** и гр. **Тутракан** е изградена сравнително **добра комунална инфраструктура** - улици, водоснабдяване, канализация, осветление, съобщения, сметосъбиране. Неголяма част от кварталите обаче попадат извън строителните граници на населеното място, което е

предпоставка за влошени условия на живот. Там преобладаващата част от постройките са паянтови, а масивните сгради се изграждат незаконно, в нарушение на устройствените планове и в терени с неустановена собственост. В общината е приключил процеса на трасиране и заснемане и всички територии попадат в кадастралната карта, одобрена със Заповед № РД-18-6/04.02.2008г. на ИД на АГКК в гр. София.

Освен това в общината се поддържа картотека на лица с установени жилищни нужди. През 2011-2012 г. на две ромски семейства са предоставени общински жилища. С решение на Общинския съвет ежегодно се определят **общински терени**, предназначени за жилищно строителство, върху които могат да се изпълняват процедури по учредяване право на строеж на лица с установени жилищни нужди.

**Община Главиница** разполага с изработени **кадастрална карта и кадастрални регистри** на териториите, включващи ромско население. Към момента тя не разполага със социални жилища или фургони, поради което ще се насочи към реконструкция на обекти на образователната, културната и социалната инфраструктура. В общината няма данни за жилища извън регулация.

**Водопроводната** мрежа е нова и не се нуждае от подмяна. **Канализацията** отговаря на изискванията. **Инфраструктурата** в кварталите, населени с лица от уязвими ромски групи, също е в относително добро състояние, но част от улиците се нуждаят от асфалтиране, преасфалтиране или от настилка. Всички улици разполагат с контейнери за сметосъбиране, които обаче не се използват по предназначение. Част от **жилищата**, обитавани от ромски семейства, са с лоши хигиенно-битови условия.

**Община Ситово** няма регистри за териториите, включващи ромско население, а действащият подробен устройствен план /ПУП/ не е актуален. За изработването му обаче са необходими нова кадастрална карта и съответните финансови средства, с които общината не разполага.

В по-голямата си част ромите в общината (селата **Искра** и **Любен**) живеят капсулирано и бедно. Къщите им са едноетажни, едностайни и се намират извън регулация, което много затруднява изграждането на канализационна, електрическа, пътна и водопроводна мрежа. Често в една къща живеят няколко семейства, обикновено с две и повече деца. В някои постройки е прокаран нелегално ток, а в други няма такъв. Отоплението им през зимния период е с примитивни печки на дърва. Улиците не са асфалтирани. Дворните места остават неподредени и често хората складираат в тях ненужни вещи и отпадъци. Въпреки, че има изградена система за сметопочистване, контейнерите не винаги се използват по предназначение.

В момента няма новоотредени терени за жилищно строителство на лица от ромски произход. По-заможните роми си закупуват частни имоти и си строят жилища.

**Община Алфатар** има 2 селища, в които има обособени ромски общности, това са селата **Алеково** и **Бистра**. В общината има наличие на **годни за жилищно застрояване** поземлени имоти – общинска собственост, в строителните или извън строителните граници на населеното място. Има възможност за настаняване и на други извън ромската социално слаби групи от населението. До общинските поземлени имоти е изградена необходимата техническа инфраструктура.

**Община Кайнарджа** няма действащ общ устройствен план /ОУП/, както и не разполага със свободни общински парцели за индивидуално жилищно строителство на гражданите от ромски произход.

**Община Дулово** има около 9% жители, самоопределили се като роми. На територията на общината има наличие на няколко малцинствени групи (турци, татари, роми) . Официално ромите в община Дулово не могат да бъдат преброени, защото голяма част от тях се самоопределят като българи или турци .

В доста от селата те живеят в обособили се махали. Селата, в които живеят в една махала са: с.Черник, с.Долец, с.Правда, с.Черковна, с.Поройно / в което махалата е извън регулация/, а в с.Прохлада, освен в обособилата се махала, роми живеят и разпръснато в селото. По две ромски махали са се оформили в селата Чернолик и Секулово, а също и в град Дулово. В село Боил също живеят хора, определили себе си като роми, но не са обособени в махала. Населението в село Козяк е изцяло ромско.

Между ромите има голяма разлика в стандарта на живот. По – заможните роми си купуват вече частни имоти и си строят жилища. В резултат на работа в чужбина и на нерегламентирани дейности и контакти в град Дулово и селата ромски семейства са си построили големи къщи и закупили луксозни автомобили. Но все още преобладават ромите , живеещи при лоши битови условия. Често дори липсва водопровод в жилищата им. Къщите им са стари , кирпичени и често извън регулационния план на селото. Домакинствата са многолюдни, живеят няколко семейства от различни поколения , и дори без родствена връзка. В момента няма новоотредени терени за жилищно строителство на гражданите от ромски произход.

В общината има изградена система за сметопочистване , но контейнерите в ромските квартали не винаги се използват по предназначение.

Основният извод е, че е необходимо до 2020 г. **цел** на общините в тази сфера да бъде **подобряването на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура в селищата и кварталите с компактно ромско население.** За изпълнението на тази цел ръководствата на общините са изправени пред решаването сериозни проблеми.

## 4. Анализ на групите в риск в област Силистра

### 4.1. Фактори, които пораждат риск за различни групи от населението

При извършване на настоящия анализ на групите в риск в област Силистра беше констатирана липса на достатъчно точни данни за броя на лицата, които попадат в съответните рискови групи. В много от случаите не се води пълна статистика (напр. при случаите на потенциален риск) и в ползрението на службите, ангажирани със социалното подпомагане и социалните услуги, са най-вече лицата, чиито проблеми са ескалирали до степен на инцидент или криза. Данните за броя на лицата от съответните групи са приблизителни. Предвид социодемографската и икономическа картина на областта се очертават следните **рискове за лица в неравностойно положение**: ниско образование, неравностойна позиция на пазара на труда, съчетана с липса на трудови навици, трайна липса на собственост, лоши битови условия и липса на средства за издръжка, принадлежност към етнически общности в неравностойно положение, многодетство, изолираност на малките населени места, концентрация на хора в пенсионна възраст в малките населени места, увреждане и/или сериозни здравословни проблеми на лице или на член от семейството, ограничен достъп до здравни услуги, противообществени прояви, рискове, засягащи децата и настанените в институции лица. Въз основа на тези характеристики се обособяват няколко рискови групи. Повечето от тях имат социално-икономически корени. Анализът не би могъл да направи пълна класификация на рисковите групи. Целта е очертаване на някои приоритетни потребности от социална подкрепа и защита, както и необходимостта от развитието на конкретни социални услуги, които да задоволяват потребностите на идентифицираните рискови групи. Анализът на групите в риск очертава и съпътстващи групи, които се нуждаят от подкрепа. Факторите, които пораждат риск за различни групи от населението са от най-разнообразен характер. Трайното увреждане е основен рисков фактор, който затруднява лицата и децата, или ги поставя в невъзможност да изпълняват дейности в ежедневието по начин и степен, възможни за здравия човек. Емиграционният процес е друг основен фактор, който формира рискови групи. Голяма част от населението в трудоспособна възраст живее и работи извън пределите на страната или в по-големите градове на страната. Техните родители и близки, които в голямата си част са лица в напреднала възраст, а също и с трайни увреждания са принудени да посрещат социалните неблагоприятия сами. Друг фактор е липсата на близки, на самотните стари хора и на лицата с трайни увреждания, които се нуждаят от помощ и подкрепа в ежедневието. Безработицата и ниските доходи също са фактори, които

пораждат риск за най-уязвимите групи от пълнолетното население. Във фокуса на Анализа са целевите групи в съвкупността от настоящи и потенциални потребители на социални услуги. Те включват лица и семейства, които ползват или биха се възползвали от социалните услуги в общността на територията на област Силистра. Социалните услуги и дейности се разглеждат като интегрирана динамична система, ориентирана към резултат. Целта е, в мрежа от взаимодействащи и допълващи се услуги и дейности да се създават най-благоприятни условия за лицата и семействата – потребители на услуги за повишаване качеството им на живот. Смисълът на социалните услуги е да предпазват хората от рискове и да подпомагат реинтеграцията в случаи на вече появили се рискове.

При планирането на социалните услуги от изключителна важност е да се открият основните проблеми, които пораждат рискове за различните групи, да се набележат мерки за решаването им и да се планират услуги по превенция.

## **4.2. Характеристика на рисковите групи в област Силистра**

### **4.2.1. Структура на семейството**

От особено важно значение за формиране на рисковите групи по отношение на доходите са структурата и броят на членовете на семейството, както и разпределението на разходите между тях. Структурата на семейството е допълнителен фактор и поради факта, че повечето хора със социални проблеми разчитат на близките си, тъй като социалното подпомагане и услугите не решават поставените пред тях проблеми и не компенсират рисковете, пред които са изправени.

По отношение на структурата на семействата в риск могат да се оформят следните групи:

- Многодетни семейства;
- Непълни семейства – родители, които сами отглеждат децата си, самотни хора с увреждания и самотни възрастни хора.

### **4.2.2. Увреждане или тежък здравословен проблем на член от семейството**

Липсата на подходящи алтернативи за заетост за хора с увреждания поставя в неравностойно положение семействата им по отношение на източниците на доходи и покриване на нуждите. Ако състоянието на партньора/родителя изисква един от трудоспособните членове на семейството да полага грижи в ежедневието, това води до допълнително задълбочаване на проблемите, свързани с доходите.

В тази връзка се оформя групата на:

- Семейства, в чийто състав има човек с увреждане или с тежък здравословен проблем;
- Семейства с хора с увреждания, оставащи без доходи в периодите между сключване на договор по програма „Личен асистент” и техен близък;
- Семейства с безработен член, непълни семейства с родители в пенсионна възраст.

### **4.2.3. Изолираност на населеното място**

Отдалечените села от общинските центрове на област Силистра, са населени почти изцяло със стари хора. Услугите Домашен социален патронаж и Обществена трапезария не достигат до всички нуждаещи се потребители, жители на някои по-отдалечени села в областта, поради оскъпяването на услугата от гледна точка на доставчиците на услугата. Част от селата са слабо населени и в много случаи е невъзможно да се достигне до домовете на потребителите в зимния сезон. По този начин в областта се обособяват групи на физически изолирани стари хора. В голяма част от селата не са достъпни форми на социални услуги и подпомагане. Старите хора са изолирани и разчитат само на партньора си, най-близките съседи и семейството.

Изолираността на населеното място формира като група в риск:



- Старите хора в селата със специален фокус върху самотните стари хора, живеещи в отдалечени села;
- Семействата без /с ниски доходи.

### 4.3. Групи в риск в област Силистра

В резултат от анализа на рисковите фактори като цяло и конкретната ситуация при условно разделение на групите на Деца и семейства в риск и Възрастни хора в риск се идентифицират конкретните ключови рискови групи, които да бъдат обхванати в Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2015-2020 г.

#### 4.3.1 Деца и семейства в риск

Към тази група спадат следните рискови подгрупи:

- Родители на деца в риск и в ситуация на риск, поради бедност или увреждане;
- Самотни родители;
- Много млади родители, с нисък социален статус;
- Деца с трудности в поведението;
- Уязвими семейства с деца от 0 до 18 години;
- Етнически общности в неравностойно положение;
- Уязвими групи в ромски квартали;
- Деца и младежи отпаднали от училище;
- Безработни;
- Деца и семейства подпомагани по реда на Закона за социално подпомагане и Правилника за неговото прилагане;

Област Силистра разполага с достатъчно развита мрежа от учебни заведения, с оптимална за досегашните потребности структура за общо образование.

#### Пътуващи ученици:

- Към средищни училища - 2404, които са 22.2 % от всички ученици в областта, като са осигурени условия за хранене на всички пътуващи ученици и целодневна организацията на учебния ден.
- Към приемащи несредищни училища, за които е осигурен транспорт – 200 ученика.

**Създадената организация за пътуващите ученици запълва пълноценно времето им, което създава предпоставка за по-малко случаи на дивиянтно поведение сред учащите от средищните училища.**

#### Отпаднали от училище

По информация на РИО на МОН, отпадането от училище показва тенденция към намаляване, но нараства броя на заминаващите в чужбина.

Изводи: На територията на област Силистра функционират достатъчен брой детски градини и училища, които да осигурят достъп до образование на децата и младежите от областта.

#### • Деца с увреждания

На територията на област Силистра по данни на ДСП – Силистра, Алфатар, Тутракан и Дулово има 328 деца с увреждания, освидетелствани с ЕР на ТЕЛК.

- Деца с физически увреждания – 162;
- Деца с множествени увреждания – 90;
- Деца с умствена изостаналост – 60;

- Деца с психични разстройства – 16.

Най-голям е броят на децата с физически увреждания – 49%, следвани от децата с множествени увреждания – 28%, с умствена изостаналост – 18% и най-малък брой деца с психични разстройства – 5%.

На територията на област Силистра по данни на РИО на МОН:

- Брой ученици със Специални образователни потребности (СОП) в училищата (за учебната 2014 – 2015 г.) – 336
- Брой деца със СОП в детските градини (за учебната 2014 – 2015 г.) – 99

Ресурсен център за подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности осигурява подкрепа на деца със СОП на територията на област Силистра, като най-голям е броят на децата с обучителни трудности, следват ги деца с психични разстройства, езикови и говорни нарушения, с умствена изостаналост, физически увреждания, множество увреждания и сензорни увреждания.

Основните затруднения на родителите на деца с увреждания са от финансово естество (осигуряване на лекарства, консумативи, лечение, рехабилитация). Осигуряването на подкрепяща среда за семейството и близките на децата с увреждания е водеща потребност при планирането на социалните услуги.

Семействата на деца с увреждания се подпомагат по Закона за семейни помощи за деца и Правилника за прилагане на закона. Те уреждат някои специални права на семействата с деца с трайни увреждания, с които се осъществяват повече и по-добри грижи за тяхното отглеждане и развитие, осигуряват се допълнителни средства за подпомагане по-високите разходи и усилия, свързани с отглеждането и възпитанието им в семейна среда. За родител на дете с увреждане се отпуска допълнителна помощ при раждане, месечните добавки за дете с увреждане се отпускат в двоен размер, без оглед дохода на семейството, месечна помощ за отглеждане на дете с увреждане се изплаща до наръшване на 2-годишна възраст на детето без оглед дохода на семейството, месечна добавка за деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст по чл. 8д от ЗСПЗ. По Закона за интеграция на хората с увреждания децата с увреждания имат право на месечна добавка за транспортни услуги – чл.25, информационни и телекомуникационни услуги – чл.26, обучение – чл.27, балнеолечение и рехабилитационни услуги – чл. 28, достъпна информация – чл.29 и диетично хранене и лекарствени продукти – чл.30 от ППЗИХУ. Всички деца, освидетелствани с ЕР на ТЕЛК за намалена социална адаптация се подпомагат от горепосочените законови основания.

- **Многодетни семейства**

На територията на областта по данни на Дирекция „Социално подпомагане” – гр. Силистра, гр. Алфатар, гр. Тутракан и гр. Дулово се отглеждат 1137 деца в многодетни семейства. Повечето от тях са деца на самотни родители, които получават семейни помощи по чл. 7 от Закона за семейни помощи за деца и се подпомагат с месечни помощи по чл.9 от ППЗСП, отпуска се и целева помощ за отопление на семействата.

- **Изоставени деца**

По информация, предоставена от ДСП изоставените новородени деца на ниво родилен дом са 46, най-голям брой в община Силистра – 28 деца, следван от община Тутракан и Главиница, а в община Алфатар няма изоставени деца.

С промените в Семейния кодекс рязко се е увеличил броят на осиновяванията в цялата страна и в частност и в област Силистра, което подпомага процесите, свързани с деинституционализацията на децата.

- **Деца, настанени в специализирани институции**

През последните три години се наблюдава тенденция за намаляване броя на децата, настанени в ДМСГД – гр. Силистра. Докато през 2012 г. са пребивавали 32 деца, през 2013 г. те са 21, а през 2014 г. са 13. Има промяна в причините за настанявания в ДМСГД. До 2011 година настаняванията са се извършвали предимно по социално-икономически причини и децата са от

семейства на безработни родители, следвани от самотни родители, многодетни семейства, родители с психични заболявания и непълнолетни родители, а с развитието на приемната грижа и разкриването на новите услуги – резидентен тип – Центрове за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания, в ДМСГД се настаняват само деца с особено тежки увреждания и нужда от постоянна медицинска грижа в неонатална възраст.

Причина за намаляване на настаняванията е резултат от реализирането на Плана за действие на Стратегията за деинституционализацията на децата, развитието на приемната грижа и настаняването на деца в приемни семейства и семейства на близки и роднини на ниво родилен дом, а от друга страна дневните и почасови услуги, които се предоставят в ДМСГД.

На територията на област Силистра към началото на програмния период 2011 г. са функционирали две специализирани институции за деца. По време на действие на Областната стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015 г.) е закрита едната специализирана институция за деца – ДДЛРГ – с. Малък Преславец, община Главиница. През последните три години се наблюдава тенденция на намаляване броя на децата, настанени в другата СИ за деца в област Силистра ДДЛРГ „Димчо Дебелянов” – гр. Силистра с 38 места. През 2012 г. в ДДЛРГ – гр. Силистра са настанени 10 деца, 17 са насочени за ползване на „Седмична грижа”, през 2013 г. 14 деца са настанени, а насочените деца за ползване на социалната услуга „Седмична грижа” са също 14; през 2014 г. са настанени 9 деца, а 19 са насочени за ползване на услуга „Седмична грижа”. До 2011 година, в ДДЛРГ основно са настанявани деца по социално-икономически причини. След 2011 г. настаняванията са ограничени и потребителите са предимно деца, вписани в Регистъра за осиновяване и за които са изчерпани възможностите за предоставяне на алтернативна социална услуга като приемна грижа и Център за настаняване от семеен тип за деца с/без увреждания.

Децата, които са насочвани за ползване на услуга „Седмична грижа” в ДДЛРГ са по-често по социално-икономически причини, но в тези случаи специализираната услуга оказва подкрепа на семействата за осигуряване на по-добри битови условия за децата, достъп до образование и здравеопазване и други услуги за период, в който със семействата се работи в различни направления, за да могат децата да бъдат реинтегрирани в семейна среда. И тук насочването на децата се извършва след като са изчерпани всички възможности за настаняване при близки и роднини, приемни семейства или резидентна услуга от семеен тип. При всеки един от случаите на настаняване на деца в специализирана институция се прилага индивидуален подход и се защитава най-добрият им интерес, както и се зачита мнението на детето, когато това е приложимо и съобразно неговите интереси.

В община Тутракан функционира Социално-педагогически интернат „Христо Ботев” – с. Варненци, с капацитет 150 места, в който през учебната 2014-2015 г. се обучават 50 деца и младежи от цялата страна.

- **Децата, настанени при близки и роднини или в приемни семейства**

Данните сочат, че причини за настанявания в семейство на близки и роднини са най-често изоставяне на деца от техните родители, които трайно не се интересуват от развитието им, смърт на единия или двамата родители. Редки са случаите на реинтеграция в биологичните им семейства.

С цел превенция на изоставянето в специализирана институция се предприема мярка за закрила в семейна среда, което е по-благоприятният вариант за отглеждането на децата.

Нужна е превантивна работа за повишаване на културата, нагласите, родителския капацитет и социална подкрепа. Към края на 2014 г. на територията на областта има настанени 134 деца при близки и роднини. (36 деца – в община Силистра – 27%, 17 деца – в община Ситово – 13%, 24 деца – в община Канарджа – 18%, 7 деца – в община Алфатар – 5%, 9 деца – в община Тутракан – 7%, 18 деца – в община Главиница – 13% и 23 деца – в община Дулово – 17%). Най-голям е броят на настанените деца в община Силистра, а най-малък – в община Алфатар и община Тутракан.

Не във всички общини на територията на област Силистра все още е добре развита услугата „Приемна грижа”. Най-добре развита е в община Силистра, тъй като Община Силистра работи по Проект „И аз имам семейство”, каго е подписала споразумение за партньорство с Агенция за социално подпомагане, чрез Дирекция „Закрила на детето”. От стартирането на услугата по Проект „И аз имам семейство” през 2012 година до 31.12.2014 г. са одобрени четиринадесет професионални приемни семейства на територията на община Силистра. Общият брой на децата, получили подкрепа в семейна среда чрез услугата „Приемна грижа” в рамките на проекта от месец май 2012 г. до 31.12.2014 г., е 37 (на възраст от 0 до 13 години).

- **Децата, претърпели насилие и жертви на трафик**

По данни на Дирекция „Социално подпомагане” на територията на областта броят на децата, жертви на насилие и трафик на територията на област Силистра е 8 – четири деца от община Силистра, две деца от община Кайнарджа и две деца от община Тутракан.

По данни на експерти и специалисти от различните институции и социални услуги много повече деца търпят насилие в средата, в която живеят, учат и се развиват.

- **Децата, живеещи на улицата**

По данни на РУП няма деца, живеещи на улицата.

- **Децата с противообществени прояви и проблемно поведение**

Те са основна група в риск, заради случаите на агресивно поведение на деца. Анализът показва, че най-голям е броят на децата, извършили кражби. По данни от Отдел „Закрила на детето” увеличава се броят на децата с поведенчески и емоционални проблеми в тийнеджерска възраст. Сферите на интервенция са: превантивна дейност и корекционно-възпитателна – групови и индивидуални с деца и родители, ангажиране на свободното време на децата; преодоляване на поколенческите конфликти; подкрепа в училище.

За периода 2011 – 2014 година има един регистриран случай на проституиращо дете.

Децата със зависимости – 4 за 2011 – 2014 г.

Децата, извършили насилие – 43 за 2011 – 2014 г.

Особено висок е броят на децата, извършили кражби – 88 за 2011 – 2014 г.

Последните две групи деца с противообществени прояви значително увеличават броя си спрямо предходния период на анализа 2007-2009. **В тази категория попадат и деца, които не са заловени в момент на деяние и не са доказани извършители, затова не са идентифицирани като част от рисковата група на децата, извършили кражби.**

На ниво област най-добре развита е мрежата от социални услуги за деца в община Силистра. За рисковите групи – Деца и семейства в риск се предоставят социални услуги от резидентен тип и в общността, съсредоточени в областния център – гр. Силистра, като Дневен център за деца и младежи с увреждания (ДЦДМУ), Център за обществена подкрепа (ЦОП), Център за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ), Кризисен център (КЦ) за жени и деца преживели насилие, Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) за деца без увреждания, Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания, Приемна грижа и Личен асистент. Всички социални услуги работят с пълен капацитет или над него /почасови услуги/ с изключение на Преходно жилище, което предстои да бъде трансформирано. На територията на община Силистра превантивна дейност осъществява МКБППМН посредством индивидуална, корекционно-възпитателна работа с деца и родители, консултации със специалисти, тренинги, семинари, лекции и беседи по проблемите на превенция на наркоманиите, СПИН, рисково сексуално поведение, влиянието на секти; превенция на насилието и агресията в училището – програма за превенция на агресията и насилието сред децата – социологически проучвания, беседи, лекции, тестване, използване на проективни методики от психолози, консултации на деца и родители. За нуждите на част от рисковите групи деца и семейства в риск услуги предоставя Превантивен информационен център по зависимости – гр. Силистра. Основен приоритет в дейността на Превантивния информационен център по зависимости е свързан с намаляване на риска от употреба и злоупотреба с психоактивни вещества сред деца и младежи.

Целта на реализираните превантивни дейности е да се помогне на младите хора да направят своя информиран избор, свързан със здравето; да формира у тях отговорно отношение към собственото здраве и здравословния начин на живот; да се стимулира междуличностната им толерантност. Основна част от дейностите се реализират в училищна среда. В рамките на програма за превенция на употребата на психоактивни вещества в училище, екипът на Превантивния информационен център разработва и реализира обучителни модули за ученици, съобразени с възрастовите особености на учениците и нуждите на дадения клас.

В Общински център за извънучилищни дейности – гр. Тутракан е разкрит консултативен кабинет към МКБППМН, в който работи психолог. Наблюдава се липса на интерес от страна на родителите, които не се доверяват и не търсят помощ, за да признаят безсилието си и, че общуването с децата им е спряло. Приемат това за личен провал и така се задълбочава кризата между деца и родители.

Безспорен е фактът, че в борбата срещу противобществените прояви и престъпления на малолетните и непълнолетните, постигането на положителни резултати е немислимо без повишаване отговорността на институциите, които работят с малолетни и непълнолетни, както и осъществяване на пълен, действен и ефективен синхрон между тях. Необходима е ранна диагностика на отклоненията, задълбочено професионално и качествено проучване на причините довели до тях.

Въпреки богатата гама от налични социални услуги функциониращи на територията на област Силистра, не могат да бъдат обхванати всички нуждаещи се от социални услуги деца и семейства в риск. Неоходими са допълнителни алтернативни социални услуги за децата, настанени в специализираните институции за да могат да бъдат окончателно закрити, както и да се разшири обхвата на ЦОП и ЦСРИ, както и на услуги в домашна среда. В процеса на работа на терен се откроява и невъзможността на децата от отдалечените населени места да ползват дневни услуги като ДЦДМУ и ДЦ, поради липса на финансови средства от страна на родителите, които да осигуряват посещенията на децата в Центровете.

На територията на община Кайнарджа функционира ЦНСТ за деца без увреждания. Община Кайнарджа предоставя услугата Обществена трапезария, която е насочена към ученици от училищата на територията на Община Кайнарджа и частично се финансира по Проект на МОН „Подобряване на качеството на образованието в средишните училища чрез въвеждане на целодневна организация на учебния процес” и дофинансиране със средства на общината. Потребители на услугата са 297 ученици. В община Главиница е разкрит ЦНСТ за деца без увреждания – с. Малък Преславец. В община Алфатар функционира Кризисен център за деца преживели насилие. В община Дулово разкрит ЦСРИ за деца и възрастни с увреждания „Св. Св. Козма и Дамян”, който осигурява възможност за интеграция и рехабилитация на деца от рисковата група – деца с увреждания и деца с поведенчески проблеми.

#### **Изводи:**

1. На територията на област Силистра успешно се извършва процесът на деинституционализация.

2. Големият брой на деца с увреждания ги поставя на първо място в групата на децата в риск. Като следваща по брой рискова група се обособява групата на деца на самотни родители и деца в многодетни семейства.

3. Поради увеличаващият се брой на децата, извършили противобществени прояви се откроява потребността от услуги или разширяване дейността на такива, предоставящи превантивна работа с деца и семейства от тази рискова група.

4. Необходимо е да се разкрият алтернативни услуги за деца като Дневни центрове за деца с увреждания, „Седмична грижа” за деца с увреждания, както и да се разкрият нови ЦОП и да се увеличи капацитетът на ЦОП - Силистра, ЦСРИ и Личен асистент.

#### **4.3.2. Пълнолетни с увреждания**

Данните за лицата с увреждания са предоставени от Дирекции “Социално подпомагане” и отразяват броя на подпомаганите лица, основно по Закона за интеграция на хората с увреждания. В област Силистра пълнолетните хора с увреждания, подпомагани по ЗИХУ са общо 14 923 лица към 31.12.2014 година. Това е една разнообразна сложна целева група, тъй като обединява лица с физически, умствени, психически и множествени увреждания. По-голям процент (повече от половината от всички на територията на областта) от хората с увреждания са регистрирани в община Силистра – 9267 лица (62%). Следва община Тутракан – 12%, община Главиница – 9%, община Дулово – 5%, община Ситово – 5%, община Алфатар – 4% и община Кайнарджа – 3%. По отношение на видовете увреждания най-голям е броят на лицата с множествени увреждания – 55%, следвани от лицата с физически увреждания – 41%, лицата с психични разстройства – 2% и най-малък е броят на лица с умствена изостаналост – 1,6%. Въпреки по-малкият брой на лицата с умствена изостаналост и на лицата с психични разстройства, те са най-рисковите целеви групи от гледна точка на възможността да живеят самостоятелно в семейна среда. Поради спецификата на тези заболявания, за задоволяване на техните потребности е необходимо да бъдат разкрити подходящи социални услуги в общността и резидентен тип. Лицата с физически и множествени увреждания, въпреки големият брой, имат по-добра възможност за подкрепа чрез социални услуги в семейна среда и други съпътстващи услуги в общността. Увеличава се броят на лицата с увреждания, ползващи социални услуги. На територията на областта има чакащи за настаняване в СИ и/или услуги – резидентен тип, като най-много чакащи лица са лица с психични разстройства, следвани от лицата с умствена изостаналост и деменция.

#### Лица с увреждания на територията на област Силистра 2014 г.

	<b>физически увреждания</b>	<b>психически увреждания</b>	<b>множеств. увреждания</b>	<b>умствена изостаналост</b>	<b>всичко</b>
<b>Общо за областта</b>	<b>6070</b>	<b>331</b>	<b>8282</b>	<b>240</b>	<b>14923</b>
Силистра	4326	142	4744	55	9267
Дулово	545	75	32	14	666
Алфатар	58	12	523	8	601
Ситово	237	10	478	17	742
Тутракан	423	36	1209	42	1710
Главиница	417	41	838	87	1383
Кайнарджа	64	15	458	17	554

Наличието на увреждане поражда сериозен риск от социално изключване, независимо от възрастта.

#### Основните идентифицирани проблеми на хората с увреждания са:

- Недостиг на здравни услуги и рехабилитация предимно в селата;
- Липса на клинични пътеки за голяма част от заболяванията;
- Изолация от пазара на труда;
- Ниски доходи на лицата и семействата;
- Социална изолация в общността;
- Липса на подкрепа за семейството;
- Липсата на дневна/почасова грижа;
- Недостъпната архитектурна среда.

#### Идентифицирани са приоритетни нужди от:

- Предоставяне на услуги за възстановяване и рехабилитация;
- Изграждане на умения за независим живот;
- Обучения за активно включване на пазара на труда;
- Достъпна архитектурна среда;
- Подкрепа за социално включване в общността.

- **Трайно настанени в институции хора с увреждания**

На територията на област Силистра функционират две специализирани институции за хора с увреждания – Дом за възрастни хора с физически увреждания – с. Айдемир, община Силистра с капацитет 130 места, който към 31.12.2014 г. е запълнен и Дом за възрастни хора с психични разстройства – с. Правда, община Дулово с капацитет 34 места, който също е запълнен. От анализите на общините в област Силистра става ясно, че продължава тенденцията най-много чакащи за настаняване да са лица с психични разстройства, лица с умствена изостаналост и лица с деменция.

- **Хора с увреждания, които ползват социални услуги в общността и услуги резидентен тип**

На територията на област Силистра за периода на действие на Областната стратегия за развитие на социалните услуги 2011-2015 г. са разкрити следните нови социални услуги – резидентен тип за възрастни хора с увреждания (ЦНСТ за лица с психични разстройства – с. Айдемир, ЗЖ за лица с психични разстройства – гр. Главиница, ЦНСТ за лица с умствена изостаналост – гр. Главиница). От 01.01.2015 г. Защитено жилище – с. Айдемир е с нова целева група – лица с умствена изостаналост. Социалните услуги, разкрити преди 2011 г. продължават да функционират със същите капацитети. Услугите, които се предоставят от социалните услуги са на високо ниво, но все още има необходимост да бъде разширен обхвата им и да бъде развит мобилният компонент.

В някои от общините (община Кайнарджа и община Ситово) е проблем набавянето на лекарствени продукти за населението, тъй като няма действаща аптека в цялата община.

Функциониращите социални услуги в общността за възрастни хора с увреждания на територията на област Силистра са: ЦСРИ 1 – гр. Силистра, ЦСРИ 2 – гр. Силистра, ЦСРИ за деца и възрастни с увреждания „Св. Св. Козма и Дамян” – гр. Дулово, Дневен център за възрастни хора с увреждания – с. Средище, община Кайнарджа, Дневен център за възрастни хора с увреждания – с. Сокол, община Главиница. За нуждите на тази целева група се предоставят услугите „Личен асистент” по НП „АХУ” и по ОП РЧР, „Домашен помощник”, Домашен социален патронаж и Обществена трапезария.

Предоставят се социални услуги – резидентен тип в: ЦНСТ за лица с психични разстройства – гр. Дулово, община Дулово, ЗЖ за лица с психични разстройства 1 и 2 – гр. Дулово, община Дулово, ЗЖ за лица с психични разстройства – гр. Главиница, община Главиница, ЦНСТ за лица с умствена изостаналост – гр. Главиница, ЦНСТ за лица с психични разстройства – с. Айдемир, община Силистра и ЗЖ за лица с умствена изостаналост – с. Айдемир, община Силистра.

Извод: На територията на област Силистра функционира добре развита мрежа от социални услуги, предназначени за възрастни и хора с увреждания, но въпреки това наличните социални услуги не задоволяват напълно потребностите на лицата в риск. **Необходимо е да бъде увеличен техният обхват, особено за хората с психични разстройства и умствена изостаналост, както и обхвата на услугите в домашна среда.** За превенция на институционализацията на лицата с увреждания е необходимо и разкриването на повече и разнообразни дневни форми на социални услуги.

### 4.3.3. Възрастни в риск

- **Самотно живеещи стари хора**

Възрастовата структура на населението в област Силистра показва тенденция на увеличаване на живеещи в селата на възраст над 60 години. Преобладаващата част от селата извън общинските центрове са обитавани основно от хора в пенсионна възраст. Според последните демографски проучвания, населението в област Силистра е застаряващо, голям е броят на самотноживеещите хора. Много от тях са с ниски пенсии, които са недостатъчни за покриване на ежедневните им нужди. В даден момент те стават неспособни да се самообслужват и са принудени да потърсят алтернативна социална услуга.

Комуникационните връзки между някои от общинските центрове и отдалечените населени места са проблем за осигуряване на равнопоставен достъп до социални услуги. Потребностите, които имат самотните хора са следните:

- Подкрепа за ежедневните грижи в дома;
- Осигурен достъп до аптеки и помощ при закупуване на лекарства;
- Достъп до медицинска помощ и здравни услуги;
- Осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа;
- Компенсиране на изолираността от достъп до социални и здравни услуги на малките населени места в селските райони;
- Създаване на възможности за обгрижване, рехабилитация, подкрепа и социализация.

За осигуряване на социални контакти и психо-социална подкрепа на възрастните хора в селските райони на територията на областта са разкрити Клубове на пенсионера и инвалида, които спомагат за намаляне риска от изолация. От работата на терен в селските райони като основна нужда се очертава подкрепата за ежедневни грижи в дома – помощ при самообслужване, поддържане на хигиена, пазаруване, придружаване, готвене. Към момента задоволяването на тези потребности се осигурява със социалните услуги: Домашен социален патронаж и звената за „Помощ в дома”, Обществена трапезария, Дневен център за стари хора. На територията на област Силистра функционират ДСП в шест от общините като общинска дейност, а само в община Тутракан социалната услуга се предоставя от частен доставчик „Кетъринг БГ” ООД. Обществени трапезарии има разкрити във всичките седем общини на област Силистра. Дневни центрове за стари хора функционират на територията на община Силистра и община Кайнарджа. В община Ситово е разкрито първото в област Силистра Социално предприятие за обществено хранене „Независим живот” – домашен социален патронаж, обществена трапезария, стол”, което е много добра алтернатива за предоставяне на социални услуги в общността.

#### • **Трайно настанени в институция стари хора**

Основните идентифицирани потребности на старите хора, настанени в специализирани институции за стари хора са: потребност от постоянна грижа за лежащите, достъп до медицинско обслужване, осигуряване на възможности за общуване и запълване на свободното време според индивидуалните интереси на потребителите. В процеса на социална работа, психологична оценка и разговори с потребителите не се наблюдава готовност и желание у тях за извеждане. Същото се наблюдава и при работа с близките и семействата на настанените.

На територията на област Силистра функционират три Дома за стари хора:

- Дом за стари хора – гр. Силистра с капацитет 195 места;  
През 2012 г. капацитетът на Дома е намален от 210 места на 195 места.
- Дом за стари хора – гр. Тутракан с капацитет 40 места;
- Дом за стари хора „Щастлива старост” – гр. Алфатар с капацитет 20 места.

Наличието на тези домове създава алтернатива за адекватна грижа за старите хора, за които са изчерпани възможностите за оставане в семейна среда. Осигурява се грижа, достъп до медицински услуги, възможност за рехабилитация, социални контакти, спокойствие и сигурност.

#### • **Стари хора, ползващи социални услуги в общността**



- **Стори хора, ползващи социална услуга – резидентен тип**

Идентифицираните потребности на старите хора, настанени в социална услуга резидентен тип са: **потребност от грижа, достъп до медицинско обслужване, осигуряване на социални контакти и организиране на свободното време според индивидуалните им интереси.**

На територията на област Силистра функционират два Центъра за настаняване от семен тип (ЦНСТ) за стари хора, които са позиционирани в гр. Алфатар. Капацитетът на ЦНСТ 1 е 15 места и е запълнен. Целева група са възрастни хора с влошено здравословно състояние и затруднено самообслужване. ЦНСТ 2 функционира с капацитет 9 места и е запълнен. Целева група са стари хора в пенсионна възраст. В двата ЦНСТ са осигурени условия за живот близки до семейната среда, потребителите получават дозирана подкрепа, като стремежът е да бъдат съхранени добре и физически и интелектуално.

- **Стари хора, ползващи социални услуги в общността**

На територията на област Силистра услугите в общността за стари хора са сравнително добре развити. **Недостатък е неравномерното им разпределение по общини и недостатъчния капацитет.** Социални услуги в общността за стари хора в област Силистра са: Домашен социален патронаж, Обществена трапезария, Дневен център за стари хора в община Силистра и в община Кайнарджа, ЦСРИ – 2 бр. в гр. Силистра и един ЦСРИ – в община Дулово, социалната услуга „Личен асистент” по НП „АХУ”, Домашен помощник, Личен асистент по ОП”РЧР” /услугата „Личен асистент” се предоставя от всичките седем общини в областта/. Във всички общини на областта функционират и клубове на пенсионера и инвалида.

- **Най-търсена социална услуга е услугата „Личен асистент”, която дава възможност за относително самостоятелно съществуване на старите хора в обичайната им семейна среда.**
- С най-голям брой потребители стари хора е услугата „Домашен социален патронаж”. Към 31.12.2014 г. тя се ползва от 617 лица, повечето от които са самотни възрастни хора. Социалната услуга се предоставя на много добро ниво и задоволява потребностите на нуждаещите се потребители от такъв тип подкрепа.
- Общият брой ползватели на услугата Обществена трапезария, финансирана от фонд „Социална закрила” в област Силистра към 31.12.2014 г. е 655 (за сравнение през 2013 г. броят на потребителите се е увеличил с 361 потребители). Нуждаещите се потребители получават топла храна (супа, основно ястие и хляб). Услугата се предоставя целогодишно. Община Дулово и Община Ситово са кандидатствали през 2013 г. за първи път за средства от Фонд „Социална закрила” за финансиране на услугата „Обществена трапезария” с капацитет Община Дулово – 80 места, а Община Ситово – 90 места.
- В двата дневни центъра за стари хора социални услуги получават 55 възрастни лица.
- Наблюдава се запазване на броя на обслужваните лица по НП „АХУ”, въпреки по-големият брой потребители, нуждаещи се от такъв тип грижа. В много от случаите, кандидатите за лични асистенти не отговарят на изискванията, заложили по Програмата.
- Броят на обслужваните лица по програма „Личен асистент” по ОП”РЧР” се е увеличил.
- Има необходимост от нови възможности за рехабилитация, подкрепа и социализация.

**Извод:** Мрежата от социални услуги за стари хора в област Силистра е добре развита, но е необходимо да бъдат обхванати и по-малките населени места от областта.

#### **4. 4. Общности и групи в неравностойно положение**

##### **4.4.1. Етнически общности в неравностойно положение**

В анализа на община Силистра са подадени данни за наличие на обособен квартал с концентрация на население от ромски произход. Това е квартал „Дръстър” в с. Калипетрово. Разположен е на 5 км от областния център Силистра, с недобра улична инфраструктура и лоши

жилищни условия, с прекъснато ВиК и електроснабдяване, но налична инфраструктура. Районът е в регулация и е общинска собственост, като жилищата са смесена собственост – общинска и частна, преобладаващата от които е общинската собственост. В с. Йорданово, община Силистра също има обособена част от селото с коцентрирано население от ромски произход.

За групата са характерни: ниско образование и квалификация, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия. Допълнителен фактор, затрудняващ развитието на общността, е капсуловане на населението в самата общност. Обособените ромски квартали са районите с най-голям относителен дял на непълнолетни майки, деца, настанени в институции, деца, в риск от отпадане от училище. Акумулирането на икономически, образователни и етнокултурни рискови фактори оказва най-силно влияние, когато семейството живее в рамките на собствената компактна малцинствена група.

За да се разбие затвореният цикъл, е необходима комплексна интервенция, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за социално включване и развитие, основно чрез превантивна работа за повишаване на културата, нагласите, родителския капацитет, ценностната система, подкрепа и социализация.

В тази група попадат семейства в неравностойно положение, чиито децата рискуват да повторят модела на социална изолация на своите родители. В тази връзка е необходима комплексна интервенция насочена срещу бедността, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за социално включване и развитие на децата:

- Наваксване на липсата на професионална квалификация и образование. Допълнителна професионална квалификация и образование за младежите, отпаднали от училище или с основно и по-ниско образование;
- Подкрепа на родителя в случаите на трайна безработица чрез допълнителна професионална квалификация и включване в програми за заетост, при липса на други възможности за заетост;
- Изграждане на родителски капацитет и увереност;
- Включване на децата от ранна възраст в детска градина с цел социализация и овладяване на българския език;
- Мотивация на детето и семейството за включване и задържане в образователната система;
- Директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение и за подпомагане на родителите и семейството при реинтеграция на децата, настанени в институции, както и превенция на изоставянето;
- Изграждане на механизъм на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация. Активна работа на медиатори, които са лица от малцинствените групи, които да осъществяват връзката с институциите.

#### **4. 4. 2. Непълнолетни и млади родители**

В тази група спадат млади родители и семейства. Голяма част живеят в обособени ромски квартали. Често тези родители се нуждаят и от допълнителна подкрепа, за да могат да продължат образованието си и професионалното си развитие.

#### **4. 4. 3. Хора с основно и по-ниско образование**

Една от основните идентифицирани групи в риск са хората с основно и по-ниско образование, което за тях е предпоставка за трайно състояние на бедност и социална изолация. Образованието излиза като фактор в случаите на социална изолация и бедност.

#### **4. 4. 4. Безработни**

По данни на Дирекции „Бюро по труда” – гр. Дулово, гр. Силистра и гр. Тутракан е получена следната информация:

Коефициент на безработица по общини, %

Общини, години	2011	2012	2013	2014
Алфатар	31,7	30,2	28,1	27,3
Главиница	35,4	38,1	42,7	40,8
Дулово	23,7	25,4	26,4	23,8
Кайнарджа	44,64	42,27	51,06	38,42
Силистра	11,8	12,88	11,91	10,18
Ситово	29,61	24,50	30,81	29,68
Тутракан	15,1	16,2	18,9	16,1

От данните в таблицата става ясно, че най-засегнати от безработицата са община Главиница и община Кайнарджа, следвани от община Ситово, Алфатар, Дулово и Тутракан, а най-ниска е безработицата в община Силистра.

Данни за безработни лица в ДБТ в област Силистра, към 31.12.2011 г.

Област Силистра, Общини	Безработни без квалификация и специалност	Безработни с основно и по-ниско образование	Безработни жени и мъже		Безработни младежи до 29 г.	Безработни от високите възрастови групи - над 50 г.	Продължително безработни лица – над 1 година
			Жени	Мъже			
Алфатар	191	187	144	170	41	132	152
Главиница	886	817	702	481	152	500	729
Дулово	1838	1749	1303	990	382	928	1269
Кайнарджа	622	624	306	390	201	160	287
Силистра	780	671	1434	1139	424	996	910
Ситово	306	295	239	207	82	146	237
Тутракан	525	469	410	378	129	360	287

Данни за безработни лица в ДБТ в област Силистра, към 31.12.2014 г.

Област Силистра, Общини	Безработни без квалификация и специалност	Безработни с основно и по-ниско образование	Безработни жени и мъже		Безработни младежи до 29 г.	Безработни от високите възрастови групи - над 50 г.	Продължително безработни лица – над 1 година
			Жени	Мъже			
Алфатар	163	154	126	145	28	128	142
Главиница	849	786	753	609	144	438	840
Дулово	1737	1627	1258	1048	286	1022	1364
Кайнарджа	486	484	308	291	120	184	360

Силистра	686	548	1249	1115	357	981	860
Ситово	270	249	238	209	49	169	190
Тутракан	516	448	422	420	77	219	358

През 2014 г се наблюдава известно намаляване на броя на безработните лица без квалификация и специалност спрямо броя им през 2011 г., като най-голямо е намаляването в община Кайнарджа. Наблюдава се тенденция за лек спад на броя на безработните с основно и ниско образование през 2014 г. спрямо 2011 г. Като цяло броят на безработните жени е по-голям спрямо броя на безработните мъже. (с изключение на община Алфатар и община Тутракан). Намалял е броят на безработните младежи до 29 годишна възраст, най-осезателно в община Тутракан и община Кайнарджа. Данните сочат, че е намалял броят на безработните от високите възрастови групи през 2014 г. спрямо 2011 г. В повечето общини има тенденция на увеличаване броя на продължително безработните лица – над 1 година, изключение правят община Силистра, Ситово и Алфатар.

Данни за безработни с намалена работоспособност, регистрирани в ДБТ по години:

Община Безработни с намалена работоспособност	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.
Силистра	298	273	305	288
Дулово	75	78	80	76
Алфатар	26	35	23	19
Ситово	6	4	19	12
Тутракан	64	64	49	61
Главиница	59	62	95	96
Кайнарджа	15	13	36	31

При анализа на данните става ясно, че в периода 2011-2014 г. в община Силистра, община Дулово и община Тутракан не се наблюдава особена промяна в броя на регистрираните безработни с намалена работоспособност, а в останалите общини в областта броят им се е увеличил (в община Кайнарджа и община Ситово – почти двойно).

От групата на безработните най-засегнати са:

- хората, които не са завършили основно образование и са без квалификация;
- хора в предпензионна възраст, които не са конкурентно способни на пазара на труда;
- хора с намалена работоспособност;
- хора от етнически малцинства;
- майки с деца и самотни родители.

#### 4.4.5. Бездомни

В изпълнение на указания на Агенция за социално подпомагане, в Дирекции „Социално подпомагане” е създаден и се поддържа регистър за бездомните лица, които са в териториалния обхват на Дирекцията.

Към настоящия момент регистрираните бездомни лица на територията на областта са 17.

За осигуряване на подкрепа на лицата, останали без подслон, през 2012 година година е разкрит Център за временно настаняване (ЦВН) – гр. Силистра с капацитет 10 места. В зимните месеци услугата работи над капацитета си и успява да обхване всички нуждаещи се. През 2012 г. е разкрит и ЦВН – гр. Главиница с капацитет 7 места. Целта на услугата е лицата да бъдат насърчавани и да се създадат условия за достъп до работни места, чрез активни съвместни срещи между хората без работа, настанени в ЦВН и Дирекция „Бюро по труда”, подкрепяни и напътствани от социален работник.

#### **4.4.6. Жени преживели насилие или жертва на трафик**

Наблюдава се тенденция на увеличаване броя на жените, преживели насилие или жертва на трафик. В много от случаите, насилваните изпитват неудобство или страх и не заявяват проблема си. Поради тази причина не може да бъде определен точният им брой, но се очертава като значинелно многобройна група, с която би могло да се работи в няколко направления: осигуряване на консултативна помощ, подкрепа и защита на жени, намиращи се в актуална ситуация на насилие, осигуряване на навременна и ефективна защита на пострадали от домашно насилие (подслон, храна и др.), предоставяне на качествени услуги в подкрепа на пострадали от домашно насилие, подпомагане на прилагането на Закона за защита от домашното насилие в частта предоставяне на услуги за жертви на домашно насилие, повишаване на нивото на обществена информираност по проблемите на домашното насилие и подобряване достъпът до информация за даване право на информиран избор. На територията на област Силистра функционира един Кризисен център за жени и деца, жертва на насилие и трафик, който в голяма степен успява да задоволи потребностите на представителите на тази рискова група.

Изводи: На базата на извършения анализ от общините в област Силистра се идентифицира необходимост да бъдат търсени нови възможности за превенция и подкрепа за етническите общности и групите в неравностойно положение. От особена важност е промяната на нагласите на обществото спрямо тези групи от населението, така също и отношението на представителите на рисковите групи към проблемите и активната позиция при разрешаването им.

### **5. Оценка на социалните услуги в област Силистра**

Целта на анализа на социалните услуги е да се оценят възможностите на наличните ресурси за предотвратяване на рисковете и тяхното преодоляване. Анализът на социалните услуги в област Силистра е направен на базата на събрана информация от :

- Картите за услуги, подадени от доставчиците на социални услуги;
- Работни посещения в предоставяните услуги, работа на терен, междуинституционални срещи и такива с доставчици на услуги и НПО;
- Справки и друга документация в седемте Общински администрации на територията на област Силистра.

За целите на анализа наличните услуги в област Силистра са разглеждани в следните групи социални услуги, предоставяни за деца (специализирани институции и услуги в общността) и социални услуги за възрастни хора (специализирани институции и услуги в общността). Услугите са представени според налична информация по отношение на: капацитет, основни дейности, достъп до услугата, човешки и материални ресурси, основни проблеми и налични идеи за развитие.

#### **5.1. Обобщена оценка на изпълнението на областната стратегия (2011-2015)**

##### **5.1.1. Извършени дейности по мониторинг и оценка**

През периода на действие на Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Силистра са изготвени три мониторингови доклада – Мониторингов доклад за периода

01.01.2011 г. – 31.08.2012 г.; Мониторингов доклад за периода 01.09.2012 г. – 30.09.2013 г. и Мониторингов доклад за периода 01.10.2013 г. – 31.12.2014 г.

Извършена е актуализация на ОСРСУ към месец януари 2013 г. Актуализирането на областната стратегия за развитие на социалните услуги се разработи в частта планиране на социалните услуги и оперативни планове с времеви график за изпълнение за остатъка от периода на нейното действие. След изготвянето на Годишния мониторингов доклад към месец август 2012 г. и изложените в него данни, изводи и тенденции, възникна необходимостта от препланиране на някои социални услуги. На среща на разширения екип на ЗМО се взе решение да се актуализира Областната стратегия на базата на актуализиране на три Общински стратегии – Община Силистра, Община Алфатар и Община Кайнарджа. Не е извършена актуализация на общинските стратегии на останалите четири общини от областта – Община Дулово, Община Тутракан, Община Главиница и Община Ситово.

За нуждите на актуализацията на ОСРСУ Община Силистра, Община Алфатар и Община Кайнарджа са представили на екипа за актуализация на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Силистра актуализирани обобщени таблици за планираните услуги и Оперативния план с времеви график за изпълнение на техните Общински стратегии за развитие на социалните услуги. Променени са част от сроковете, свързани с реформиране на резидентните услуги, услуги в общността и специализирани институции, създаването на нови социални услуги и промяна в капацитетите на някои действащи услуги. Измененията не засягат стратегическата част и не са свързани с промени в цялостната визия, цели и принципи на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Силистра.

През месец юни 2014 г. е изготвена Междинна оценка за изпълнението на ОСРСУ в област Силистра за периода 2011 – 2013 г. С цел спазването на принципите на обективност и безпристрастност в Стратегията е предвидено междинната оценка да се изготви от външен екип от експерти. В тази връзка от страна на Областна администрация Силистра беше проучена възможността за осигуряване на финансови средства за изготвяне на Междинен преглед на напредъка на ОСРСУ от външен екип и бяха предприети съответните действия, но финансов ресурс за целта не беше отпуснат. На заседание на ЗМО беше предложено да се сформира екип от представители на основния състав на ЗМО и по един представител, определен от всяка община в област Силистра, който да изготви Междинния преглед. Със Заповед № РД-22-3 от 14.01.2014г. на Областния управител на област Силистра беше сформиран екипа и в срок до 30.06.2014 г. и изготвена Междинна оценка на ОСРСУ.

### **5.1.2. Резултати от мониторинга и оценката**

На базата на изготвените три Мониторингови доклада и Междинен преглед на ОСРСУ в област Силистра може да се отчете следния напредък за развитието на социалните услуги по общини както следва:

Социални услуги в общността /в т.ч. и резидентни услуги/, предоставяни извън семейна среда, делегирани от държавата дейности, функциониращи в област Силистра към 31.05.2015 г.

В **община Алфатар** през периода на действие на ОСРСУ (2011-2015 г.) функционират три социални услуги в общността в т.ч. резидентен тип – две за лица и една – за деца и младежи, които са разкрити преди 2010 г.

В **община Главиница** през периода на действие на ОСРСУ (2011-2015 г.) функционират шест социални услуги в общността в т.ч. резидентен тип – една за деца и пет – за възрастни. След 2010 г. са разкрити пет нови социални услуги - ДЦВХУ – с. Сокол; ЗЖ за лица с психични разстройства – гр. Главиница; Център за временно настаняване – гр. Главиница; ЦНСТ за деца – с. Малък Преславец и ЦНСТ за лица с умствена изостаналост – гр. Главиница.

В **община Дулово** през периода на действие на ОСРСУ (2011-2015 г.) функционират четири социални услуги в общността в т.ч. резидентен тип – една – за деца и възрастни лица и три услуги за възрастни с увреждания. Новоразкрит е ЦСРИ – гр. Дулово.

В община Кайнарджа през периода на действие на ОСРСУ (2011-2015 г.) функционират три социални услуги в общността в т.ч. резидентен тип – една – за деца и две услуги за възрастни. Новоразкрит е ЦНСТ за деца и младежи без увреждания – с. Кайнарджа.

В община Силистра през периода на действие на ОСРСУ (2011-2015 г.) функционират тринадесет социални услуги в общността в т.ч. резидентен тип – седем – за деца и шест услуги за възрастни. Новоразкрити са следните социални услуги: Център за временно настаняване – гр. Силистра; ЦНСТ за лица с психични разстройства – с. Айдемир; ЦНСТ за деца и младежи без увреждания – гр. Силистра и ЦНСТ за деца и младежи с увреждания – гр. Силистра.

През периода на действие на ОСРСУ (2011-2015 г.) няма разкрити социални услуги в общността – резидентен тип в общините Ситово и Тутракан.

На територията на всички седем общини в Област Силистра се предоставя социалната услуга Домашен социален патронаж и Обществена трапезария. Новоразкрити са Домашния социален патронаж към социалното предприятие в Община Ситово и Обществени трапезарии в Община Ситово и Община Дулово.

#### **Социални услуги в общността и резидентен тип функциониращи на територията на област Силистра преди 2010 г.:**

1. ЦОП – гр. Силистра
2. КЦ за жени преживели насилие – гр. Силистра
3. ДЦДМУ – гр. Силистра
4. ДЦ за деца към ДМСГД – гр. Силистра
5. ПЖ към ДДЛРГ – гр. Силистра
6. ЦСРИ – 1 – гр. Силистра
7. ЦСРИ – 2 – гр. Силистра
8. ДЦСХ – гр. Силистра
9. ЗЖ – с. Айдемир, общ. Силистра (от 2015 г. СУ е с променена целева група и наименование на услугата – ЗЖ за лица с умствена изостаналост)
10. КЦ за деца жертва на насилие и трафик – гр. Алфатар
11. ПЖ към ДСХ – гр. Алфатар, трансформирано в ЦНСТ за стари хора
12. ДЦСХ – с. Кайнарджа
13. ДЦВХУ – с. Средище, общ. Кайнарджа
14. ЗЖ за лица с психични разстройства – 1 – гр. Дулово
15. ЗЖ за лица с психични разстройства – 2 – гр. Дулово
16. ЦНСТ за лица с психични разстройства – гр. Дулово
17. СУПЦ – гр. Главиница

#### **Социални услуги в общността и резидентен тип функциониращи на територията на област Силистра след 2010 г.:**

1. ЦНСТ за стари хора – гр. Алфатар
2. ДЦВХУ – с. Сокол, общ. Главиница
3. ЗЖ за лица с психични разстройства – гр. Главиница
4. Център за временно настаняване – гр. Главиница
5. ЦНСТ за деца – с. Малък Преславец, общ. Главиница
6. ЦСРИ – гр. Дулово
7. ЦНСТ за деца – с. Кайнарджа
8. Център за временно настаняване – гр. Силистра
9. ЦНСТ за лица с психични разстройства – с. Айдемир, общ. Силистра

10. ЦНСТ за лица с умствена изостаналост – гр. Главиница
11. ЦНСТ за деца и младежи без увреждания – гр. Силистра
12. ЦНСТ за деца и младежи с увреждания – гр. Силистра

Специализираните институции за деца/лица на територията на област Силистра към 31.05.2015 г. са седем – пет за възрастни хора и две за деца. В периода 2011-2015 г. е закрыта една СИ за деца – ДДЛРГ, с. Малък Преславец, намален е капацитетът на ДДЛРГ – гр. Силистра с тенденция през новия програмен период да бъде закрыт, във връзка с изпълнението на политиката за деинституционализация на децата в България. Приблизително 20% са специализираните институции в областта, останалите 80% са социални услуги в общността.

Процентът на откритите през периода на действие на ОСРСУ (2011-2015 г.) резидентни услуги и услуги в общността в област Силистра е висок. Отчитайки икономическото, политическо и социално положение на страната, темпът на развитие на социалните услуги е добър. В Община Силистра функционират 45% от социалните услуги в общността, в т.ч. и резидентен тип, а в останалите общини в областта както следва: Община Главиница – 21%, Община Дулово – 14%, Община Кайнарджа – 10% и Община Алфатар – 10%.

От направените мониторингови проверки в периода на действие на ОСРСУ (2011-2015 г.) бихме могли да извидим следните изводи и препоръки:

- На този етап наличните социални услуги се фокусират главно върху децата в риск, деца с увреждания, дневни центрове за деца/лица в неравностойно положение и увреждания. Грижата за деца/лица в услуги от резидентен тип е стъпка към голямата промяна на социално-обществените нагласи и приоритети.

- Най-развити са услугите по подкрепа и рехабилитация за деца и възрастни с увреждания.

- Съществуващите услуги за уязвими семейства включват семейно консултиране и подкрепа, но все още не успяват да достигнат до най-засегнатите групи.

- Добре развити са формите на алтернативна семейна грижа като „Приемна грижа” и настаняване в семейства на близки и роднини.

- Няма гарантиран набор от услуги по превенция, които могат да окажат подкрепа на родители и деца, като по този начин да подпомогнат отглеждането и възпитанието на децата.

- Специализираните институции не предлагат организация на живот, близка до семейната. Децата и лицата престояват дългосрочно в домовете. Вече все по-често се стига до реинтеграция на деца в семейна среда.

- В рамките на гр. Силистра социалните услуги от резидентен тип са с новоизградена база или са извършени ремонтни дейности, но в някои от малките населени места имат нужда от ремонт и приспособяване на материалната база за нуждите на хора с увреждания.

- Недостатъчно финансиране на социалните услуги води до снижаване на качеството на грижа, ниска мотивация у персонала и недостиг на специалисти. Необходимо е привличане на алтернативни източници на финансиране, неправителствени организации, европейски фондове и др.

- За качеството на социалната грижа не е достатъчна само добрата материална база, а и ефективната работа на специалистите, съобразена с индивидуалните потребности на потребителите. Повишаване квалификацията и мотивацията на персонала може да се постигне чрез: участия в курсове за квалификация и преквалификация, участия в проведени семинари, участия в проведени обучения, изготвени мотивационни профили и планове за повишаване на мотивацията.

- На база проучване на потребностите на населението и увеличаването на броя на хората, нуждаещи се от социални услуги води до необходимост от



разкриване на нови социални услуги от резидентен тип и разширяване дейността на съществуващите.

- Необходимо е да се работи по превенцията за настаняването на хора в социални услуги от резидентен тип, за да се намали броя на нуждаещите се от тях и да се намали настаняването на потребители в специализирани институции.

- Остаряла и неподдържана материална база и недостатъчно достъпната среда за хората с увреждания налагат необходимостта от извършване на строително-ремонтни дейности, обновяване на обзавеждането и техниката.

- Отдалечеността на специализираните институции от централната част на населеното място водят до риск от социална изолация. Необходимо е разширяване на мрежата от доброволци за работа с потребители на специализираните институции, установяване на връзки с организации, занимаващи се с доброволческа дейност. Включване на местната общност в съвместна дейност с потребителите на специализираните институции и промяна на нагласите чрез: представяне на настанените лица по подходящ начин на обществото, подобряване сътрудничеството с местните и национални медии, организиране и провеждане на информационни кампании за разясняване същността и необходимостта от институционална грижа.

- За превенция на необходимостта от настаняване в специализирани институции е необходимо да се развият социалните услуги в общността като: домашен социален патронаж, обществени трапезарии, домашен помощник, личен асистент, социални услуги за лица в нетрудоспособна възраст и хора с увреждания.

- Ежегодно при изготвяне на Годишния план за развитие на социалните услуги на съответната община да се проучват нуждите на потребителите, вида и обхвата на социалните услуги. След изготвяне на Годишния план общините да следят и предприемат конкретни мерки за изпълнението му.

- Да се осигурят възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики с цел развитие капацитета на екипите, ангажирани с управление и мониторинг на социалните услуги и на доставчиците;

- Да се въведе практика за осъществяване на индивидуална и групова супервизия, като елемент от системата за управление на човешките ресурси и като средство за подобряване качеството на предоставяните услуги;

- Да продължи реформирането и реструктурирането на съществуващи специализирани институции за деца и лица;

- Да продължи ефективното използване за финансиране от Структурните фондове на ЕС и усвояване на средства от различни национални и донорски програми в областта на социалните услуги;

- Да се разкрият междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община чрез изграждане на междуобщинско партньорство;

- В общините, в които предстои закриване на специализирани институции или има закрити такива, да се осигури ефективно използване и стопанисване на сградния фонд, с цел разкриване на нови социални услуги в общността;

- Освободеният персонал от реформираните или закрити специализирани институции да бъде приоритетно насочван към новоразкритите социални услуги в общността или резидентен тип.

**Състояние на СУ за периода на действие на ОСРСУ (2011-2015 г.) в област Силистра**

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОСРСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
1	Център за обществена подкрепа (ЦОП)	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище	Област Силистра	20	60	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството	гр.Силистра	Налична. Капацитетът се е запазил 20 места
2	Център за обществена подкрепа (ЦОП)	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище; или отпаднали от училище.	Община Дулово	0	70	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството	гр.Дулово	Не е разкрита
3	Център за обществена подкрепа (ЦОП)	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище	Община Кайнарджа Община Алфатар	0	50	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството	с.Кайнарджа	Не е разкрита
4	Център за обществена подкрепа (ЦОП)	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище	Община Главиница	0	50	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството	гр.Главиница	Не е разкрита
5	Център за обществена подкрепа (ЦОП)	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище	Община Тутракан	0	50	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството	гр.Тутракан	Не е разкрита
6	Звено “Майка и бебе”	Бременни жени и майки в риск	Всички общини от областта	0	6	Превенция на изоставяне на деца (0 до 3 год.). Временно настаняване до 6 м. на бременни и майки в риск да изоставят децата си, насърчава родителската привързаност, подпо-	гр.Силистра	Не е разкрита

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОРСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
						мага млади майки чрез социално, психологическо и юридическо консултиране и подкрепа		
7	<b>Приемна грижа</b>	Грижа за изоставени деца	Всички общини от областта	1	50 приемни семейства	информационни кампании, обучение, подбор и наемане на приемни родители, наблюдение и подкрепа за приемните родители и приемните деца, възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството;	гр.Силистра	Налична. Планираният капацитет е приблизително достигнат
8	<b>Дневен център за деца и младежи с увреждания - – държавно делегирана дейност (ДДД)<sup>1</sup></b>	Деца и младежи с увреждания	Силистра	48	48	Превенция на изоставянето Консултиране,дневна,грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, специализирани медицински грижи. Въвеждане на седмична грижа	гр.Силистра	Налична.
9	<b>Заместваща седмична грижа към ДЦДМУ Силистра</b>	Деца с увреждания на възраст от 0 до 18 год.	Всички общини	0	30	Смесена услуга - почасова и дневна грижа за временно отсъствие на член от семейството, полагащ грижи за детето с увреждания (постъпване в болница, лични или служебни ангажименти на родителите, командировки и пр.)	гр.Силистра	Не е разкрита
10	<b>ДЦДМУ</b>	Деца и младежи с увреждания и техните родители	Община Тутракан	0	15	Консултиране, дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, специализирани медицински грижи	гр.Тутракан	Не е разкрита
11	<b>ДЦДМУ</b>	Деца и младежи с увреждания	Община Дулово	0	20	Консултиране,дневна,грижа,рехабилитация, логопедична помощ, информиране и обучение, специализирани медицински грижи	гр.Дулово	Не е разкрита
12	<b>Дневен център за деца с увреждания</b>	Деца с увреждания от 3 до 18 г.	Община Дулово	0	30	Комплексни социални услуги – дневна грижа, обучение, рехабилитация, социализация, здравни грижи, консултации и	гр. Дулово	Не е разкрита

<sup>1</sup> Услугите, предоставяни като държавно-делегирана дейности са отбелязани със съкращението ДДД

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОРСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
						работа с родителите		
13	ЦСРИ	Деца и възрастни с увреждания	Силистра и прилежащи села.	40	40	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; Умения за самостоятелност. Разширяване на услугата чрез развитие на мобилност в селата от общината.	гр.Силистра	Налична, към 31.05.2015 г. с капацитет 25 места
14	ЦСРИ за деца с увреждания	Деца и младежи с увреждания	Общините Кайнарджа Алфатар	0	40	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия; Умения за самостоятелност; Мобилни услуги от рехабилитатор и психолог	гр.Алфатар	Не е разкрита
15	Защитено жилище за младежи напускащи ДДЛРГ (ДДД)	Младежи напускащи ДДЛРГ”Димчо Дебелянов” гр.Силистра	Силистра	8	0	Подслон , здравна грижа, социална и психологическа подкрепа	с.Айдемир, общ. Силистра	Трансформирана в ЗЖ за лица с умствена изостаналост от 01.01.2015 г. с капацитет 8 места
16	Наблюдавано жилище за младежи напускащи ДДЛРГ (ДДД)	Младежи напускащи ДДЛРГ”Димчо Дебелянов” гр.Силистра	Силистра	0	8	Подслон , здравна грижа, социална и психологическа подкрепа	с.Айдемир, общ. Силистра	Не е разкрита
17	Преходно жилище	Деца, настанени в ДДЛРГ на възраст 16-18години	Силистра	10	10	Подслон , здравна грижа, социална и психологическа подкрепа. Подготовка за извеждане на децата от СИ.	гр.Силистра	Налична с тенденция за закриване или трансформиране, към 31.05.2015 г. е с капацитет 8 места
18	Кризисен център за деца преживели домашно насилие, сексуално насилие, график на хора	Деца преживели домашно насилие, сексуално насилие, график на хора	Всички общини	9	9	Подслон , здравна грижа, социална и психологическа подкрепа.	гр.Алфатар	Налична
19	Кризисен център за жени и деца (ДДД)	Жени и деца преживели домашно насилие, сексуално насилие, график на хора	Всички общини	10	10	Подслон , здравна грижа, социална и психологическа подкрепа. Юридически консултации.	гр.Силистра	Налична
20	ДМСГД	Изоставени новородени деца,	Всички общини	100	0	Трансформиране; постепенно нама-	гр.Силистра	Налична за

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОПСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		деца с увреждания и тежки заболявания	от областта			ляване на капацитета с <b>65%</b> (поне с 20% за първата година) и постепенно закриване чрез договаряне с МЗ		трансформиране, към 31.05.2015 г. – капацитет 80 места - планирането се извършва от МЗ
21	ДДЛРГ (ДДД)	Деца от 3 до 7 години, лишени от родителска грижа	Общини от областта и от др.области	40	0	Постепенно извеждане на деца в резидентна грижа семеен тип	с. Малък Преславец, общ. Главиница	Закрита
22	ДДЛРГ „Димчо Дебелянов” (ДДД)	Деца, лишени от родителска грижа на възраст от 7 до 18 години	Общини от областта	78	0	Постепенно извеждане на деца в резидентна грижа семеен тип	гр.Силистра	Налична, трансформирана, към 31.05.2015 г. – капацитет 40 места
23	ЦНСТ	За деца от ДДЛРГ „Д.Дебелянов”	От цялата област	0	15	Постепенно извеждане на деца, отглеждани в СИ, в резидентна грижа семеен тип	гр.Силистра	Разкрита с капацитет 8 места
24	ЦНСТ	За деца от ДДЛРГ „Д.Дебелянов”	От цялата област	0	15	Постепенно извеждане на деца, отглеждани в СИ, в резидентна грижа семеен тип	гр.Силистра	Не е разкрита
25	ЦНСТ	За деца с и без увреждания от СИ в областта	Община Кайнарджа Община Алфатар	0	8	Постепенно извеждане на деца, отглеждани в СИ в резидентна грижа семеен тип	Кайнарджа	Не е разкрита
26	ЦНСТ	За деца от ДМСГД	От цялата област	0	15	Постепенно извеждане в резидентна грижа семеен тип на деца, за които няма възможност за извеждане в семейна среда	гр.Силистра	Не е разкрита
27	ЦНСТ за деца с увреждания	За деца с увреждания от ДМСГД	От цялата област	0	15	Постепенно извеждане в резидентна грижа семеен тип на деца с тежки увреждания, за които няма възможност за извеждане в семейна среда	гр.Силистра	Разкрита с капацитет 14 места.
28	Център за деца с поведенчески проблеми към ДМСГД	За деца с поведенчески проблеми	От цялата област	0	8	Постепенно извеждане в резидентна грижа семеен тип на деца поведенчески прояви, за които няма възможност за извеждане в семейна среда	гр.Силистра	Не е разкрита
29	ЦНСТ	За деца настанени в ДДЛРГ с.Малък Преславец	От цялата област	0	15	Постепенно извеждане в резидентна грижа семеен тип на деца,	с.Малък Преславец,	Разкрита с капацитет 15 места

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОСПСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
						отглеждани в СИ	общ.Главиница	
30	ЦНСТ	За деца от област Силистра, настанени в СИ извън областта	Община Дулово	0	15	Постепенно извеждане в резидентна грижа семеен тип на деца, отглеждани в СИ извън област Силистра	гр.Дулово	Не е разкрита
31	ЦНСТ	За деца от област Силистра, настанени в СИ извън областта	Община Алфатар	0	8	Постепенно извеждане в резидентна грижа семеен тип на деца, отглеждани в СИ извън област Силистра	гр.Алфатар	Не е разкрита
32	Дневен център за стари хора – ДД	Самотноживеещи стари хора и хора в риск	Община Силистра	30	40	Предоставяне на обяд, социални контакти, медицински грижи, консултации – правни, психологически, социални, здравни	гр.Силистра	Налична, към 31.05.2015 г. с капацитет 15 места
33	Дневен център за стари хора	Самотноживеещи стари хора и хора в риск	Община Силистра	0	40	Предоставяне на обяд, социални контакти, медицински грижи, консултации – правни, психологически, социални, здравни	гр.Силистра	Не е разкрита
34	Дневен център за стари хора	Самотноживеещи стари хора и хора в риск	Община Силистра	0	40	Предоставяне на обяд, социални контакти, медицински грижи, консултации – правни, психологически, социални, здравни	гр.Силистра	Не е разкрита
35	ДЦСХ -ДД	Възрастни хора без увреждания	Община Кайнарджа	40	40	Предоставяне на обяд, социални контакти, медицински грижи, консултации – правни, психологически, социални, здравни	Кайнарджа	Налична
36	ДЦСХ	Самотноживеещи стари хора и хора в риск	Община Тутракан	30	30	Предоставяне на обяд, социални контакти, медицински грижи, консултации – правни, психологически, социални, здравни	гр.Тутракан	Не е разкрита
37	ДЦСХ	Самотноживеещи стари хора и хора в риск	Община Ситово	0	30	Предоставяне на обяд, социални контакти, медицински грижи, консултации – правни, психологически, социални, здравни	с.Попина	Не е разкрита
38	ДЦСХ	Самотноживеещи стари хора и хора в риск	Община Главиница	0	20	Предоставяне на обяд, социални контакти, медицински грижи, консултации – правни, психологически, социални, здравни	гр.Главиница	Не е разкрита

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОПСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
39	ДЦВХУ	Възрастни хора с физически увреждания	Община Главиница	0	50	Предоставяне на обяд, социални контакти, медицински грижи, консултации – правни, психологически, социални, здравни	с. Сокол	Разкрита, към 31.05.2015 г. с капацитет 30 места
40	ЦСРИ ДДД	Лица с увреждания	Община Силистра	20	20	Предоставяне на комплексни социални услуги – консултиране, информиране, ориентиране, обучения, рехабилитация, трудотерапия, помощ в домакинството, организиране на свободното време.	гр. Силистра	Налична, към 31.05.2015 г. с капацитет 15 места
41	ЦСРИ	Самотноживеещи стари хора, лица с увреждания и деца в риск	Община Тутракан	0	40	Социална и медицинска рехабилитация и консултиране – психологическо, семейно, правно, здравно – мобилен екип	гр.Тутракан	Не е разкрита
42	ЦСРИ	Самотноживеещи стари хора, лица с увреждания, лица с тежки заболявания	Община Кайнарджа	0	20	Социална и медицинска рехабилитация и консултиране – психологическо, семейно, правно, здравно – мобилен екип	с.Кайнарджа	Не е разкрита
43	ЦСРИ	Самотноживеещи стари хора	Община Главиница	0	40	Социална и медицинска рехабилитация и консултиране – психологическо, семейно, правно, здравно – мобилен екип	гр.Главиница	Не е разкрита
44	ЦСРИ	Възрастни хора с увреждания и хора в риск	Община Дулово	0	40	Социална и медицинска рехабилитация и консултиране – психологическо, семейно, правно, здравно – мобилен екип	гр.Дулово	Разкрита с капацитет , към 31.05.2015 г. 20 места
45	ЦСРИ	Лица и деца с увреждания	Община Ситово - Добротица, Попина, Гарван, Искра	0	40	Социална и медицинска рехабилитация и консултиране – психологическо, семейно, правно, здравно – мобилен екип	с.Ситово	Не е разкрита
46	Център за настаняване от семеен тип	Самотноживеещи стари хора и хора в риск, настанени в ДСХ Силистра	Община Силистра	0	15	Осигуряване на резидентна грижа за стари хора и хора в риск, за които няма възможност за осигуряване на грижи в семейна среда	гр.Силистра	Не е разкрита
47	Център за настаняване от семеен тип	Самотноживеещи стари хора и хора в риск, настанени в ДСХ Силистра	Община Силистра	0	15	Осигуряване на резидентна грижа за стари хора и хора в риск, за които няма възможност за осигуряване на	гр.Силистра	Не е разкрита

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОРСРУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
						грижи в семейна среда		
48	ЦНСТ	Възрастни и хора в риск	Община Кайнарджа	0	8	Осигуряване на резидентна грижа за стари хора и хора в риск, за които няма възможност за осигуряване на грижи в семейна среда	с. Кайнарджа	Не е разкрита
49	ЦНСТ	Възрастни хора с физически увреждания от ДВХФУ Айдемир	Община Силистра	0	15	Постепенно извеждане в резидентна грижа семеен тип на възрастни хора с физически увреждания, за които няма възможност за извеждане в семейна среда. Предоставяне на мобилни услуги, осъществявани от специалисти, които да обхващат малките населени места на територията на община Силистра и други общини от област Силистра.	Община Силистра	Не е разкрита
50	ЦНСТ	Възрастни хора с физически увреждания	Община Алфатар	15	15	Постепенно извеждане в резидентна грижа семеен тип на възрастни хора с физически увреждания, за които няма възможност за извеждане в семейна среда.	гр.Алфатар	Налична
51	ЦНСТ	Възрастни хора с физически увреждания	Община Ситово	0	8	Постепенно извеждане в резидентна грижа семеен тип на възрастни хора с физически увреждания, за които няма възможност за извеждане в семейна среда.	с.Добротица	Не е разкрита
52	ЦНСТ	Възрастни хора с деменция	Област Силистра	0	8	Постепенно извеждане в резидентна грижа семеен тип на възрастни хора с физически увреждания, за които няма възможност за извеждане в семейна среда.	с.Водно, община Дулово	Не е разкрита
53	ДВХФУ ДДД	Възрастни хора с физически увреждания	Област Силистра	130	100	Предоставяне на постоянна грижа - медицински, социални услуги, консултиране, рехабилитация, денонощни здравни и санитарни грижи, задоволяване на битовите потребности, социо и културни дейности, образователни програми.	с. Айдемир	Налична, към 31.05.2015 г. с капацитет 130 места



№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОРСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
54	ДСХ	Възрастни хора	Област Силистра	210	170	Предоставяне на постоянна грижа - медицински, социални услуги, консултиране, рехабилитация, денонощни здравни и санитарни грижи, задоволяване на битовите потребности, социо и културни дейности, образователни програми	гр.Силистра	Налична, към 31.05.2015 г. с капацитет 195 места
55	ДСХ	Възрастни хора	Област Силистра	20	20	Предоставяне на постоянна грижа - медицински, социални услуги, консултиране, рехабилитация, денонощни здравни и санитарни грижи, задоволяване на битовите потребности, социо и културни дейности, образователни програми	гр.Алфатар	Налична.
56	ДВХПР	Възрастни хора с психични разстройства	Цялата страна	34	20	Предоставяне на постоянна грижа - медицински, социални услуги, консултиране, рехабилитация, денонощни здравни и санитарни грижи, задоволяване на битовите потребности, социо и културни дейности, образователни програми	с. Правда, общ. Дулово	Налична, към 31.05.2015 г с капацитет 34 места.
57	ДСХ	Възрастни хора	Област Силистра	40	20	Предоставяне на постоянна грижа - медицински, социални услуги, консултиране, рехабилитация, денонощни здравни и санитарни грижи, задоволяване на битовите потребности, социо и културни дейности, образователни програми	гр.Тутракан	Налична, към 31.05.2015 г. с капацитет 40 места.
58	Защитено жилище за хора с психични разстройства	Възрастни хора с психични заболявания и техните семейства	Община Силистра	0	8	Осигуряване на резидентна грижа за хора с психични заболявания, социална работа с тях и техните близки, превенция на настаняването им в СИ и извеждане на настанените в такива.	Община Силистра	Не е разкрита
59	Защитено жилище за хора с психични разстройства	Възрастни хора с психични заболявания	Община Тутракан	0	8	Осигуряване на резидентна грижа за хора с психични заболявания, социална работа с тях и техните близки, превенция на настаняването	гр.Тутракан	Не е разкрита

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОРСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
						им в СИ и извеждане на настанените в такива.		
60	Защитено жилище за хора с психични разстройства	Възрастни хора с психични заболявания	Община Алфатар	0	8	Осигуряване на резидентна грижа за хора с психични заболявания, социална работа с тях и техните близки, превенция на настаняването им в СИ и извеждане на настанените в такива.	гр. Алфатар	Не е разкрита
61	Защитено жилище за хора с психични разстройства (ДДД)	Възрастни хора с психични заболявания	Община Дулово	10	10	Осигуряване на резидентна грижа за хора с психични заболявания, социална работа с тях и техните близки, превенция на настаняването им в СИ и извеждане на настанените в такива.	гр. Дулово	Налична.
62	Защитено жилище за хора с психични разстройства (ДДД)	Възрастни хора с психични заболявания	Община Дулово	10	10	Осигуряване на резидентна грижа за хора с психични заболявания, социална работа с тях и техните близки, превенция на настаняването им в СИ и извеждане на настанените в такива.	гр. Дулово	Налична.
63	Защитено жилище за хора с физически увреждания	Възрастни хора с физически увреждания и техните семейства	Община Силистра	0	8	Осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора с физически увреждания, социална работа с тях и техните близки, превенция на настаняването им в СИ чрез ежедневни грижи; изграждане на умения за самостоятелен живот, социални, образователни, здравни и консултантски услуги	На територията на община Силистра	Не е разкрита
64	Защитено жилище за стари хора	Възрастни хора настанени в ДСХ Силистра	Община Силистра	0	10	Осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора, социална работа с тях и техните близки, превенция на настаняването им в СИ чрез ежедневни грижи; изграждане на умения за самостоятелен живот, социални, образователни, здравни и консултантски услуги	На територията на община Силистра	Не е разкрита
65	Защитено	Възрастни хора с физически	Община	0	8	Осигуряване на резидентна грижа за	гр. Тутракан	Не е разкрита

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОСРСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	<b>жилище за хора с физически увреждания</b>	увреждания и техните семейства към ДСХ	Тутракан			възрастни хора с физически увреждания, социална работа с тях и техните близки, превенция на настаняването им в СИ чрез ежедневни грижи; изграждане на умения за самостоятелен живот, социални, образователни, здравни и консултантски услуги.		
66	<b>Защитено жилище за стари хора</b>	Самотни възрастни хора в риск	Община Кайнарджа	0	6	Осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора, социална работа с тях и техните близки, превенция на настаняването им в СИ чрез ежедневни грижи;	с. Кайнарджа	Не е разкрита
67	<b>Преходно жилище за възрастни (ДДД)</b>	Хора на пенсионна възраст изведени от СИ	Областта и страната	9	9	Осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора с физически увреждания, социална работа с тях и техните близки, превенция на настаняването им в СИ чрез ежедневни грижи; изграждане на умения за самостоятелен живот, социални, образователни, здравни и консултантски услуги	гр. Алфатар	Трансформирано в ЦНСТ за стари хора, към 31.05.2015 г. с капацитет 9 места
68	<b>Преходно жилище за възрастни</b>	Възрастни хора с физически увреждания и техните семейства	Община Силистра	0	8	Осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора с физически увреждания, социална работа с тях и техните близки, превенция на настаняването им в СИ чрез ежедневни грижи; изграждане на умения за самостоятелен живот, социални, образователни, здравни и консултантски услуги	На територията на община Силистра	Не е разкрита
69	<b>Преходно жилище за възрастни</b>	Възрастни хора, ползващи услуги на специализирани институции	Община Тутракан	0	10	Осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора с физически увреждания, социална работа с тях и техните близки, превенция на настаняването им в СИ чрез ежедневни грижи; изграждане на умения за самостоятелен живот,	гр. Тутракан	Не е разкрита

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОСПСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
						социални, образователни, здравни и консултантски услуги		
70	ЦНСТ за възрастни с психични разстройства (ДДД)	Възрастни хора с психични разстройства	Община Дулово	15	15	Осигуряване на резидентна грижа за възрастни хора с психични разстройства, социална работа с тях	гр.Дулово	Налична.
71	Център за временно настаняване	Лица в риск, останали без дом	Цялата област	0	10	Осигуряване на резидентна грижа на хора в риск, останали без дом	гр.Главиница	Разкрита, към 31.05.2015 г. с капацитет 7 места
72	ДЦВХУ	Възрастни хора с увреждания	Община Тутракан	0	40	Дневни и почасови грижи; медицинска и социална рехабилитация, занимания за организация на личното време, трудотерапевтични дейности.	гр. Тутракан	Разкрит по проект, функционира до 29.02.2012 г.
73	ДЦВХУ - ДДД	Хора с увреждания с и без чужда помощ; възрастни хора с различни увреждания, живеещи в семейна среда	Средище, Войново, Светослав, Каменци, Посев, Давидово	50	50	Дневни и почасови грижи; Медицинска и социална рехабилитация. Доразвиване – предоставяне на седмична грижа.	с. Средище	Налична.
74	ДЦВХУ	Възрастни хора с увреждания	Община Алфатар	0	20	Дневни и почасови грижи; медицинска и социална рехабилитация, занимания за организация на личното време, трудотерапевтични дейности.	гр. Алфатар	Не е разкрита
75	ДЦВХУ	Възрастни хора с увреждания	Община Алфатар	0	20	Дневни и почасови грижи; медицинска и социална рехабилитация, занимания за организация на личното време, трудотерапевтични дейности.	с. Алеково, общ. Алфатар	Не е разкрита
76	СУПЦ	Деца и младежи в риск и с увреждания от цялата страна	Цялата страна	90	90	Осигуряване на резидентна грижа на деца и младежи. Предоставяне на комплексни социални услуги – храна, консултиране, дневна грижа, професионално обучение.	гр.Главиница	Налична, към 31.05.2015 г. с капацитет 30 места
77	Защитено жилище за хора с психични	Възрастни хора с психични заболявания	Община Главиница	0	8	Осигуряване на резидентна грижа за хора с психични заболявания, социална работа с тях и техните	гр.Главиница	Разкрита, към 31.05.2015 г. с

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОРСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
	<b>разстройства</b>					близки, превенция на настаняването им в СИ и извеждане на настанените в такива.		капацитет 8 места.
78	<b>Домашен социален патронаж</b> Общинска дейност	Лица в пенсионна възраст; възрастни с увреждания, които се нуждаят от подкрепа в бита и домакинството	Община Силистра	280	350	Предоставяне на комплексни социални услуги – доставка на храна, консултиране, дневна грижа, работа на терен, помощ в домакинството.	гр. Силистра	Налична, към 31.05.2015 г. с капацитет 280 места.
79	<b>Домашен социален патронаж</b> Общинска дейност	Лица в пенсионна възраст; възрастни с увреждания, които се нуждаят от подкрепа в бита и домакинството	Община Дулово	70	80	Предоставяне на комплексни социални услуги – доставка на храна, консултиране, дневна грижа, работа на терен, помощ в домакинството.	гр. Дулово	Налична, към 31.05.2015 г. с капацитет 70 места .
80	<b>Домашен социален патронаж</b> Общинска дейност	Лица в пенсионна възраст; възрастни с увреждания, които се нуждаят от подкрепа в бита и домакинството	Община Тутракан	150	200	Предоставяне на комплексни социални услуги – доставка на храна, консултиране, дневна грижа, работа на терен, помощ в домакинството.	гр. Тутракан	Не е налична. Към 31.05.2015 г. частен доставчик предоставя услугата.
81	<b>Домашен социален патронаж</b> Общинска дейност	Лица в пенсионна възраст; възрастни с увреждания, които се нуждаят от подкрепа в бита и домакинството	Община Алфатар	100	100	Предоставяне на комплексни социални услуги – доставка на храна, консултиране, дневна грижа, работа на терен, помощ в домакинството.	гр. Алфатар	Налична.
82	<b>Домашен социален патронаж</b> Общинска дейност	Лица в пенсионна възраст; възрастни с увреждания, които се нуждаят от подкрепа в бита и домакинството	Община Кайнарджа	50	50	Предоставяне на комплексни социални услуги – доставка на храна, консултиране, дневна грижа, работа на терен, помощ в домакинството.	с. Средище с.Кайнарджа с.Голеш	Налична.
83	<b>Домашен социален патронаж</b> Общинска дейност	Лица в пенсионна възраст; възрастни с увреждания, които се нуждаят от подкрепа в бита и домакинството	Община Главиница	150	200	Предоставяне на комплексни социални услуги – доставка на храна, консултиране, дневна грижа, работа на терен, помощ в домакинството.	гр. Главиница	Налична.
84	<b>Домашен социален патронаж</b> Общинска дейност	Самотноживеещи стари хора и хора в риск	Община Ситово	0	80	Мобилна услуга, обхващаща селата на Община Силистра, насочена към предоставяне на храна, социално-битови услуги, здравна и мед.грижа	с.Ситово	Разкрита.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОРСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
85	Обществена трапезария - Проект	Самотноживеещи стари хора и възрастни в риск	Община Силистра	100	130	Осигуряване на безплатна храна на възрастни самотни хора с много ниски доходи и на възрастни без доходи	гр.Силистра	Налична.
86	Обществена трапезария - ОД	Самотноживеещи стари хора, пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи	Община Ситово	0	50	Осигуряване на безплатна храна на хора с много ниски доходи или хора без доходи в риск	с.Ситово	Разкрита.
87	Обществена трапезария - ОД	Самотноживеещи стари хора, пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи	Община Дулово	0	50	Осигуряване на безплатна храна на хора с много ниски доходи или хора в риск	гр.Дулово	Разкрита.
88	Обществена трапезария	Деца и лица с увреждания и лица в неравностойно социално положение	Община Алфатар	62	100	Осигуряване на безплатна топла храна на хора в риск	гр.Алфатар	Налична.
89	Обществена трапезария	Стари хора, хора с увреждания и лица в неравностойно социално положение	Община Тутракан	128	128	Осигуряване на безплатна топла храна на хора в риск	гр.Тутракан	Налична.
90	Обществена трапезария	Деца в риск	Община Кайнарджа	192	212	Осигуряване на безплатна топла храна на хора в риск	с.Кайнарджа с.Средище с.Голеш	Налична, към 31.05.2015 г. с капацитет 300 места (деца)
91	Обществена трапезария	Деца и лица с увреждания и лица в неравностойно социално положение	Община Главиница	90	90	Осигуряване на безплатна топла храна на хора в риск	гр.Главиница	Налична
92	Семеен център	Деца в риск от 3 до 7 години	Община Кайнарджа	0	60	Дневна, почасова грижа, консултативни, обучителни, здравни и подкрепящи услуги за деца и техните родители	с. Зарник	Не е разкрита.
93	Дневен център	Деца в риск от 0 до 7 години и деца с увреждания до 18 години	Община Силистра	0	100	Дневна, почасова грижа, консултативни, обучителни, здравни и подкрепящи услуги за деца и техните родители	гр. Силистра	Не е разкрита.
94	Личен асистент	Лица с 90 и над 90 на сто трайно намалена трудоспособност или вид и степен на увреждане, с определена чужда помощ,	Община Силистра	100	200	Осигуряване на грижи в семейна среда на хора и деца, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, предоставяне на алтернативен избор за	гр. Силистра	Налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОПСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		които са лежащи.				професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане.		
95	Личен асистент	Лица с 90 и над 90 на сто трайно намалена трудоспособност или вид и степен на увреждане, с определена чужда помощ, които са лежащи.	Община Дулово	10	40	Осигуряване на грижи в семейна среда на хора и деца, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане.	гр. Дулово	Налична
96	Личен асистент	Лица с 90 и над 90 на сто трайно намалена трудоспособност или вид и степен на увреждане, с определена чужда помощ, които са лежащи.	Община Тутракан	10	46	Осигуряване на грижи в семейна среда на хора и деца, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане.	гр. Тутракан	Налична
97	Личен асистент	Лица с 90 и над 90 на сто трайно намалена трудоспособност или вид и степен на увреждане, с определена чужда помощ, които са лежащи.	Община Кайнарджа	20	40	Осигуряване на грижи в семейна среда на хора и деца, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане.	с. Кайнарджа	Налична
98	Личен асистент	Лица с 90 и над 90 на сто трайно намалена трудоспособност или вид и степен на увреждане, с определена чужда помощ, които са лежащи.	Община Главиница	29	60	Осигуряване на грижи в семейна среда на хора и деца, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане.	гр. Главиница	Налична
99	Личен асистент	Лица с 90 и над 90 на сто трайно намалена трудоспособност или вид и	Община Алфатар	15	30	Осигуряване на грижи в семейна среда на хора и деца, нуждаещи се от постоянно обгрижване в	гр. Алфатар	Налична

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОРСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
		степен на увреждане, с определена чужда помощ, които са лежащи.				ежедневието си, предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане.		
100	Личен асистент	Лица с 90 и над 90 на сто трайно намалена трудоспособност или вид и степен на увреждане, с определена чужда помощ, които са лежащи.	Община Ситово	0	10	Осигуряване на грижи в семейна среда на хора и деца, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане.	с. Ситово	Разкрита
101	Социален асистент	Деца и лица с трайно намалена трудоспособност	Община Силистра	100	350	Осигуряване на грижи в семейна среда на лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от институционализация. Предоставяне на социални услуги, насочени към социална и консултативна работа с потребителите, относно задоволяване на потребностите им за организиране на свободното време и осъществяване на контакти.	гр. Силистра	Не се предоставя.
102	Социален асистент	Деца и лица с трайно намалена трудоспособност	Община Дулово	10	50	Осигуряване на грижи в семейна среда на лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от институционализация. Предоставяне на социални услуги, насочени към социална и консултативна работа с потребителите, относно задоволяване на потребностите им за организиране на свободното време и осъществяване на контакти.	гр. Дулово	Не се предоставя.



№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОРСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
103	Социален асистент	Деца и лица с трайно намалена трудоспособност	Община Тугракан	10	46	Осигуряване на грижи в семейна среда на лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от институционализация. Предоставяне на социални услуги, насочени към социална и консултативна работа с потребителите, относно задоволяване на потребностите им за организиране на свободното време и осъществяване на контакти.	гр. Тугракан	Не се предоставя.
104	Социален асистент	Деца и лица с трайно намалена трудоспособност	Община Кайнарджа	0	20	Осигуряване на грижи в семейна среда на лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от институционализация. Предоставяне на социални услуги, насочени към социална и консултативна работа с потребителите, относно задоволяване на потребностите им за организиране на свободното време и осъществяване на контакти.	с. Кайнарджа	Не се предоставя.
105	Социален асистент	Деца и лица с трайно намалена трудоспособност	Община Главиница	0	15	Осигуряване на грижи в семейна среда на лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от институционализация. Предоставяне на социални услуги, насочени към социална и консултативна работа с потребителите, относно задоволяване на потребностите им за организиране на свободното време и осъществяване на контакти.	гр. Главиница	Не се предоставя.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Ниво на изпълнение за периода на действие на ОРСУ
		Целеви групи	Териториален обхват	2010	2015			
106	Социален асистент	Деца и лица с трайно намалена трудоспособност	Община Алфатар	0	30	Осигуряване на грижи в семейна среда на лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от институционализация. Предоставяне на социални услуги, насочени към социална и консултативна работа с потребителите, относно задоволяване на потребностите им за организиране на свободното време и осъществяване на контакти.	гр. Алфатар	Не се предоставя.
107	Социален асистент	Деца и лица с трайно намалена трудоспособност	Община Ситово	0	10	Осигуряване на грижи в семейна среда на лица, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от институционализация. Предоставяне на социални услуги, насочени към социална и консултативна работа с потребителите, относно задоволяване на потребностите им за организиране на свободното време и осъществяване на контакти.	с. Ситово	Не се предоставя.

## 5.2. Съответствие на мрежата от услуги спрямо актуалните потребности на рисковите групи

### Общи положения за социалните услуги. Специализирани институции и социални услуги в общността в област Силистра

Разбирането за социалните услуги е определено нормативно в Закона за социалното подпомагане, където те се разглеждат като дейности, които се основават на социална работа и са насочени към помощ на подпомаганите лица за осъществяване на ежедневните дейности и социално включване.

Класифициране на видовете социалните услуги в Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане (чл.36) представя социалните услуги като услуги, които се предоставят в общността и в специализирани институции. Нормативно е определено, че социалните услуги в специализираните институции се предоставят след изчерпване на възможностите за извършване на услуги в общността. Правилникът за прилагане на закона за социално подпомагане определя, че при необходимост и съобразно потребностите на населението на всяка община могат да се разкриват и други видове социални услуги, което дава възможност за гъвкавост при развитие услуги, които да посрещат конкретни нужди на общността.

Под специализирани институции се разбира домове, финансирани от държавата, които заместват родителската и семейната среда на различни целеви групи за по-кратък или по-дълъг период от време. Като такива съгласно разпоредбата на чл. 36 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане в област Силистра функционират 7, от които 2 са за деца и 5 са за възрастни хора:

- **Община Алфатар**
  - Дом за стари хора „Щастлива старост”/ДСХ/ гр.Алфатар
- **Община Главиница**
  - няма специализирани институции
- **Община Дулово**
  - Дом за възрастни хора с психични разстройства /ДВХПР/ - с. Правда
- **Община Кайнарджа**
  - няма специализирани институции
- **Община Силистра**
  - Дом за стари хора - гр.Силистра /ДСХ/;
  - Дом за възрастни хора с физически увреждания /ДВФУ/ - с. Айдемир;
  - Дом за деца лишени от родителски грижи /ДДЛРГ/ - гр.Силистра;
  - Дом за медико социални грижи /ДМСГД/ - гр.Силистра;
- **Община Ситово**
  - няма специализирани институции
- **Община Тутракан**
  - Дом за стари хора /ДСХ/ - гр.Тутракан.

Съгласно чл. 36., ал. (2) от ППЗСП социални услуги, които се предоставят в общността, са: личен асистент; социален асистент; домашен помощник; домашен социален патронаж; дневни центрове: дневен център за деца и/или възрастни хора с увреждания; дневен център за възрастни хора с увреждания - седмична грижа; дневен център за деца с увреждания - седмична грижа; дневен център за стари хора; център за социална рехабилитация и

интеграция; социална услуга - резидентен тип: център за настаняване от семеен тип: център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания; център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания; център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с психични разстройства или деменция; център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с физически увреждания; център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с умствена изостаналост; център за настаняване от семеен тип за стари хора; център за временно настаняване; кризисен център; преходно жилище; защитени жилища: защитено жилище за хора с психични разстройства; защитено жилище за хора с умствена изостаналост; защитено жилище за хора с физически увреждания; наблюдавано жилище; приют; социален учебно-професионален център; звено "Майка и бебе"; център за обществена подкрепа; център за работа с деца на улицата; приемна грижа; обществени трапезарии.

### **5.2.1. Социални услуги за деца в риск, предоставяни в специализирани институции и в общността в област Силистра.**

В България се провежда целенасочена реформа в сферата на социалните услуги, която стартира първо именно в сферата на услугите за деца, след което премина и към останалите услуги. Реформата е насочена предимно към деинституционализация и децентрализация на социалните услуги. Изграждането на добре функционираща мрежа от социални услуги, предоставяни в общността с цел социалната защита и интеграцията на най-уязвимите групи от населението е един от приоритетите на социалната политика на Правителството.

Независимо от вложените ресурси, животът на децата в институциите не става по-добър, а услугите по-качествени. Често „реформиране” и „преструктуриране” се възприемат като ремонт на сградата и не водят до съществена промяна в начина на грижа и живота на децата. Институционалната грижа не предлага наличие на доверителна връзка с един постоянен възрастен, индивидуална грижа и привързаност, внимание и лично пространство на детето. Тя не може да задоволи потребностите на децата от семеен уют и топлина.

Деинституционализацията е процес на замяна на институционалната грижа за деца с грижа в семейна или близка до семейната среда в общността, като не се ограничава само до извеждане на децата от институциите. Това е процес на предотвратяване на настаняването на деца в институциите, създаване на нови възможности за децата и семействата да получат подкрепа в общността. В Област Силистра през изтичащия програмен период е направена крачка към ограничаване приема на деца в специализираните институции, намаляване капацитета на СИ за деца и дори закриване на ДДЛРГ в с. Малък Преславец и разкриването на нови социални услуги в общността за деца.

На територията на Област Силистра са развити следните услуги:

- **Специализирани институции за деца в риск в Област Силистра**

На територията на област Силистра има 2 специализирани институции за деца, позиционирани само в Община Силистра с общ капацитет 120 места – Дом за медико-социални грижи и Дом за деца лишени от родителски грижи. И двата Дома са локализиращи на територията на града, а за изминалата 2014 г. в тях са били настанени общо 103 деца.

**Дом за медико-социални грижи за деца (ДМСГД), гр. Силистра** е делегирана държавна дейност, финансирана от Министерство на здравеопазването, с капацитет 80 места. Услугата е разкрита преди 15 години и обслужва потребители както от седемте общини на територията на областта, така и от други области. Домът е разположен в североизточната част на гр. Силистра на около километър от центъра в оживен жилищен район, в непосредствена близост до Дневен център за деца и младежи с увреждания. Сградата представлява двуетажна постройка, построена през 1976 г., общинска собственост, предоставена за безсрочно ползване. Разположена е на обща площ 3600 кв.м., като на 2650 кв.м. са обособени дворни площадки, овощна градина и физкултурна площадка с външен басейн. Домът разполага с вътрешен двор, в който се провеждат закалителни водни

процедури през лятото. Сградата на ДМСГД е двуетажна постройка. Отделните структурни звена са свързани помежду си със свързващ корпус. Осигурен е достъп за хора с увреждания. Материалната база е много добра, подходяща за качествено отглеждане и възпитание на децата. Профилът на целевите групи включва деца, настанени за временно отглеждане по медицински показания, деца с тежки увреждания, деца с увреждания, с направление за рехабилитационни услуги, деца с психични проблеми и аутизъм, родители на деца с увреждания и рискова бременност и кандидат-осиновиители и осиновиители. Персоналът на ДМСГД е с щатна численост към м. април 2015 г. 51 бройки и предоставя следните специализирани услуги: продължително медицинско наблюдение, диагностициране, лечение и рехабилитация; специфични грижи за деца с хронични заболявания и медико-социални проблеми; специфични грижи за деца с хронични заболявания и медико-социални проблеми; Училище за родители – социално-правно подпомагане на самотни бременни и самотни майки, майки с рискова бременност, родители на увредени деца, родители със социални или здравни проблеми. Към м. април 2015 г. са настанени 11 деца с тежки увреждания, а 63 деца от общността ползват медико-социални услуги за медицинска и психологическа рехабилитация в Дневен център към ДМСГД.

Напълно са променени и причините за настанявания в ДМСГД. Докато до 2011 година настаняванията се извършваха предимно по социално-икономически причини и децата бяха от семейства на безработни родители, следвани от самотни родители, многодетни семейства, родители с психични заболявания и непълнолетни родители, с развитието на приемната грижа и разкриването на ЦНСТДМУ, в ДМСГД се настаняват само деца с тежки увреждания и нужда от постоянна медицинска грижа в неонатална възраст.

За последните 5 години, капацитетът на Дома е намален с 20 места.

За да бъдат обхванати децата, настанени в ДМСГД и за да се отговори на потребностите на целевата група в Община Силистра е необходимо разкриването на един ЦНСТ за деца с увреждания от 0 до 3 години. За подпомагане дейностите на ЦНСТ е необходимо и разкриването на ДЦДУ от 0 до 3 години, Център за ранна интервенция, които да включват и други услуги за превенция на изоставянето, както и услуги в подкрепа на осиновяването.

**Дом за деца, лишени от родителски грижи "Димчо Дебелянов"(ДДЛРГ), гр. Силистра** е държавно делегирана дейност с капацитет 40 места, предлагаща институционална грижа и услугата „Седмична грижа” за деца на възраст от 7 до 18 години или до навършване на средно образование. През 1998 г. ДДЛРГ е преместен от с.Срацимир в гр. Силистра. Разположен е в краен квартал, на около един километър от центъра на града. Общата площ на терена е 11 420 кв.м. В близост се намират жилищни сгради, Филиал на РУ "А.Кънчев" и Дом за стари хора. Районът е с добра инфраструктура, и с подходящи транспортни връзки. Домът разполага и със собствен специализиран транспорт, предоставен за извозване на децата. Материалната база на Дома е поддържана и е в много добро състояние. Извършен е цялостен ремонт на сградата. Изцяло е подменена дървената дограма – врати, прозорци с PVC дограма. Подовете на помещенията са с ламиниран паркет и теракот, което позволява поддържане на добра хигиена. Подменено е и вътрешното оборудване в стаите на децата – гардероби, легла. Монтирани са климатици и слънцепредпазни тенти. Всяко спално помещение разполага със собствен санитарен възел, ежегодно се извършват освежителни ремонти. Обособени са медицински кабинет, помещение за срещи на деца с роднини и близки. Домът разполага с голяма столова и кухня с изцяло подновено кухненско обзавеждане и перално помещение с ново оборудване. В двора на дома са изградени площадка за играта „Петанка”, мини голф игрище, люлки, пясъчник, пътека на здравето, зони за релакс и беседки. Към април 2015 г. са настанени 29 деца и младежи, от които 15 момчета и 14 момичета. За осигуряването на денонощна грижа в ДДЛРГ работи персонал от 18 души, притежаващ необходимия капацитет и професионални умения. Усилията на персонала са насочени към осигуряване на възможност на всички деца за непрекъснато интелектуално, социално и личностно развитие, приобщаването им към обществения живот,

чрез предоставяне на подслон и ежедневни грижи, оказване на психологическа подкрепа и медицинско обслужване, подготовка за водене на самостоятелен начин на живот след напускане на институцията, осигуряване на здравни и образователни услуги, осигуряване на информация и професионално ориентиране.

През последните три години е ясно изразена тенденция на намаляване на броя на децата, настанени в ДДЛРГ. Пониженият брой на настаняванията в специализираната институция са в резултат на реализиране на процеса на деинституционализация на деца в риск, ограничаване входа на институцията чрез развиване на алтернативни социални услуги – приемна грижа и ЦНСТ и доведе до реформиране на социалната услуга и намаляване на капацитета ѝ с 38 места след 2011 г. В Дома се настаняват деца, вписани в регистъра за осиновяване и за които са се изчерпали възможностите за предоставяне на алтернативна социална услуга като приемна грижа и ЦНСТ. Към настоящия момент има оценени деца за ЦНСТ, но в съществуващото такова няма свободни места.

Децата, които се насочват за ползване на услуга „Седмична грижа” в ДДЛРГ са по-често по социално-икономически причини, но в тези случаи специализираната услуга оказва подкрепа на семействата за осигуряване на децата на по-добри битови условия, достъп до образование и здравеопазване и др. услуги за период, в който със семействата се работи в различни направления, за да могат децата да бъдат реинтегрирани в семейна среда. И тук насочването на децата се извършва след като са изчерпани всички възможности за настаняване при близки и роднини, приемни семейства или резидентна услуга от семеен тип. При всеки един от случаите на настаняване на деца в специализирана институция се прилага индивидуален подход и се защитава най-добрият им интерес, както и се зачита мнението на детето, когато това е приложимо и защитава неговите интереси.

В рамките на изпълнението на националната политика, свързана с деинституционализацията на деца от 01.03. 2012 г. със заповед на изпълнителния директор на АСП в с. Малък Преславец, община Главиница е закрит Дом за деца лишени от родителски грижи, предлагащ институционална грижа за деца от 3 до 7 години като държавно делегирана дейност. След закриването на Дома, децата са настанени в Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) – с. Малък Преславец и ЦНСТ – с. Кайнарджа.

#### КАПАЦИТЕТ

Година	2011	2012	2013	2014
ДДЛРГ Силистра	50	50	50	40
ДДЛРГ с. М. Преславец	25	закрит	-	-
ДМСГД Силистра	100	80	80	80
<b>Общо:</b>	<b>175 места</b>	<b>130 места</b>	<b>130 места</b>	<b>120 места</b>

В рамките на действие на ОСРСУ 2011-2015 г. за Област Силистра се наблюдава ясно изразена тенденция на намаляване на броя на децата, настанявани в СИ за деца. Пониженият брой на настаняванията на деца в СИ е в резултат на реализиране на процеса на деинституционализация на деца в риск, ограничаване входа на специализираните институции за деца и развиване на алтернативни социални услуги – приемна грижа и ЦНСТ. За областта това диведе до закриване на ДДЛРГ в с. Малък Преславец и реформиране на СИ с намаляване на капацитетите на ДМСГД, гр. Силистра и ДДЛРГ, гр. Силистра.

- **Услуги в общността за деца в риск в Област Силистра**

В Област Силистра се предоставят следните услуги в общността за деца.

### **Дневен център за деца и младежи с увреждания (ДЦДМУ), гр. Силистра**

Дневният център е разкрит през 1995 г. и е държавно делегирана дейност с целева група деца и младежи от 3 до 35-годишна възраст. Разположен е в жилищен квартал в непосредствена близост до центъра на гр. Силистра и Дунавския парк, детски градини, училища, ДМСГД. Дневният център се помещава в двуетажна сграда, общинска собственост, като общата площ на терена е 3 600 кв.м. Създадена е добра материална база, оборудвана със съвременни уреди за корекционно-компенсаторна и възпитателна дейност и рехабилитация. През 2014 г. са извършени строително-ремонтни дейности – сменена е част от дървената дограма, ремонтиран е покрива на сградата. Центърът разполага с двор 2 145 кв.м. с обособени площадки за игра. Изградена е открита спортна площадка с мини футболно и баскетболно игрище за децата и младежите. ДЦДМУ разполага със служебен автомобил „Форд Транзит“, снабден с падащ борд за обслужване на потребители с физически увреждания в инвалидни колички. ДЦДМУ предоставя дневна грижа и почасови социални услуги. На потребителите е осигурен безплатен транспорт – извозване от дома на потребителя до центъра и обратно, безплатна храна за децата до 18-годишна възраст, медицински грижи, корекционно-компенсаторна и възпитателна работа, логопедична терапия, арттерапия, музикотерапия, психологична помощ, кинезитерапия и др. Капацитетът на дома е 48 места. Към м. април 2015 г. са настанени 71 деца и младежи, от които 48 момчета и 23 момичета. Щатната численост на персонала е 20,5 щатни бройки. Всички служители на ДЦДМУ живеят на територията на гр. Силистра. Ежегодно персоналът участва в обучения, организирани от лицензирани фирми и специалисти за повишаване информираността относно новостите в областта на социалната работа, с цел надграждане на професионални умения и запознаване с настъпили промени в нормативната уредба за организация на дейностите в социалните заведения.

В процеса на работа на терен се откроява и невъзможността на децата от отдалечените населени места да ползват дневни услуги като ДЦДМУ, поради липса на финансови средства от страна на родителите, които да осигуряват посещенията на децата в Центъра. Такива случаи има над 10 на територията на общината, което е предпоставка за разкриване на услугата „Седмична грижа за деца с увреждания“.

### **Кризисен център за жени и деца, жертва на насилие и трафик (КЦ), гр. Силистра**

Услугата е разкрита през 2001 г. от Женско сдружение ”Екатерина Каравелова” по проект „Повярвай в себе си”, финансиран от Фондация „Работилница за граждански инициативи” за изграждане на консултативен център за жени, преживели домашно насилие. От началото на 2006 г. дейността се финансира като делегирана държавна дейност, а Женско сдружение ”Екатерина Каравелова” печели конкурс на Община Силистра за предоставяне на услугата като външен доставчик. Капацитетът на услугата е 10 места с целева група жени и деца, жертви на домашно насилие и трафик. През 2013 г. в Центъра са намерили подкрепа 51 деца и жени, за 2014 г. техният брой е 33, а към м. април 2015 г. – 24. Основната цел на Кризисния център е да осигури защитена среда на деца и лица, пострадали от домашно насилие, трафик или друга форма на експлоатация като предоставя комплекс от услуги за справяне с възникналите кризисни ситуации и преодоляване на последиците от насилието, трафика или експлоатацията. Към м. април 2015 г. щатните длъжности в центъра са 7. Екипът от специалисти включва психолог, възпитател, социален работник – работа с деца и социален работник – работа със семейства. На всеки три месеца външен супервизор провежда супервизия на екипа, извършват се ежеседмични интервизии, а при необходимост психологът провежда психологически консултации. От м. декември 2012 г. КЦ се помещава на 6 етаж в сграда общинска собственост, в централната част на града. Помещенията са предоставени с Решение на Общински съвет – Силистра за срок от 10 години. За доброто състояние на материалната база ежегодно се извършват текущи ремонти. Основен недостатък е липсата на асансьор в сградата.

### **Преходно жилище (ПЖ), гр. Силистра**

Социалната услуга е разкрита със Заповед на кмета на община Силистра през м. януари 2010 г. по Проект на община Силистра „Преходно жилище”, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна Програма „Развитие на човешките ресурси”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. От 2011 г. социалната услуга функционира като делегирана от държавата дейност. Преходно жилище е разположено в сградата на ДДЛРГ „Димчо Дебелянов” – Силистра, намиращ се в краен квартал на града. В съседство се намират жилищни сгради, Филиал на РУ „Ангел Кънчев” и Дом за стари хора. Материалната база е общинска собственост с обща площ 130 кв.м. За нуждите на ПЖ са оборудвани и обзаведени две спални, кухня, трапезария, всекидневна и два санитарни възела. В Преходно жилище се настаняват младежи и девойки на възраст между 14 и 18 години, на които предстои напускане на специализирана институция. На настанените потребители се осигурява подслон, храна, условия за поддържане на лична хигиена, трудотерапевтични дейности, консултации със специалисти за преодоляване на кризисни ситуации и оценка на нуждите, емоционална подкрепа, психическа и социална помощ, оказване на подкрепа и съдействие за достъп до медицински и рехабилитационни услуги (при необходимост) и др. Цели се формиране и утвърждаване на умения за водене на пълноценен живот, професионално ориентиране, придобиване на навици за самостоятелен начин на живот чрез осигуряване на среда близка до семейната. Към м. април 2015 г. щатната численост на персонала е 3 души – управител, социален работник и трудотерапевт. Преходно жилище предлага на потребителите следните услуги – консултиране, постоянна грижа, ориентиране, информирание и обучение, помощ в домакинството, подкрепа за образование и обучение, здравно обучение и лична хигиена, подкрепа за достъп до пазара на труда и др. В резултат на процеса на деинституционализация на децата в ДДЛРГ, потребителите постепенно намаляват през последните 3 години и към момента в жилището е настанено само 1 дете. В тази връзка Община Силистра е стартирала процес за закриване на социалната услуга. От 01.08.2015 г. Преходно жилище – Силистра е закрито.

### **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания /ЦНСТДМБУ/, гр. Силистра**

Социалната услуга е разкрита като делегирана от държавата дейност през месец февруари 2014 г. с капацитет 8 места. Целева група са деца, напускащи ДДЛРГ или деца в риск изведени от семейна среда. ЦНСТ за деца/младежи без увреждания се помещава в апартамент, общинска собственост с площ 174,62 кв.м., разположен в централната част на града. Обособени са 3 спални помещения, хол, трапезария с кухненски бокс, 2 санитарни възела и мокро помещение с пералня като ремонтните дейности, обзавеждането и оборудването са извършени със средства, осигурени от Фонд „Социална закрила” към Министерство на труда и социалната политика. Материалната база се поддържа в много добро състояние. Организацията на пространството отговаря на целите и функциите на ЦНСТ, като осигурява благоприятни условия за предоставяне на качествена и ефективна услуга. ЦНСТ осигурява среда, близка до семейната, при която потребителите получават грижа и подкрепа за личностно развитие и изграждане на умения за самостоятелен и независим живот. На децата в Центъра е гарантиран и достъп до специализирани здравни и социални услуги в общността и обучителни и образователни дейности, предоставя им се възможност да изразяват мнение и отношение по различни теми и въпроси, засягащи бита, живота, дейностите и взаимоотношенията в ЦНСТ. Към м. прил 2015 г. в Центъра са настанени 9 потребители – 3 момчета и 6 момичета. За децата денонощни грижи полага персонал от 6 служители – 1 управител/социален работник и 5 детегледачи. Ежедневните дейности на персонала са насочени към създаване условия и нагласи на децата в риск за равнопоставено участие в живота на местната общност.

Новоразкритата услуга не обхваща всички деца, които са настанени в ДДЛРГ и разкриването на още един Център с капацитет 12 или 15 ще отговори на потребностите на целевата група.



### **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания /ЦНСТДМУ/, гр. Силистра**

Социалната услугата Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания е разкрита на 02.04.2014 г. в рамките на проект на Община Силистра „Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, схема за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Да не изоставяме нито едно дете”. От м. март 2015 г. услугата функционира като делегирана от държавата дейност с капацитет 14 места. Целева група са деца над 3 години с увреждания, младежи от 18 до 29 години с увреждания, деца и младежи с увреждания от общността. ЦНСТ за деца/младежи с увреждания е разположен в специално строена, оборудвана и обзаведена по Оперативна програма „Регионално развитие” самостоятелна къща на два етажа с обособени 7 спални помещения, санитарни възли, кухня, трапезария, 2 дневни стаи, помещение за организиране на празници, перално помещение, склад, офис. Дворът е оборудван с детски, градински съоразения, подходящи, достъпни и безопасни за децата. Изграден е „зелен” кът за отдих.

Центърът осигурява постоянна грижа на всеки потребител в зависимост от потребностите му и съобразно неговото мнение и избор. Осигурена е среда на живот, близка до семейната, като всеки потребител разполага с лично пространство и с пространство за общи дейности. Предоставяните услуги са: рехабилитация, терапия, ориентиране, информирание и обучение, груповата работа, помощ в домакинството, обучение и др. Към м. април 2015 г. в ЦНСТДМУ са настанени 12 потребители. Всички са с увреждания и/или хронични соматични заболявания. Щатната численост на персонала е 14 щатни бройки. За потребителите полагат специализирани грижи следните служители: ръководител, психолог, 2 социални работници, медицинска сестра, 9 детегледачи, работник поддръжка.

Новоразкритата услуга обхваща децата с увреждания над 3 години на територията на общината и покрива потребностите на целевата група.

### **Център за социална интеграция и рехабилитация (ЦСРИ) за деца и лица с увреждания, гр. Силистра**

Социалната услуга е разкрита през 2010 г. по проект по ОП „Развитие на човешките ресурси”. От м. февруари 2012 г. услугата функционира като държавно делегирана дейност и е предоставена за управление от Община Силистра на СНЦ „Надежда за добро бъдеще” – гр. Силистра. Капацитетът на центъра е 25 места. Услугите са фокусирани върху потребностите на следните целеви групи: деца и възрастни с физически увреждания, деца и възрастни с интелектуална недостатъчност, деца и възрастни с комбинирани нарушения, самотно живеещи възрастни хора, деца и лица с различни видове увреждания, емоционално-поведенчески проблеми и девиантно поведение, нарушения в развитието. Център за социална рехабилитация и интеграция предоставя комплекс от социални услуги, свързани с извършване на разнообразни консултативни, терапевтични и рехабилитационни дейности, социално-правни консултации, обучение и ориентиране, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване. Центърът е разположен в жилищен квартал в непосредствена близост до центъра на гр. Силистра и Дунавския парк, детски градини, училища, социални услуги. Сградата е общинска собственост и е отдадена безвъзмездно за срок от 10 години. Услугата се предоставя в подблоково пространство на обща площ от 64,96 кв.м. Обособени са зала за кинезитерапия, кът за логопедична терапия и компютърно обучение, зала за социални контакти и развлечения. Осигурен е достъп за лица с физически увреждания. През 2014 г. услугите на Центъра са ползвали 147 потребители, от тях 24 деца, а към м. април 2015 г. техният брой е 103. Екипът, работещ в Центъра включва следните длъжности: директор, социален работник, психолог, логопед, кинезитерапевт, масажист, трудотерапевт, медицинска сестра, счетоводител и хигиенист. В центъра се създават възможности и се осигуряват средства за обучения и повишаване квалификацията и опита на персонала в съответствие със заявените потребности и Годишния план за обучения.

При направените справки в Дирекция „Социално подпомагане” – Силистра става ясно, че интереса към услугата е голям и непрекъснато нараства. Но предвид сравнително малкия капацитет на услугата и широкия обхват на целевите групи, които обхваща е необходимо да се предприемат мерки за увеличаване на нейния капацитет.

### **Център за обществена подкрепа (ЦОП), гр. Силистра**

Центърът е разкрит през 2008 г. с финансовата подкрепа на Фонд „Социално подпомагане” от Женско сдружение „Екатерина Каравелова”. От м. юни 2011 г. услугата е държавно делегирана дейност, предоставена за управление на сдружението от Община Силистра. Центърът за обществена подкрепа се помещава в двуетажна многофункционална сграда в централна част на града. Разположен е в офис, собственост на Женско сдружение „Екатерина Каравелова”, състоящ се от 2 работни помещения и санитарен възел с обща площ 40 кв.м. и офис, състоящ се от 2 стаи, коридор и тераса с площ от 81,26 кв. м., предоставен за безвъзмездно ползване от СНЦ „Свят за всички”. Помещенията са оборудвани с необходимата техника и мебели за работа с потребителите – индивидуална и групова терапия, консултативна помощ, обучителни дейности. Центърът е с капацитет 20 места и предлага комплекс от социални услуги за деца в риск и техните семейства. Основни цели и принципи на работа са гарантиране на най-добрия интерес на детето, подпомагане на детето за вписването му в социалната среда, предоставяне на възможност за пълноценното развитие потенциала на децата, съобразно техните потребности и възможности, информиране и насочване към други социални услуги в общността, предоставяне на услуги, подкрепящи семействата на децата в риск, повишаване на родителския капацитет, насърчаване на отговорно родителстване и др.

Потребителите, ползвали услугите на ЦОП през 2013 г. са 78, през 2014 г. – 76, а към м. април 2015 г. техният брой е 37. Щатната численост на персонала към м. април 2015 г. е 4 щатни бройки и включва управител, психолог, социален работник, социален работник/трудотерапевт и счетоводител. Всички служители на ЦОП живеят на територията на гр. Силистра. Персоналът получава ежемесечна индивидуална супервизия и тримесечна обща супервизия за целият екип. При необходимост екипът на ЦОП прави интервизия при заявена потребност от служител.

Предвид сравнително ниския капацитет на Центъра – 20 места, все по-трудно става предоставянето на мобилна услуга и разширяване дейностите му, така че да бъдат обхванати и други целеви групи като кандидати и приемни родители, деца, настанени в приемни семейства, кандидати за осиновители, осиновители, семейства на близки и роднини. В тази връзка е необходимо да се предприемат мерки за увеличаване на неговия капацитет.

### **Приемна грижа, развита в Област Силистра**

Социалната услуга в общността „Приемна грижа” е алтернативна форма за отглеждане и възпитание на деца (настанени в СИ; деца в риск - жертви на трафик и насилие, които се налага спешно да се изведат от семействата си и други подобни случаи; деца, лишени от родителска грижа за определен период от време) в семейна среда. Това е мярка за закрила на деца, регламентирана в Закона за закрила на детето. Целта на новата социална услуга е децата да бъдат отгледани в семейство, за да се осигури по-добра грижа и възможност за развитие. Дейности на услугата са: информационни кампании, проведени във всички общини на област Силистра; оценяване и обучение на приемни семейства; одобрение на кандидатите за приемни родители; напасване; наблюдение и подкрепа.

Очакван резултат от реализирането на услугата е увеличаване броя на приемните семейства на територията на всяка една община в област Силистра.

Резултати по „Приемна грижа” към м. декември 2014 г. в област Силистра:

Към Дирекции „Социално подпомагане” – Силистра, Дулово, Тутракан и Алфатар са настанени 18 деца в 14 професионални приемни семейства по общини както следва:

- за община Силистра – 9 професионални приемни семейства (четири семейства с по 2 настанени деца, пет семейства с едно настанено дете);
- за община Ситово – 1 професионално приемно семейство с едно настанено дете;
- за община Дулово – 1 професионално приемно семейство с едно настанено дете;
- за община Главиница – 1 професионално приемно семейство с едно настанено дете;
- за община Кайнарджа – 2 професионални приемни семейства с две настанени деца.

Приемната грижа като социална услуга е най-добре развита на територията на община Силистра - от 2010 г., когато е прието първото заявление в ОЗД при ДСП – Силистра от кандидат-приемно родител. През месец януари 2011 г. е настанено първото дете в приемно семейство. От тогава до момента се наблюдава динамика в развитието на приемната грижа в общината, като до момента са утвърдени 26 семейства. В процес на работата 3 от тях са заличени. Подали заявления в ДСП са 12 от утвърдените семейства.

През 2011 г. в подкрепа на развитието на приемната грижа е стартиран проекта „И аз имам семейство”, изпълняван от АСП. Община Силистра е партньор на Агенцията и като доставчик на Приемна грижа предоставя услугата от м. май 2012 година. До момента са постъпили 16 заявления от кандидати за приемни семейства, от които 14 са утвърдени, а в процеса на работата им като приемни родители 3 от тях са заличени. Предстои да бъдат утвърдени още 3 кандидати за приемни семейства от община Силистра, които са подали заявления в ДСП и за които са изготвени доклади от проучването с положителни становища.

От стартирането на приемната грижа на територията на Община Силистра до момента преминалите деца в приемни семейства са 66, а настанените към момента са 21. Четири семейства са без настанени деца, поради осиновяване на настанените при тях деца и на територията на областта няма деца, оценени за настаняване в приемни семейства. Към настоящия момент всички приемни семейства, с изключение на едно са професионални. Във връзка с профила на утвърдените приемни семейства се наблюдава, че много малка част от приемните семейства са с профил за грижа за деца с увреждания, но към настоящия момент няма и деца с увреждания, които да са оценени за приемни семейства. Доставчиците на социалната услуга имат готовност при необходимост да провеждат обучения за надграждане уменията на приемните семейства, както и са предприели мерки за мотивирането им да се грижат за деца с увреждания.

#### **Кризисен център за деца, жертва на трафик и насилие, гр. Алфатар**

Центърът се администрира от община Алфатар като държавно делегирана дейност. Капацитетът на услугата е 9 места. Кризисният център е комплекс от социални услуги за деца, пострадали от насилие, трафик или друг вид експлоатация от 6 до 18-годишна възраст, които се предоставят за срок до 6 месеца и са насочени към оказване на индивидуална подкрепа, задоволяване на ежедневните потребности и социално-психологическа помощ. Дейностите на услугата са свързани със задоволяване на базисни потребности – подслон, храна, облекло и др., подкрепа в образователния процес – осигуряване на съдействие при записване в училище или детска градина; кризисна интервенция; индивидуална подкрепа, подобряване и формиране на умения за социално включване; правно консултиране; психосоциална подкрепа. Щатният персонал, обслужващ потребителите към 31.12.2014 г. е 5 длъжности. Броят на преминалите потребители през 2014 г. е 20 деца. Към 31.12.2014 г. са настанени 5 потребители.

#### **Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи без увреждания, с. Малък Преславец, община Главиница**

Центърът е социална услуга от резидентен тип, администрирана от община Главиница, разкрит по проект на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. През 2012 г.

след приключване на проектните дейности услугата продължава да функционира като делегирана от държавата дейност. Капацитетът на услугата е 15 места. Броят на преминалите потребители през 2014 г. е 16 деца. Към 31.12.2014 г. са настанени 12 деца (от 3 до 7 години – 3 деца, от 8 до 11 години – 7 деца и от 12 до 16 години – 2 деца). Броят на децата, напуснали Центъра през 2014 г. е 5 деца, от тях две осиновени, едно – реинтегрирано в семейна среда и две деца преместени в ЦНСТ за деца и младежи без увреждания – гр. Силистра. Щатният персонал включва 11 щатни бройки – 3 бр. педагогически, 2 бр. административен и 6 бр. обслужващ персонал. Основната цел е предоставяне на алтернативна социална услуга за деца и младежи, изведени от ДДЛРГ или от семейна среда, за създаване на възможност за израстване в среда близка до семейната. Децата в Центъра получават педагогическа, психологическа, социална и възпитателна подкрепа, получават знания и умения за самостоятелно организиране на бита и ежедневието си, комуникативни и познавателни умения. Настанените потребители в ЦНСТ се обучават в ОУ „Иван Вазов” и ЦДГ „Васил Левски” с. Зафирово. Шест от децата са вписани в регистъра за осиновяване. Гарантиран е достъп до здравни, социални и образователни услуги в общността, поддържане на връзки с родителите, с цел реинтеграция в биологичното семейство и съдействие за приемна грижа или осиновяване за децата, които не могат да бъдат реинтегрирани в биологичните си семейства.

#### **Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) за деца и младежи без увреждания, с. Кайнарджа**

Центърът е разкрит от 01.03.2011 г. и действа с капацитет 8 места, чиято основна дейност е осигуряване на социална услуга от резидентен тип, предоставяща жизнена среда за пълноценното израстване и развитие на деца, лишени от родителска грижа, за които към момента на настаняване в него са изчерпани възможностите за връщане в биологичното семейство, настаняване при близки и роднини или приемно семейство. Числеността на персонала към 31.12.2014 г. е 6 щатни бройки – един ръководител и 5 детегледачи. През 2014 година в ЦНСТ няма настанени деца, напусналите услугата са 3 деца, от които 2 са осиновени извън границите на Република България, а 1 дете е настанено в приемно семейство, на територията на община Кайнарджа. В края на 2014 г. настанените деца в ЦНСТ са 5. През 2014 г. в Центъра е изградена детска площадка. От настанените деца в момента 3 посещават ОУ „Черноризец Храбър” – с. Кайнарджа, а 2 са в ЦДГ – Кайнарджа.

#### **Изводи.**

1. В рамките на действие на ОСРСУ 2011-2015 г. за Област Силистра се наблюдава ясно изразена тенденция на намаляване на броя на децата, настанявани в СИ за деца. Пониженият брой на настаняванията на деца в СИ е в резултат на реализиране на процеса на деинституционализация на деца в риск, ограничаване входа на специализираните институции за деца и развиване на алтернативни социални услуги – приемна грижа и ЦНСТ. За областта това доведе до закриване на ДДЛРГ в с. Малък Преславец и реформиране на СИ с намаляване на капацитетите на ДМСГД, гр. Силистра и ДДЛРГ, гр. Силистра.
2. С цел извеждане на децата от ДДЛРГ, оценени за настаняване в ЦНСТДМБУ е необходимо разкриването на още един Център с капацитет 12 или 15 места.
3. За да бъдат обхванати децата, настанени в ДМСГД, гр. Силистра и за да се отговори на потребностите на целевата група в общината е необходимо разкриването на един ЦНСТ за деца с увреждания от 0 до 3 години. За подпомагане дейностите на ЦНСТ е необходимо и разкриването на ДЦДУ от 0 до 3 години, Център за ранна интервенция, които да включват и други услуги за превенция на изоставянето, както и услуги в подкрепа на осиновяването.
4. За осигуряване на достъп до услуги на деца с увреждания от отдалечени населени места, които нямат възможност да посещават ежедневно ДЦДМУ, гр. Силистра е необходимо разкриване на социалната услуга „Седмична грижа за деца с увреждания”.

5. В резултат на процеса на деинституционализацията на децата в ДДЛРГ, гр. Силистра, потребителите на Преходно жилище – гр. Силистра намаляват през последните години. В тази връзка е необходимо стартиране на процес за закриване на социалната услуга.
6. Новоразкритата услуга ЦНСТДМУ – гр. Силистра, обхваща децата с увреждания над 3 години на територията на Община Силистра и покрива потребностите на целевата група.
7. Очакван резултат от реализирането на услугата е увеличаване броя на приемните семейства на територията на всяка една община в област Силистра. Във връзка с профила на утвърдените приемни семейства се наблюдава, че много малка част от приемните семейства са с профил за грижа за деца с увреждания, но към настоящия момент няма и деца с увреждания, които да са оценени за приемни семейства. Доставчиците на социалната услуга имат готовност при необходимост да провеждат обучения за надграждане уменията на приемните семейства, както и са предприели мерки за мотивирането им да се грижат за деца с увреждания.
8. Предвид сравнително малкия капацитет на услугата ЦСРИ за лица, деца и младежи с увреждания, гр. Силистра – 25 места и широкия обхват на целевите групи, които обхваща е необходимо да се предприемат мерки за увеличаване на неговия капацитет.
9. Предвид сравнително ниския капацитет на ЦОП, гр. Силистра – 20 места, все по-трудно става предоставянето на мобилна услуга и разширяване дейностите му, така че да бъдат обхванати и други целеви групи като кандидати и приемни родители, деца, настанени в приемни семейства, кандидати за осиновители, осиновители, семейства на близки и роднини. В тази връзка е необходимо да се предприемат мерки за увеличаване на неговия капацитет.
10. Засилване на тенденцията услугите, насочени към рискови групи деца, да се насочват и към техните родители от налични рискови групи в областта (млади майки с риск да изоставят децата си, бедни и самотни родители с нисък родителски капацитет; подкрепа на осиновители, родители на деца с отклоняващо се поведение);
11. Социалните услуги за деца да се предоставят като комплекс от услуги, специализираната помощ от тесните специалисти да се ползва ефективно от максимален брой ползватели при икономично разходване на бюджетите.
12. Услуги за деца с увреждания са развити само в община Силистра, където е и най-голямата група от деца със заболявания. Тяхното функциониране би могло да се доразвие чрез разширяване на достъпа до услугите и създаване на нови услуги и в другите общини.
13. В областта липсват услуги за подкрепа на деца и младежи с отклоняващо се поведение. Тази рискова група е включена единствено в работата на МКБППМН, която включва предимно предприемане на възпитателни мерки и насочване към наказания и няма възможности да предостави необходимата подкрепа за тази група деца.

### **5.2.2. Социални услуги за пълнолетни лица и хора с увреждания, предоставяни в специализирани институции и в общността в област Силистра**

Осигуряването на достъпни, висококачествени и устойчиви услуги за дългосрочна грижа за възрастни хора и хора с увреждания е един от ефективните инструменти за подобряване качеството на техния живот, както и за тяхното пълноценно включване в обществото. В тази връзка на национално ниво е изготвен Анализ на състоянието на специализирани институции за възрастни хора с увреждания и за стари хора на всички 160 специализирани институции в страната. Анализът цели да подпомогне планирането

и изготвянето на План за изпълнение на Стратегията за дългосрочна грижа, а също така да подпомогне процесите на планиране и изготвяне на Областните и Общински стратегии за развитие на социалните услуги за периода 2016-2020 г. Ще се планират и приложат конкретни и ефективни мерки за реструктуриране, закриване или запазване в настоящия вид на съществуващите СИ за възрастни хора с увреждания и стари хора в страната. На базата на Анализа ще бъде изготвена карта на социалните услуги резидентен тип за възрастни хора с увреждания и стари хора, препоръчани за разкриване през следващия програмен период и подходящи за разкриване съпътстващи социални услуги, с цел постигане по-високо качество на предоставяне на социални услуги. С Анализа се цели промяна на философията и нагласите, относно дългосрочната грижа за възрастни хора с увреждания и стари хора.

Необходимо е социалната политика на страната да се развива в посока на създаване на най-добри условия за живот на възрастните хора с увреждания и старите хора.

В контекста на икономическата и социална криза, негативните демографски промени, България е изправена пред сериозни предизвикателства, свързани със застаряване на населението, което води до повишаване на потребността от услуги за дългосрочна грижа и съответно до нарастване на обществените разходи за тези услуги. Процесът на остаряване на населението продължава, като в края на 2014 година, хората над 65 годишна възраст представляват 20% от населението на България. Изключително сложен е проблемът с гарантиране на по-високо качество на услугите, предлагани в съществуващите СИ, което възпрепятства осигуряването на адекватно качество на живот на потребителите. Националната стратегия за дългосрочна грижа предвижда през следващите 20 години да се подобри достъпа до социални услуги в общността, чрез разширяване на мрежата на тези услуги в страната, тяхното разнообразие, обем и обхват, повишаване на качеството им, както и насърчаване на взаимодействието помежду им. Реализирането на тези задачи обединява усилията на всички заинтересовани страни при разработването и прилагането на политиката в подкрепа на уязвимите групи в обществото, в частност възрастните хора и хората с увреждания.

Неравномерното разпределение на социалните услуги в страната, преобладаващият институционален модел на грижа, който все още е търсен за старите хора и възрастни хора с различни видове увреждания (наличие на списъци на чакащи за настаняване в СИ лица в Дирекции „Социално подпомагане“), нуждата от подходяща палиативна грижа за терминално болни, грижа извън семейна среда за лица с психични разстройства, деменция, умствена изостаналост и още много предизвикателства, водят до необходимостта от предприемане на мерки за осигуряване на по-добра и качествена грижа за различните целеви групи, съобразно техните специфики и конкретни нужди. Потребността от дълговременно обгрижване на недееспособни възрастни лица нараства, а капацитетните възможности на съществуващите форми и програми стават все по-недостатъчни, което предполага разкриване на нови, интегрирани социални услуги. Необходимо е да бъдат създадени условия за независим и достоен живот на възрастните хора и хората с увреждания чрез предоставяне на качествени, достъпни и устойчиви услуги за дългосрочна грижа. Важно условие за осигуряване на такъв тип грижа са: развиване на мрежа от социални услуги в общността; регламентиране на широк спектър от интегрирани междусекторни услуги в общността; подобряване на координацията между системите за социална и здравна грижа; поетапно закриване и/или реформиране на всички функционално остарели и неотговарящи на нуждите на потребителите СИ за възрастни хора и хора с увреждания; реструктуриране на системата за стационарно лечение на болни и деинституционализация на грижите чрез развитие на подходящи форми за грижи и лечение на хора с психични разстройства и нуждаещите се от палиативни грижи; устойчиво финансиране на услугите за дългосрочна грижа.

- **Специализирани институции за пълнолетни лица и хора с увреждания в Област Силистра**

Във връзка с подобряване устойчивостта на процесите по планиране, управление, предоставяне и контрол върху качеството на социалните услуги, надграждане и доразвиване модела за създаване на мрежа от социални услуги на регионално ниво, подкрепяне на стартиралата в България реформа в областта на социалните услуги с основен приоритет деинституционализацията и промяна в управлението на съществуващите институции за хора с увреждания, в посока тяхното реструктуриране и трансформиране в услуги в общността е необходимо в новата ОСРСУ за Област Силистра за периода 2016-2020 година да се набележат мерки за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа.

На територията на Област Силистра има 2 специализирани институции за възрастни хора с увреждания. Социални услуги в специализирани институции се предоставят след изчерпване на възможностите за извършване на услуги в общността. Хората, които искат да ползват услугите, предоставяни в социалните институции трябва да отговарят на определени критерии и условия.

**Дом за възрастни хора с физически увреждания (ДВХФУ), с. Айдемир, община Силистра**

Специализираната институция Дом за възрастни хора с физически увреждания – с. Айдемир, община Силистра е с адрес: ЖК „Север” № 9, e-mail: [dvfu\\_aidemir@abv.bg](mailto:dvfu_aidemir@abv.bg). Доставчик и администратор е Община Силистра. Капацитетът към 31.12.2014 г. е 130 места, от които 127 са заети. По информация от Дирекция „Социално подпомагане” – гр. Силистра, чакащи лица за настаняване в СИ по първо желание към 31.12.2014 г. са три лица.

Домът е разкрит през 1984 г. и се развива като делегирана държавна дейност. Разположена е в оживен район в началото на с. Айдемир, отстоящо на 7 км от гр. Силистра, с много добра инфраструктура – редовен автобусен транспорт (включително автобуси, преминаващи за съседните населени места и други общински и областни центрове), развита търговска мрежа, поща. Материалната база и теренът около нея са общинска собственост с обща площ 3829 кв.м. Сградата е масивна, пететажна с асансьор за 8 лица, кухненски блок и трапезария с 40 места за хранене. Сградата е адаптирана за нуждите на потребителите, ползващи помощни средства. Потребителите са настанени в 68 стаи с по две легла и самостоятелен санитарен възел. Всяка стая е обзаведена с необходимата мебелировка. На всеки етаж са оборудвани дневни помещения за занимателни игри, кътове за гледане на телевизия и стая за социални контакти. Изградена е система за повиквания, осигурено е видеонаблюдение на входовете. В двора са обособени кътове за отмора и почивка, отглеждат се овощни дръвчета. Целева група на Дома са възрастни хора с физически увреждания. Към м. април 2015 г. в ДВХФУ са настанени 130 потребители, от които 71 мъже и 59 жени. Към м. април 2015 г. има 91 лица, лежащо болни, които не са в състояние да се обслужват сами. Потребителите се обслужват от 62 души персонал, като 30 от тях живеят в с. Айдемир, а останалите са от гр. Силистра и с. Калипетрово. Основната цел на предоставяните услуги в ДВХФУ е осигуряване качество на живот, което гарантира благосъстоянието и недопускането на социално изключване на всяко лице, чрез предоставяне на индивидуализирана грижа и подкрепа, фокусирана върху постижими резултати за потребителите на услугата. Домът предлага на потребителите постоянна грижа – осигуряване на подслон, храна, отопление, рехабилитация – физическа, социална, психологическа, медицински, социални услуги, консултиране, денонощни здравни и санитарни грижи и др.

При работата на терен се констатира, че процента на потребителите, за които е възможно извеждането от институцията е изключително малък. Причините за това са различни – липса или невъзможност на близките да полагат грижи за настанените лица, липса на подходящи или недостатъчни алтернативни социални услуги в общността и в домашна среда, нежелание от страна на потребителите и др.

Специализираната институция ДВХФУ – с. Айдемир отговаря на регламентиранияте критерии и стандарти за социални услуги в ППЗСП. Настанените потребители получават много добри здравни грижи от медицинския персонал, който е добре обучен и с опит от дългогодишната си практика. На домуващите са осигурени много добри условия за почивка и отдих. Те се чувстват доволни, сигурни и спокойни в Дома.

Препоръчва се да бъде осигурена друг тип грижа за лежачо болните и трудно подвижни потребители в периода на изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа, чрез разкриване на подходящи социални услуги.

### **Дом за възрастни хора с психични разстройства (ДВХПР), с. Правда, община Дулово**

Специализираната институция Дом за възрастни хора с психични разстройства – с. Правда, община Дулово е с адрес: ул. „Централна” № 28, e-mail: [dvhpr\\_s.pravda@abv.bg](mailto:dvhpr_s.pravda@abv.bg). Доставчик и администратор е Община Дулово. Капацитетът към 31.12.2014 г. е 34 места, които са заети (четирима лежачоболни). По информация от Дирекция „Социално подпомагане” – гр. Дулово, чакащи за настаняване в СИ по първо желание към 31.12.2014 г. са 84 лица.

Домът е открит от 01.12.2000 г. с капацитет 70 места. В годините капацитетът е намален на 34 места. Целева група са мъже с психични разстройства от цялата страна. Потребителите са трайно институционализирани. Домът е разположен на 5 км. от с. Правда. На потребителите се осигурява подслон и подкрепа за поддържане на личната хигиена и помощ при поддържане хигиената в спалните помещения. Осигурено е 24-часово медицинско обслужване. Осигурява се съдействие при подаване на документи в различни институции, медицински консултации, трудотерапевтични дейности, достъп до информация и др. Специализираната институция разполага с 47 дка дворна площ. Сградният фонд е публична общинска собственост. Състои се от две сгради. В едната сграда се помещават 12 спални помещения, стая за гости, всекидневна и административни помещения. В другата сграда се помещава кухненски блок, столова и перални помещения (ремонтирани и оборудвани с нова техника през 2012 г.). Отоплението е с локално парно на твърдо гориво. Институцията не разполага със служебен автомобил. Числеността на персонала е 18 щатни бройки.

При извършени мониторингови посещения в Дома е констатирана средна степен на съответствие с индикаторите за специализирани институции. Налице е среда, в която се задоволяват основните, базисни потребности на потребителите – хранене и здравни грижи. Специализираната институция е труднодостъпна на разстояние 5 км. от с. Правда, поради което взаимодействие с общността почти не се осъществява. Не се полагат усилия за мотивиране на персонала за изпълнение на задълженията. Има сравнително добра материална база, която се нуждае от ремонтни дейности (измазване, саниране). Няма установена практика за участие на потребителите в процеса на планиране и предоставяне на грижа. Наблюдава се съобразяване с изискванията на законодателството и съблюдаване на основни норми и правила при организацията на живот в СИ, но извън изискванията не се полагат допълнителни усилия за по-добро качество на грижа.

- **Услуги в общността за пълнолетни лица и хора с увреждания в Област Силистра**



### **Защитено жилище за възрастни хора с умствена изостаналост (ЗЖВХУИ), с. Айдемир, община Силистра**

От месец март 2009 година, в с. Айдемир функционира социалната услуга от резидентен тип „Защитено жилище” с капацитет 8 места, като при нейното създаване, целевата група бе определена за младежи, напускащи домовете за деца, лишени от родителска грижа (ДДЛРГ).

През месец юни 2014 г., с Постановление № 170 на Министерски съвет, са приети изменения и допълнения в Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП), съгласно които са регламентирани диференцирани наименования на социалната услуга „Защитено жилище”. С оглед на това, че в резултат на осъществявания се процес на деинституционализация, необходимостта от защитено жилище за младежи, напускащи ДДЛРГ все повече намалява, а необходимостта от резидентни услуги за хора с увреждания се увеличава, бе сметнено за целесъобразно извършването на промяна на вида на социалната услуга от резидентен тип „Защитено жилище” в с. Айдемир и същата е предназначена за хора с умствена изостаналост. Към настоящия момент, услугата е с пълен капацитет – 8 потребители.

Материалната база е общинска собственост с обща площ 168,40 кв.м. Защитеното жилище е разположено в два тристайни апартамента в непосредствена близост един до друг. Всеки един от апартаментите включва две спални с по две легла, баня, тоалетна, хол, кухня, мокро помещение, две тераси и помещение за персонала. Обзавеждането и оборудването е подходящо за целите на предоставяната услуга. Щатната численост на персонала е 6 щатни бройки и включва управител, сътрудник социални дейности, трудотерапевт и 3 болногледачи. При необходимост се ползват услугите на психолог и медицинска сестра.

При направена справка в Регионална дирекция „Социално подпомагане” – Силистра бе установено наличие на над 40 лица, за които е установена потребност от настаняване в резидентна услуга за хора с умствена изостаналост на територията на Област Силистра, като такива услуги от резидентен тип са разкрити едва два Центъра с капацитет 15 места в община Главиница и горепосоченото ЗЖ в с. Айдемир с капацитет 8 места.

Материалната база на жилището, състояща се от два отделни апартамента не позволява разширяване на нейния капацитет и създава трудности при предоставяне на социалната услуга, имайки предвид тежкото здравословно състояние на потребителите и ограничения персонал, с който разполага услугата към момента, съгласно Методиката за определяне длъжностите на персонала в социалните услуги. Липсата на дворно пространство също възпрепятства предоставянето на качествена услуга и увеличава възможностите за възникване на рискови ситуации и сериозни отклонения в поведението на настанените лица.

С цел подобряване условията на живот на потребителите на защитеното жилище и отговаряне на потребностите на лицата от целевата група, Община Силистра е предприела мерки за преместване на социалната услуга в по-подходяща сграда и увеличаване на капацитета ѝ с четири места, считано от 01.01.2016 г.

### **Център за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ) за лица с увреждания, гр. Силистра**

Центърът е разкрит през 2008 г. Към настоящия момент функционира като социална услуга, делегирана от държавата дейност, предоставяна от външен доставчик – Фондация „Съпричастие” – Силистра, след проведен конкурс. ЦСРИ е разположен в централната част на града, в близост до медицински и стоматологични кабинети, аптеки, медицински лаборатории и търговски обекти. В близост са разположени автобусни спирки на градския транспорт. Сградата, в която се предоставя услугата е общинска собственост – в нея се помещават Медицински център „ЕСКУЛАП”, медицински и

стоматологични кабинети, офиси на фирми, сдружения и др. Услугата се предоставя в 3 помещения с площ 82 кв. м. Центърът е с капацитет 15 места и е предназначен за възрастни хора с увреждания, на които се предоставят комплексни социални услуги – дневна грижа, консултиране, терапия, рехабилитация, масаж, информиране и обучение, работа на терен и др. Към м. април 2015 г. са настанени 63 потребители – 13 мъже и 50 жени. Персоналът с щатна численост 4 бр. включва ръководител, социален работник, отчетник, трудотерапевт, рехабилитатор, масажист и сътрудник социални дейности.

В резултат на предлаганите услуги в Центъра – рехабилитация и масаж, потребителите през последните години увеличават броя си и интересът към услугата нараства.

### **Личен асистент**

По Национална програма „Асистенти за хора с увреждания”, дейност „Личен асистент“

Тази социална услуга се предоставя във всичките седем общини на Област Силистра, към четирите Дирекции „Социално подпомагане“. По информация на Регионарна дирекция за социално подпомагане – Силистра през 2012 г. по програмата са работили 64 лица, през 2013 г. са работили 61 лица, а през 2014 г. са работили 62 лица. Услугата е крайно недостатъчна за задоволяване на потребностите на лица с увреждания за това се предлага и услугата „Личен асистент“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ по Проект „Подкрепа за достоен живот“ към седемте общини в Област Силистра.

Услугата личен асистент по ОП „РЧР“ се предоставя от всички общини в Област Силистра.

- Община Силистра е партньор на Агенция за социално подпомагане по Проект № 2014BG05M90P001-2.2015.001-C0001 “Нови възможности за грижа”, Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ 2014BG05M90P001-2.2015.001 “Нови алтернативи” за предоставяне на социалната услуга „Личен асистент”. Услугата е предназначена за хора с увреждания с ограничения или невъзможност за самообслужване, хора над 65 г. с ограничения или невъзможност за самообслужване, самотноживеещи тежко болни лица, семейства на деца с увреждания. През м. май 2015 г. са назначени 131 лица, които да предоставят услугата „Личен асистент” на 131 потребители.

- В Община Алфатар се е предоставяла услугата „Личен асистент” по ОП „РЧР” по проект „Подкрепа за достоен живот” – Почасова социална услуга, която се предоставя от 2010 година. За периода 2010-2014 година общо 78 лица и деца са ползвали услуга. От месец май 2015 г. Община Алфатар е партньор на Агенция за социално подпомагане по Проект „Нови възможности за грижа”, Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Нови алтернативи” за предоставяне на социалната услуга „Личен асистент” – 34 лични асистенти ще полагат грижи за 36 потребители от общината.

- В Община Главиница услугата „Личен асистент” по ОП „РЧР” по проект „Подкрепа за достоен живот” към 31.12.2014 година се е предоставяла на 40 потребители. От месец май 2015 г. Община Главиница е партньор на Агенция за социално подпомагане по Проект „Нови възможности за грижа”, Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Нови алтернативи” за предоставяне на социалната услуга „Личен асистент” – 68 лични асистенти ще полагат грижи за 68 потребители от общината.

- В Община Дулово услугата „Личен асистент” по ОП „РЧР” по проект „Подкрепа за достоен живот” към 31.12. 2014 година се е предоставяла на 85 потребители. От месец май 2015 г. Община Дулово е партньор на Агенция за социално подпомагане по Проект „Нови възможности за грижа”, Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Нови алтернативи” за предоставяне на социалната услуга „Личен асистент”. Услугата е предназначена за хора с увреждания с ограничения или

невъзможност за самообслужване, хора над 65 г. с ограничения или невъзможност за самообслужване, самотноживеещи тежко болни лица, семейства на деца с увреждания.

- В община Кайнарджа е налична услугата „Личен асистент“ по ОП „РЧР“ по проект „Подкрепа за достоен живот“. През 2014 година работят 39 лични асистенти, които са обслужвали 39 потребителя.

- В Община Ситово услугата „Личен асистент“ по ОП „РЧР“ по проект „Подкрепа за достоен живот“ е разкрита през 2010 г. Ползвателите на услугата са лица, живеещи в населени места от община Ситово – с. Искра, с. Нова Попина, с. Гарван, с. Ситово, с. Добротица, с. Босна. Целевата група са хора с трайни увреждания с невъзможност за самообслужване. Към 31.12.2014 г., потребителите обслужвани по този проект са 38 лица от община Ситово. От месец май 2015 г. Община Ситово е партньор на Агенция за социално подпомагане по Проект „Нови възможности за грижа“, Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Нови алтернативи“ за предоставяне на социалната услуга „Личен асистент“ – 7 лични асистенти ще полагат грижи за 7 потребители от общината.

- В Община Тутракан от 01.01.2011 година до 31.12.2014 година се реализира проект „Подкрепа за достоен живот“ услугата „Личен асистент“. През тези три години от услугата са се ползвали 46 потребители, както следва: 2011 година – 16, 2012 година – 16 и 2013 година – 46 и към 31.12.2014 година – 29. От месец май 2015 г. Община Тутракан е партньор на Агенция за социално подпомагане по Проект „Нови възможности за грижа“, Процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Нови алтернативи“ за предоставяне на социалната услуга „Личен асистент“ – 30 лични асистенти, които обслужват 30 потребители от общината.

От месец май 2015 г. са стартирали проектните дейности по Проект „Нови възможности за грижа“ в общините Алфатар, Главиница, Дулово, Кайнарджа, Силистра, Ситово и Тутракан за продължаване на дейността „Личен асистент“ по Проект „Подкрепа за достоен живот“.

Предвид ограничения бюджет на Проекта „Нови възможности за грижа“ и големият брой лица, нуждаещи се от услугата, подали заявления за нужда от личен асистент, общините в Област Силистра подготвят и проектни предложения към МТСП по процедура „Независим живот“ за предоставяне на почасови социални услуги в домашна среда, включващи и социалната услуга „Личен асистент“.

### **„Домашен помощник“ по ОП „РЧР“ по Схема „Помощ в дома“**

За Област Силистра услугата „Домашен помощник“ по ОП „РЧР“ по Схема „Помощ в дома“ са предоставяли три общини – Главиница, Дулово и Ситово.

Община Главиница е предоставяла дейност по Проект „Помощ в дома“ от 01.02.2013 г. до 30.04.2014 г. За задоволяване нуждите на 60 потребители от цялата община са се грижили 20 домашни помощници. Във връзка с изискванията за устойчивост на проекта общинска администрация Главиница продължава да предоставя дейността „Домашен помощник“ (три места) към Домашен социален патронаж – Главиница.

Община Дулово е предоставяла дейност по Проект „Помощ в дома“ от март 2013 г. до 28.02.2014 г. Тридесет домашни помощника са предоставяли подкрепа в семейна среда на 94 потребители (самотни възрастни хора с невъзможност да се самообслужват) от цялата община. Във връзка с изискванията за устойчивост на проекта общинска администрация Дулово продължава да предоставя дейността „Домашен помощник“ към Домашен социален патронаж – Дулово, които обслужват почасово 30 потребители.

В Община Ситово, услугата е разкрита в началото на април 2013 г. с подписването на договор за безвъзмездна финансова помощ между Община Ситово и УО на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ по схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Помощ в дома“ – дейности „Социален асистент“ „Домашен

помощник” и „Болногледач” . До края на месец март 2014 г. е предоставяна подкрепа в семейна среда на потребители, живеещи в населени места от община Ситово. От месец април 2014 г. услугата се финансира от Общинския бюджет. По проекта беше повишена квалификацията на 22 лица (2 социални асистенти, 17 домашни помощници и 3 болногледачи). Капацитетът на услугата през 2013 г. е 44 места. Към 31.12.2014 г. са обхванати 28 лица, обслужвани от 11 домашни помощници и 1 социален асистент.

Чрез реализирането на проекта беше дадена възможност на хора с различни видове увреждания да бъдат активни и да повишат своята социализация в обществото.

От м. февруари 2011 година до м. януари 2012 година Община Тутракан реализира **проект Достоен живот в семейна среда чрез предоставяне на услугата „Домашен помощник”**. Обслужвани през този период са 95 потребители от 36 домашни помощници.

### **Център за настаняване от семеен тип за лица с психични разстройства /ЦНСТЛПР/, с. Айдемир, общ. Силистра.**

Социалната услуга е разкрита на 15.11.2013 г. в изпълнение на проект по ОП „Развитие на човешките ресурси”, Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Живот в общността”. В изпълнение на проектните дейности, за обособяване на Центъра и създаване на условия за предоставяне на социалната услуга е извършен ремонт на етаж от бивше основно училище в с. Айдемир, обзаведени са и оборудвани 4 спални помещения, дневна стая, кухня с трапезария, перално помещение, стая за персонала, административен офис, медицински кабинет и санитарен възел. Осигурен е достъп за лица с увреждания.

От 01.12.2014 г. услугата функционира като държавно делегирана дейност с капацитет 12 места и се администрира от община Силистра. Целева група са лица с психични разстройства – мъже и жени. Към м. април 2015 г. капацитетът е запълнен и има настанени 9 мъже и 3 жени на възраст от 21 до 69 години. Щатната численост на персонала е 10 щатни бройки и включва ръководител/социален работник, трудотерапевт, медицинска сестра, огняр/домакин, болногледачи – 6 бр. и психолог на граждански договор. При необходимост се използва и специализирана помощ от психиатър. Настанените лица получават индивидуализирани според потребностите социални и терапевтични услуги – социална, психологична и медицинска рехабилитация, функционална и занимателна трудотерапия, информиране, обучение и др. Храната се приготвя в кухнята на социалната услуга с активното участие на потребителите.

При направена справка в Дирекция „Социално подпомагане” – Силистра бе установено наличие на 10 лица, чакащи настаняване в резидентна услуга за хора с психични разстройства. В тази връзка, Община Силистра е предприела действия за увеличаване капацитета на социалната услуга с 3 места.

### **Център за временно настаняване (ЦВН), гр. Силистра**

Центърът е разкрит през месец октомври 2012 г. с капацитет 10 места. Разположен е в крило на бивша детска ясла с обща площ на терена и сградите – 1 дка и 142 кв.м. Сградата е общинска собственост и се намира в оживен жилищен район в близост до детска градина, училище, Домашен социален патронаж и търговски обекти. За нуждите на социалната услуга са обособени 3 спални помещения, трапезария, склад, 2 санитарни възела и офис. Състоянието на материалната база е добро, помещенията се отопляват с климатици. През 2015 г. предстои извършването на ремонт на покрива.

Услугата е краткосрочна и предназначена за лица, временно или трайно лишени от дом.

Потребителите преминали през ЦВН са както следва: през 2013 г. – 52, от които 2 жени, 2014 г. – 37, а до април 2015 г. – 19. Щатната численост на персонал е 2 щатни бройки и включва управител, домакин и хигиенист. На граждански договор са назначени

медицинска сестра и психолог. Предоставяните дейности в ЦВН са медицинско, социално и битово обслужване на бездомни хора, временен подслон, благоприятна жизнена и социална среда, съдействие при намиране на работа или при регистрация в Дирекция „Бюро по труда”, издаване на лична карта (при необходимост), включване в „Обществена трапезария”, съдействие при намиране на личен лекар и всички последващи прегледи и профилактика. Оказва се съдействие на нуждаещи се потребители при подготовка на документи, необходими за явяване пред ТЕЛК или пред НОИ за отпускане на пенсия.

В зимните месеци услугата работи над капацитета си и успява да обхване всички нуждаещи се. През топлите месеци на годината, лицата без подслон отказват настаняване в Центъра

#### **Център за временно настаняване , гр. Главиница**

Услугата е държавно делегирана дейност, в управление на Община Главиница. Центърът е с капацитет 7 места и в него се предоставя резидентна грижа на хора в риск, останали без дом. Центърът е разположен в сграда, намираща се в двора на СУПЦ – гр. Главиница. Разполага с 4 бр. спални помещения с по две легла, 2 бр. бани и 2 бр. тоалетни на всеки етаж, оборудвана кухня и стая за персонала. Сумата, с която се финансира услугата е на стойност 17 101 лв. Към 31.12.2014 г. ЦВН работи с пълен капацитет (5 мъже и 2 жени). Персоналът се състои от 1 щатна бройка. Целева група са пълнолетни лица в риск, временно или трайно лишени от дом, и лица, напускащи СУПЦ – гр. Главиница. На потребителите на ЦВН е осигурена храна, подслон, съдействие за получаване на медицинско обслужване, социална подкрепа, подкрепа при търсене на работа чрез ДБТ – гр. Тутракан, филиал Главиница или частни фирми, осигуряване на съдействие и подкрепа при посещение в други институции, достъп до информация. Потребителите самостоятелно разпределят свободното си време и организират ежедневието си. По график почистват спалните помещения. Посещават обществени заведения в град Главиница, културни мероприятия, организирани от Община Главиница и извършват наемен труд през летния сезон, свързан със селскостопанска дейност.

#### **Социален учебно-професионален център (СУПЦ) „Пеньо Пенев” – гр. Главиница, общ. Главиница**

Центърът е социална услуга в общността, администрирана от Община Главиница, разположен на 3 км от град Главиница. Годишната издръжка на услугата е 96 640 лв. Капацитетът на социалната услуга е 30 места. Броят на настанените потребители към 31.12.2014 г. е 26 лица (мъже 16, жени 10). Целева група са деца (с намалена възможност за социална адаптация) и лица от 16 до 35-годишна възраст с намалена работоспособност с умствена изостаналост, освидетелствани от ТЕЛК, които се обучават и придобиват професионална квалификация, което спомага за адаптацията им в обществото и подготовката им за самостоятелен начин на живот. Медицинското обслужване в Центъра се осигурява от медицинска сестра, психолог и психиатър (на консултантски договор). Настанените потребители получават подслон, храна, обучение, грижа и социална подкрепа при решаване на възникнали проблеми. Персоналът на СУПЦ се състои от 13 ½ щатни бройки.

#### **Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с умствена изостаналост (ЦНСТВХУИ), гр. Главиница**

Центърът е разкрит на 01.10.2014 г. като държавно делегирана дейност с бюджет от компенсирана промяна (намаляване капацитета на СУПЦ – гр. Главиница от 50 на 30 места) в управление на община Главиница. Капацитетът на социална услуга е 15 места. Целева група са лица с умствена изостаналост с ЕР на ТЕЛК. Услугите, които се предоставят в ЦНСТВХУИ са задоволяване на потребностите от битови условия и храна, постоянна грижа, консултиране, психологическа подкрепа, денонощни здравни и

санитарни грижи, организиране на социо-културни дейности и др. Към 31.12.2014 г. са настанени 15 потребители – възрастни хора с умствена изостаналост, изведени от СУПЦ – гр. Главиница (9 жени и 6 мъже на възраст от 20 до 33 години). Персоналът се състои от 13 щатни бройки. Със средства на община Главиница и от дарения през м. 08. 2014 г. е извършен основен ремонт на двуетажна сграда в двора на СУПЦ – Главиница, в която е позициониран Центърът. За потребителите са ремонтирани и обзаведени: дневна стая, трапезария, перално помещение, стая за възпитатели, кабинет на социалния работник и спални помещения с по 2 или 3 легла, с отделни санитарни възли. Храненето на потребителите се извършва в кухнята на СУПЦ – Главиница. Отоплението на сградата е с локално парно на твърдо гориво. Управителят на ЦНСТ има опит като директор на социални услуги в общността (СУПЦ, ЗЖ, ЦВН) и не среща трудности при администриране на новата услуга.

### **Защитено жилище за възрастни хора с психични разстройства (ЗЖВХПР) – гр. Главиница**

Защитеното жилище е услуга в общността, резидентен тип, държавно делегирана дейност, администрирана от Община Главиница. Капацитетът на услугата е 8 места и ЗЖВХПР работи с пълен капацитет. Целева група са пълнолетни лица с намалена работоспособност с психични разстройства с ЕР на ТЕЛК. За потребителите са осигурени подслон, грижа, близка среда до семейната, условия за водене на относително независим начин на живот. Защитеното жилище е разположено в първи етаж от двуетажна постройка, намираща се в двора на СУПЦ – гр. Главиница. Разполага с 4 бр. спални помещения с по две легла, 2 бр. бани и 2 бр. тоалетни, оборудван кухненски бокс, всекидневна и стая за персонала. Няма обществен транспорт до Защитеното жилище. Към 31.12.2014 г. има заети 4 ½ щатни длъжности. В социалната услуга се провеждат индивидуални и групови консултации, има достъп до информация чрез интернет. Потребителите самостоятелно разпределят свободното си време и организират ежедневието си. Някои от потребителите търсят възможност за осигуряване на допълнителни средства чрез сезонна работа.

### **Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора с психични разстройства (ЦНСТВХПР) – гр. Дулово**

Центърът е разкрит на 01.09.2010 год. ЦНСТВХПР – гр. Дулово е позициониран в МБАЛ гр. Дулово и е на пряко подчинение на Община Дулово. Функционира като делегирана държавна дейност. Капацитетът на Центъра е 15 места (мъже с психични разстройства – водеща диагноза „шизофрения“). ЦНСТВХПР гр. Дулово разполага с 9 спални помещения. Стаите са добре обзаведени. На етажта има още медицински кабинет (осигурено е 24-часово медицинско присъствие), дневна, стая за гости и две санитарни помещения. Кухнята и трапезарията са на 4-я етаж, където са позиционирани и две Защитени жилища за възрастни хора с психични разстройства. Подготовката, приготвянето на храната, разсипването и миенето на посудата се извършва от потребителите по график. В Центъра има създадени групи по интереси – група за взаимопомощ, групови тренинги за запълване на социални дефицити и др. тематични групи. Потребителите всемат участие в спортни програми и мероприятия, едnodневни екскурзии, посещение на театрални постановки и др, организирани от персонала на услугата.. По-голяма част от потребителите са прехвърлени от ДВХПР с. Правда. Спазени са изискванията за достъпност – сградата е с два входа, което позволява свободното движение на потребителите на социалната услуга. В антрето на 5-я етаж има асансьор, който се използва от потребителите. Потребителите на услугата се грижат за поддържане на градината, намираща се в двора на МБАЛ. Персоналът се състои от 14 щатни бройки, едно лице е наето на граждански договор и едно – на консултантски договор.

### **Защитени жилища за възрастни хора с психични разстройства 1 и 2 (ЗЖВХПР) – гр. Дулово**

Защитените жилища са разкрити на 01.09.2010 год. Услугите са позиционирани в МБАЛ гр. Дулово и се администрират от община Дулово като държавно делегирана дейност. Целева група са мъже с психични разстройства. Капацитетът на всяко от двете ЗЖВХПР е 10 места. Двете защитени жилища работят с пълен капацитет. Възрастта на потребителите е от 35 до 77-годишна възраст. Числеността на персонала на Защитено жилище 1 е 6 ½ щатни бройки – директор, социален работник, трудотерапевт, медицински сестри – 2, санитар-хигиенист, хигиенист и една медицинска сестра извън щат. Числеността на персонала на Защитено жилище 2 е 5 ½ щатни бройки – социален работник, трудотерапевт, медицинска сестра, санитар-хигиенист, счетоводител, хигиенист и една медицинска сестра (извън щат). Двете защитени жилища имат 10 спални помещения, всекидневна стая, компютърна зала, стая за свиждане, кухня и административно помещение. Ежедневието на потребителите е организирано добре – битовите дейности, почистването на спалните помещения, приготвянето на храна, поддържането на личен тоалет и приема на лекарства се извършва самостоятелно от лицата. Настанените лица са добре приети от местното население, често са търсени за извършване на битови услуги от частни и физически лица в града. Ползвателите на услугите се обслужват от лекар-психиатър, нает по консултантски договор и два пъти месечно посещава Защитените жилища като извършва прегледи и назначава необходимата терапия на лицата. Осигурено е 24-часово медицинско обслужване. Липсата на служебен автомобил създава трудности при спешна необходимост от превозването на потребителите извън населеното място.

Във връзка с Националната стратегия за дългосрочна грижа и големият брой чакащи за настаняване в социални услуги, потребители с психични разстройства (по информация от Дирекция „Социално подпомагане” – гр. Дулово, чакащи за настаняване от целевата група по първо желание към 31.12.2014 г. са 84 лица) е необходимо да се разкрийт нови социални услуги резидентен тип за възрастни хора с психични разстройства.

### **Център за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ) „Св. св. Козма и Дамян” – гр. Дулово**

Социалната услуга е открита от 01.09.2012 г. и представлява комплекс от дейности с цел възстановяване и/или развитие на потенциала на лица с временни или трайни увреждания и възможностите им за социална интеграция. Центърът функционира като делегирана държавна дейност, управлявана от Общината Дулово. Сградата, в която е позициониран центърът е съвременна оборудвана и разполага с кабинети за: рехабилитация; трудотерапия; логопедична дейност; психологическа подкрепа; административна зала. Потребители на услугата са лица и деца с временни травми или дълготрайни увреждания. Капацитетът на услугата е 20 места. През 2014 г. са сключени 37 договора за ползване на дългосрочни и краткосрочни услуги в зависимост от потребностите на лицата, съобразени с тяхното физическо и психическо състояние. Дейностите за осъществяване на услугата са психологическа подкрепа, рехабилитационна дейност, логопедична дейност и трудотерапия. Възрастта на деца, ползващи услугите на Центъра е от 3 до 17 години, а на лицата между 56 и 75 години. Екипът, работещ в социалната услуга се състои от 6 щатни бройки: управител – 1 бр.; социален работник – 1 бр.; кинезитерапевт – 1 бр.; трудотерапевт – 1 бр.; психолог – ½ бр.; логопед – ½ бр.; хигиенист – ½ бр.; огняр – ½ бр. (сезонно).

### **Дневен център за възрастни хора с увреждания (ДЦВХУ) – с. Сокол, общ. Главиница**

След приключване на дейността на ДЦВХУ – с. Сокол по Проект на ОП РЧР от месец юли 2012 г. със Заповед на Изпълнителния директор на АСП дейността е държавно

делегирана. Сградата е общинска собственост (бивша детска градина), на един етаж с 9 помещения, предоставена за безвъзмездно ползване за срок от 10 години, има осигурена достъпна среда за хора с увреждания посредством рампа. Капацитетът на социалната услуга е 30 места. Услугата се администрира от община Главиница. Дневният център за възрастни хора с увреждания предлага на потребителите комплекс от социални услуги в общността, които създават условия за цялостното им обслужване през деня, предоставяне на храна, задоволяване на ежедневните здравни и рехабилитационни потребности, психологически консултации, трудотерапия, организация на свободното време и лични контакти. При мониторингови посещения е установено, че Центърът работи с пълен капацитет, повечето потребители получават топла храна за обяд (приготвена в кухнята на Домашен социален патронаж – гр. Главиница). Центърът насърчава социалната и културна интеграция на възрастните хора с увреждания. Подобрено е качеството на живот и е намален риска от институционален тип грижа

### **Дневен център за възрастни хора с увреждания (ДЦВХУ) - с. Средище, община Кайнарджа.**

Центърът е разкрит през 2009 г. по Проект на Програма ФАР. От 2011 г. функционира като държавно делегирана дейност и се администрира от Община Кайнарджа. ДЦВХУ – с. Средище е с капацитет 50 места. Разполага с 3 помещения за отдых, работни помещения за персонала – 2 бр., рехабилитационни кабинети – 4 бр., зала за трудотерапия – 2 бр., столова, разливочна, санитарен възел и фойе. Има добра достъпност. Потребителите получават дневни и почасови грижи, медицинска и социална рехабилитация. Ползвателите на услугата са жители на селата Средище, Войново, Кайнарджа и Каменци. Средно дневната посещаемост е 45 до 48 потребителя. До 31.12. 2014 година са подадени 40 молби- декларации от лица, желаещи да се възползват от услугата, всички са приети. През 2014 г. в ДЦВХУ 35 лица са с подновени договори за ползване на социалната услуга, 5 са новоприетите лица и 5 потребителя са отписани. През 2014 година е закупен нов специализиран автобус за превоз на потребителите, лаптоп, климатик, ново оборудване за рехабилитация на костни заболявания, ново оборудване на кухненския корпус и на помещенията на персонала, извършено е и освежаване на помещенията. Разнообразни са мероприятията, които се провеждат в Центъра, потребителите на услугата са удовлетворени от качеството на предоставените услуги. През годините се организират екскурзии и участия на сформираните певчески групи на Центъра. Празнуват се рождени и имени дни, различни празници, чествания на исторически дати и годишнини. Изнасяни са лекции на медицинска и историческа тематика. Ежедневно се ползват от потребителите услугите на рехабилитатора. Поддържането и благоустрояването на двора на Центъра, става с помощта на потребителите.

### **Други услуги**

#### **Бюро за социални услуги (БСУ)**

Функционира като социална услуга, финансирана със средства на СНЦ „Диабет“. БСУ е разположено в оживен населен район в непосредствена близост до центъра на гр. Силистра. Сградата, в която се предоставя услугата е общинска собственост – в нея се помещават Медицински център „ЕСКУЛАП“, РЦЗ, ЕК на ТЕЛК, медицински и стоматологични кабинети, офиси на фирми, сдружения, медии и др. Услугата се предоставя в 1 помещение с площ 20 кв. м. Бюрото обслужва диабетно болни лица и техни близки и роднини, на които се предоставят комплексни социални услуги – консултиране, информиране, ориентиране, обучение, работа на терен.

### **Обществени трапезарии – в област Силистра**

Услугата се финансира от Фонд „Социална закрила“ към МТСП. Обществена трапезария функционира във всички общини на територията на област Силистра. В Обществена



трапезария се приготвя и предоставя храна на уязвими лица – супа, основно ястие и хляб. Ползватели на услугата са:

- Лица и семейства на месечно подпомагане по реда и условията на чл. 9 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане;
- Лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях;
- Самотно живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии /пенсии за осигурителен стаж и възраст; пенсии за инвалидност; наследствени пенсии; пенсии, несвързани с трудова дейност /;
- Скитащи и бездомни лица и деца.

#### **Обществена трапезария, гр. Алфатар**

Капацитетът на услугата в края на 2014 година е 54. Община Алфатар има сключен договор с лицензиран доставчик ЕТ „Лъчезар Данков” за предоставяне на този вид услуга.

#### **Обществена трапезария, гр. Главиница**

В нея се осигурява безплатна топла храна на хора в риск. Услугата се реализира по проект на Фонд „Социална закрила” към АСП на стойност 77 616 лв. и е с капацитет 140 лица.

#### **Обществена трапезария, гр. Дулово**

Обществената трапезария е дейност, в структурата на Домашен социален патронаж гр. Дулово, с капацитет 80 места. Дейността на Обществената трапезария се финансира от Фонд “Социална закрила”.

#### **Обществени трапезарии, с. Голеш и с. Средище, община Кайнарджа**

Услугата функционира като общинска дейност, която е с капацитет 300 места – с целева група – деца от основните училища. През учебната 2013-2014 г. и 2014 есента топъл обяд е осигуряван на 297 деца, учащи в основните училища в с. Средище и с. Голеш.

#### **Обществена трапезария, с. Ситово**

Община Ситово предоставя социалната услуга ”Обществена трапезария” от 15.07.2013 г. Храната /супа, основно ястие и хляб/ се приготвя в кухнята на Домашен социален патронаж. Капацитетът е 70 места и е запълнен.

#### **Обществена трапезария, гр. Силистра**

Услугата „Обществена трапезария” за гр. Силистра се е предоставяла четири поредни години от „Филипоф”ООД. До 31.12.2013 г. е предоставян топъл обяд на 150 потребители. От 01.01.2014 г. капацитетът на услугата е намален на 103 места. От 01.10.2014 г. услугата „Обществена трапезария” се предоставя към Домашен социален патронаж – Силистра в управление на Община Силистра. Капацитетът е 103 места и е запълнен. Храната за социалната услуга "Обществена трапезария" се приготвя в Домашен социален патронаж - Силистра и се предоставя в трапезарията на Център за временно настаняване - гр. Силистра.

#### **Социална трапезария, гр. Тутракан**

През 2009 година започва функционирането на *социална трапезария* по проект на фирма „Кетаринг БГ” ЕООД към Агенция „Социално подпомагане”, фонд „Социална закрила”. Капацитетът на трапезарията през последните три години 2012-2014 година е 108 потребители. Сдружение „БЛАГОТВОРИТЕЛЕН ФОНД ПРОФ. Д-Р ЖЕЛЯЗКО ХРИСТОВ, ДМ” сключва договор с фирма „Кетаринг БГ” ЕООД за предоставяне на топъл обяд на 20 потребители на социалната услуга „Обществена трапезария” на територията на Община Тутракан. Фонд „Социална закрила” към Агенция „Социално

подпомагане” по Договор сключен през 2013 година, възлага на „НЮ ПРОДЖЕКТС КОНСУЛТ” ЕООД да реализира дейности по социална услуга „Обществена трапезария” на територията на Община Тутракан за 80 потребители за 2013 и 2014 година.

### 5.2.3 Социални услуги за стари хора, предоставяни в специализирани институции и в общността в област Силистра

#### • Специализирани институции

На територията на област Силистра има 3 специализирани институции за стари хора:

- Дом за стари хора „Щастлива старост” гр.Алфатар;
- Дом за стари хора, гр.Силистра;
- Дом за стари хора, гр.Тутракан.

#### КАПАЦИТЕТ

Година	2011	2012	2013	2014
ДСХ Алфатар	20	20	20	20
ДСХ Силистра	210	210	195 от м.07.2013 г.	195
ДСХ Тутракан	40	40	40	40
<b>Общо:</b>	<b>270 места</b>	<b>270 места</b>	<b>255 места</b>	<b>255 места</b>

#### Дом за стари хора (ДСХ), гр. Силистра

Специализираната институция ДСХ – гр. Силистра е с адрес: ул. „Албена” № 5, e-mail: [dshol@abv.bg](mailto:dshol@abv.bg). Доставчик и администратор е Община Силистра. Капацитетът към 31.12.2014 г. е 195 места. По информация от Дирекция „Социално подпомагане” – гр. Силистра, няма чакащи лица за настаняване в СИ по първо желание към 31.12.2014 г. (две лица са със заповед за настаняване).

Специализираната институция е разкрита през 1982 година, функционира като делегирана държавна дейност. ДСХ е разположен в населен краен квартал в югозападната част на гр. Силистра, на 2 км. от центъра, в близост до ДДЛРГ и филиал на РУ „А. Кънчев”. Районът е с добра инфраструктура и регулярен градски транспорт. Сградата и теренът, върху който е разположен Дома, са общинска собственост с обща площ 11 876 кв.м. Специализираната институция е разположена в две свързани помежду си тела с по 4 етаж. Осигурен е достъп за лица с увреждания, в двата корпуса за връзка между етажите има асансьори и рампа за придвижване с инвалидни колички. Сградата има 120 стаи – 46 самостоятелни, 58 с две легла и 16 с три легла. Всяка стая разполага със санитарен възел. Общите помещения, предназначени за потребителите са столова, чайни, помещение за социални контакти, за отдих, за тихи игри, библиотека, параклис, кинозала, физкултурен салон и кабинет за терапевтични и рехабилитационни дейности, манипулационна. Сградата се отоплява с локална отоплителна инсталация на течно гориво. Слънчеви батерии осигуряват топла вода през летния сезон. В специализираната институция се настаняват лица, навършили възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст съгласно КСО, включително и за хората с процент намалена работоспособност, установен с ЕР на ТЕЛК/НЕЛК. Услугите, които се предоставят на потребителите са: постоянна грижа, консултиране, рехабилитация, терапия, задоволяване на потребностите от битови условия, денонощни здравни и санитарни грижи, организиране на трудотерапевтичен процес, осигуряване на

психологическа помощ и консултации и др. Към м. април 2015 г. в Дома са настанени 198 потребители от които: 91 мъже и 107 жени. В СИ има обособено отделение за лежачоболни потребители. Към април 2015 г. броят на лежачоболните потребители е 72 лица, за които се полагат грижи в спалните им помещения с помощта на санитарни. Специализирани грижи за потребителите от Дома се полага от персонал от 68 души, преобладаващата част от които живеят в населеното място, в което е разположена и институцията.

При работата на терен се констатира, че процента на потребителите, за които е възможно извеждането от институцията е изключително малък. Причините за това са различни – липса или невъзможност на близките да полагат грижи за настанените лица, липса на подходящи или недостатъчни алтернативни социални услуги в общността и в домашна среда, нежелание от страна на потребителите и др.

ДСХ – гр. Силистра отговаря на регламентиранияте критерии и стандарти за социални услуги в Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане. Констатира се, че СИ предоставя добра грижа за потребителите, съобразена с индивидуалните им потребности. За домащаците е осигурена спокойна и защитена среда, в която се чувстват сигурни и удовлетворени.

#### **Дом за стари хора – гр. Алфатар**

Специализираната институция ДСХ „Щастлива старост” – гр. Алфатар е с адрес: ул. „Йордан Петров” № 1, e-mail: [dsx\\_alfatar@abv.bg](mailto:dsx_alfatar@abv.bg). Доставчик и администратор е Община Алфатар. Капацитетът към 31.12.2014 г. е 20 места, които са заети. По информация от Дирекция „Социално подпомагане” – гр. Алфатар, чакащи лица за настаняване в СИ по първо желание към 31.12.2014 г. са двама мъже.

Домът е разкрит през 2005 г. и функционира като държавно делегирана дейност. Администрира се от Община Алфатар. Числеността на персонала е 9 щатни бройки. В специализираната институция се настаняват възрастни лица в пенсионна възраст от цялата страна. Материалната база на социалната услуга е много добра – бивша детска градина на два етаж. Има обособени 11 спални помещения със самостоятелни санитарни възли, две дневни стаи, кухня, медицински кабинет, перално помещение и административен сектор. Специализираната институция предоставя много добра грижа за потребителите, съобразена с индивидуалните им потребности и са създадени много добри условия за независим живот на потребителите. Домащаците са активни и имат възможност да поддържат социални контакти.

Услугите, предоставяни в ДСХ „Щастлива старост” – гр. Алфатар, са на много високо ниво и отговарят в пълна степен на регламентиранияте критерии и стандарти в ППЗСП. Констатирано е наличие на добра практика за управление на СИ и две социални услуги от резидентен тип за една и съща рисков група от един ръководител, което способства за оптимизиране организацията на работа и доброто функциониране на трите социални услуги.

#### **Дом за стари хора, гр. Тутракан**

Специализираната институция ДСХ – гр. Тутракан е с адрес: ул. „Цибър” № 1, e-mail: [dshol@mail.bg](mailto:dshol@mail.bg). Доставчик и администратор е Община Тутракан. Капацитетът към 31.12.2014 г. е 40 места. По информация от Дирекция „Социално подпомагане” – гр. Тутракан, чакащи лица за настаняване в СИ по първо желание към 31.12.2014 г. са две жени.

Специализираната институция е разкрита през 2001 г. Сградата, в която е разположен Домът е общинска собственост – бивша детска градина. Услугата работи с пълен капацитет. Персоналът се състои от 20 щатни бройки. Потребителите са настанени в 19 спални помещения - 4 от които самостоятелни, 3 с по 2 легла, а останалите с по 3 легла. На тяхно разположение са три дневни стаи. Специализираната институция е

функционално обзаведена, с необходимите мебели и техника за домуващите лица. Дом за стари хора разполага с кухненски блок с оборудвани подготвителни помещения и необходимата готварска техника. Домът разполага с обширно перално помещение, автоматични перални, ютии. Отопява се чрез локална парна инсталация с два котела, оборудвани с нови нафтови горелки. Основната цел е ежедневно и адекватно задоволяване на потребностите на настанените лица, медицинско обслужване, топла храна, почистване на стаите, лична хигиена, културни мероприятия и занимания в свободното време. Осигурена е кабелна телевизия, ежедневници, художествена литература. Част от потребителите са ползвали през 2014 г. краткосрочна социална услуга в Дом за стари хора – гр. Трявна. Домът не е приспособен за хора с физически увреждания, но трудно подвижните лица са настанени на първия етаж, с цел по-лесно придвижване и обслужване от персонала. За тези лица са осигурени проходилки, инвалидни колички и патерици, масички за хранене на място и др. Институтцията не разполага със собствен транспорт.

ДСХ – гр. Тутракан има добра материална база, която е пригодена за нуждите на потребителите и отговаря на регламентирания критерии и стандарти за социални услуги в Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане. Констатира се, че СИ предоставя добра грижа за потребителите, съобразена с индивидуалните им потребности. За домуващите е осигурена спокойна среда, в която се чувстват сигурни и удовлетворени.

- **Услуги в общността**

- Дневен център за стари хора (ДЦСХ), гр. Силистра**

Центърът е разкрит през 1995 г. Към настоящия момент функционира като делегирана държавна дейност. ДЦСХ е разположен в оживен населен район в непосредствена близост до центъра на гр. Силистра и Дунавския парк. В съседство има детски градини, училища, ДМСГД. Сградата е общинска собственост – бивша детска ясла, строена през 70-те години на миналия век. Помещенията ползвани от ДЦСХ са на първия етаж на сградата на площ около 200 кв.м. Обособени са трапезария за хранене, офис и сервизни помещения, всекидневна с обособени кътове за тихи игри, развлечения, гледане на телевизия, спално помещение. Помещенията се отопляват с локална парна инсталация. През 2014 г. са извършени строително-ремонтни дейности, сменена е част от дървената дограма, ремонтиран е покрива на сградата, обособен е кът за отдих.

Социалната услуга е с капацитет 15 места и целева група – стари хора в пенсионна възраст. ДЦСХ предоставя комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани със задоволяване на ежедневните, здравните и образователни потребности, както и на потребности от организация на свободното време, поддържане на лични и социални контакти. За тях полагат грижи социален работник и хигиенист.

При направени справки и проследяване заетостта на социалната услуга, бе констатирано, че същата обхваща всички нуждаещи се и желаещи да бъдат включени в нея.

- Дневен център за стари хора – с. Кайнарджа**

Услугата се администрира от Община Кайнарджа. Капацитетът на Центъра е 40 места. Към 31.12.2014 г. има 37 ползватели на услугата. Персоналът се състои от 4 щатни бройки – 1 управител, 1 медицинска сестра, 1 трудотерапевт и 1 работник кухня. Целева група са самотни възрастни хора, изолирани, лишени от социални контакти, хора в над трудоспособна възраст, напуснали активния си живот, имащи потребности от преодоляване на психологическата бариера, която ги кара да се чувстват ненужни, възрастни хора, запазили активното си отношение към социалния живот, които имат възможност за културни и социални изяви. Центърът е комплекс от социални услуги

предоставяни в общността, свързани с цялостното обгрижване на възрастните хора - предоставяне на храна, задоволяване на ежедневни здравни и битови потребности, социални контакти, медицински грижи, провежда се трудотерапия, музикотерапия, консултации – правни, психологически, социални, здравни. През 2014 година от услугите, които предоставя ДЦСХ са се възползвали над 40 лица, в услугата се предоставят и почасови грижи. Приети до края на 2014 са 2 нови потребителя, напуснали са 4 потребителя. Материално-техническата база на Центъра през 2014 г. е подобрена, извършени са следните дейности: поставяне на ламинат в две помещения, освежаване на помещенията на Центъра, закупуване на лаптоп и обзавеждане.

### **Център за настаняване от семеен тип за стари хора 1 и 2 – гр. Алфатар**

ЦНСТ за стари хора 1 и 2 – гр. Алфатар са на пряко подчинение на Община Алфатар. Материалната база е общинска собственост в отлично състояние, разположена в центъра на града. Социалните услуги са позиционирани в две от крилата на бивша детска градина в една сграда с Дом за стари хора – гр. Алфатар. Стаите на потребителите са със самостоятелни санитарни помещения и две общи на етаж, добре обзаведена дневна стая за отдих.

ЦНСТ 1 е с капацитет 15 места. Целева група са възрастни хора с влошено здравословно състояние и затруднено самообслужване. Настанените потребители са лица в пенсионна възраст. Центърът работи с пълен капацитет. Разполага с 8 спални помещения. Стаите са добре обзаведени, чисти и уютни. За хигиената в помещенията и коридорите се грижи помощния персонал. Щатният персонал се състои от 10 човека (7 – на пълно работно време и 3 – на непълно работно време).

ЦНСТ 2 е разкрит през 2010 г. Функционира като държавно делегирана дейност и е в управление на Община Алфатар. Капацитетът е 9 места и е запълнен. Целева група са стари хора в пенсионна възраст. Центърът разполага с 5 спални помещения. В ЦНСТ 2 грижата за поддържане на хигиената основно е поета от потребителите. Осигурен е адаптиран санитарен възел за инвалидни колички. Във всички санитарни помещения са изградени помощни средства и ръкохватки за удобство на потребителите. Има достъпна архитектурна среда за хора с увреждания – изградена е рампа за инвалиди и санитарен подход за линейки. Отоплението през зимния период е с локално парно. Персоналът, обслужващ потребителите на ЦНСТ 2 се състои от 7 щатни бройки (4 – на пълно работно време и 3 на непълно работно време). Услугите, които се предоставят в ЦНСТ 1 и 2 – гр. Алфатар са постоянна грижа, консултиране, психологическа подкрепа, терапия, задоволяване на потребностите от битови условия и храна, денонощни здравни и санитарни грижи, организиране на социо-културни дейности и т.н. Потребителите се включват в мероприятия, свързани с празнуване на национални и лични празници, едnodневни екскурзии, временно настаняване в сезонни домове, посещение на театрални постановки и др. За потребителите на ДСХ и ЦНСТ 1 и 2 е обособена градина с пейки, зеленчукова градина, за която се грижат настанените лица и параклис. Трите услуги разполагат с един 8-местен автомобил.

### **Домашен социален патронаж (ДСП)**

Домашният социален патронаж е услуга развита в седемте общини на Област Силистра като общинска дейност. Услугата е финансирана от общинския бюджет. Доставчик на услугите са кметовете със средства осигурени от общинските бюджети. Услугата е широко разпространена с най-голям брой ползватели и достига до клиенти и в по отдалечени места. Нейното развитие е ограничено в известна степен от ограничените финансови възможности на общините да разширяват дейностите, включени в услугата и да подобряват тяхното качество. Услугата е предназначена за лица, навършили пенсионна възраст.

**Домашен социален патронаж, Силистра** – разкрит през 1974 г. Към настоящия момент функционира като социална услуга, финансирана от общинския бюджет. ДСП е разположен в оживен населен район в непосредствена близост до центъра на гр. Силистра. Сградата, в която се помещава е общинска собственост и е самостоятелно обособена част от СОУ „Н. Й. Вапцаров”. Помещенията, които са 20 на брой са в добро състояние, подходящо обзаведени и оборудвани. Социалната услуга е с капацитет 280 места – лица в пенсионна възраст или с намалена трудоспособност над 72% както и деца с увреждания, на които се предоставят комплексни социални услуги – доставка на храна по домовете, почистване на жилищните помещения, здравни грижи, помощ в общуването и поддържането на социални контакти и др. ДСП има разкрит филиал в с. Бабук на 15 км. от областния център. За 2015 г. за финансирането на ДСП са заложили средства в размер на 364 749 лв. от общинския бюджет. Към м. април 2015 г. ДСП обслужва 245 потребители. Щатната численост на персонала е 26 щатни бройки като всички служители живеят на територията на гр. Силистра.

Към момента услугата задоволява потребностите на всички нуждаещи се лица.

**Домашен социален патронаж, гр. Алфатар** – социалната услуга е възложена на лицензиран доставчик: ЕТ „Лъчезар Данков” и се предлага на самотно живеещи възрастни хора и инвалиди, живеещи на територията на общината. Капацитетът е 100 места, а към декември 2014 година, реалните ползватели са 26 лица. Дейността има смесено финансиране.

**Домашен социален патронаж, гр. Главиница** – разкрит е през 1988 г. като местна дейност. Услугите, които предлага са: доставка на храна по домовете, поддържане на личната и жилищната хигиена, закупуване на необходими предмети и медикаменти, съдействие при извършване на административни, правни, битови и други услуги. Проблем е остарялата и амортизирана материална база. В рамките на проект „Помощ в дома”, финансиран по ОП „РЧР” се създадени предпоставки за разширяване на дейността на ДСП чрез създаване на Звено за услуги в домашна среда, което да предоставя три типа почасови услуги – за лична помощ, за социална подкрепа, за помощ при комунално – битови дейности. Капацитетът на услугата е 280 лица. Средствата, необходими за финансиране на услугата са 203 714 лв.

#### **Домашен социален патронаж, гр. Дулово**

Услугите, които се предоставят от Домашен социален патронаж са насочени към обслужване на възрастни хора и хора с увреждания срещу заплащане, съобразно техните нужди и желания за подобряване на условията им на живот в социално-битов, публично-правен и здравословен аспект. Домашен социален патронаж се помещава в сградата на МБАЛ Дулово, капацитетът на кухнята е 70 места. Извършва се ежедневна доставка на топла храна в дома на потребителя, санитарно обслужване, социално-битово обслужване, помощ при извършване на прегледи, консултации и изследвания в здравни заведения. Домашният социален патронаж работи целогодишно и оказва подкрепа в домовете на потребителите, т. к. тази целева група се нуждае от ежедневни грижи в дома, помощ при самообслужването, поддържане на хигиена, пазаруване, придружаване, социални контакти и психо-социална подкрепа. С решение № 461/27.06.2014 г., ОС - Дулово е гласувал Домашен социален патронаж да предоставя услугата „Домашен помощник” за срок от една година. Целите на услугата са свързани с осигуряване достоен живот и гарантиране достатъчна независимост на самотни възрастни хора чрез грижа в домашна среда, подобряване обслужването и социалното включване на самотни възрастни хора, като се намали риска от институционализиране и се подкрепи реинтегрирането им в обществото. От услугата „Домашен помощник” се ползват 30 потребители.

#### **Домашен социален патронаж, с. Кйнарджа**

Услугата е общинска дейност, осигуряваща храна на посетителите в двата дневни центъра в с. Кайнарджа и с. Средище, както и предоставяща комплексни социални услуги – доставка на храна, консултиране, дневна грижа, работа на терен, помощ в домакинството на лица в пенсионна възраст от селата Кайнарджа, Краново, Войново, Добруджанка и Средище. От услугата „Домашен социален патронаж“ в края на 2014 г. са подкрепени над 50 лица. Домашният социален патронаж работи целогодишно и оказва подкрепа в домовете на потребителите и по този начин се осъществява превенция на институционализацията. Дейността се финансира от бюджета на Община Кайнарджа.

**„Социално предприятие за обществено хранене «Независим живот» – домашен социален патронаж, обществена трапезария, стол”, с. Ситово**

Услугите на Домашен социален патронаж са предназначени за хора, които са затруднени със задоволяване на основните си жизнени потребности – възрастни хора, самотно живеещи, хора в неравностойно положение. Услугата е разкрита през 2012 г. Обслужват се лица от всички населени места на община Ситово, с изключение на лицата от с. Ястребна. Към края на декември 2014 г. обслужваните лица в патронажа са 82, като 38 от тях са мъже, а 44 са жени. Обслужваните лица в стола са средно 12. Дейността на ДСП от 2013 г. се финансира от Общинския бюджет. Разкритата услуга е обезпечена с необходимото оборудване и транспортни средства. Домашен социален патронаж, с. Ситово предлага следните видове услуги: доставяне на храна по домовете; съдействие за снабдяване с необходимите помощни средства при инвалидност или тежко заболяване; помощ в общуването и в поддържането на социални контакти, посредничество при извършване на административно-финансови, здравни и др. услуги; битови услуги – закупуване на хранителни продукти и вещи от първа необходимост със средства на лицето.

**Клуб на инвалида и пенсионера (КИП) - е форма за социална интеграция**, насочена към пълноценно осмисляне на свободното време на възрастните хора, поддържане на социални контакти, информиране, консултиране, чествания, културномасови изяви и други.

За Област Силистра клубове са изградени в общините Силистра и Тутракан.

На територията на община Силистра са разкрити и функционират 25 КИП, разположени в помещения – общинска събственост и финансирани от общинския бюджет. Седем от клубовете са разположени в оживени населени райони в гр. Силистра, на територията на които живее компактно население в пенсионна възраст с физически увреждания. Останалите 18 клуба са базирани в селата на територията на общината. При необходимост и възможност се извършват текущи ремонти и оборудване с общински средства и дарения. За 2015 г. за финансирането на всички КИП са заложили средства в размер на 104 380 лв. от общинския бюджет. Всеки един от клубовете се посещава минимум от 50 човека – хора в пенсионна възраст и с определен процент нетрудоспособност, удостоверен с ЕР на ТЕЛК, на които се предоставят комплексни социални услуги – консултации, информиране и обучения, социално подпомагане на хора с увреждания, подкрепа за социално включване, организиране на свободното време и др. Клубовете на инвалида и пенсионера са равномерно разпределени на територията на цялата община и през годините са се доказали като основна услуга за социална интеграция и социално включване на голяма част от възрастните хора в риск, особено в малките населени места, отдалечени от общинския център.

На територията на Община Тутракан има 8 КИП - 3 в град Тутракан и 5 в други населени места в общината.

## Изводи:

- През последните години се наблюдава засилена активност на общините към развитие на услугите, разкриване на социални услуги резидентен тип, участието им за предоставяне на социални услуги по Проекти на Оперативни програми към Европейския социален фонд, което води до разкриването на нови работни места, и задоволяване на нуждите на рискови групи в общността.
- Управлението на социалните услуги в Област Силистра се извършва предимно от общинските администрации на седемте общини. Много малка част от социалните услуги (предимно в Община Силистра) се управляват от неправителствени организации след провеждане на конкурс. В случаите на ръководство от страна на общината се наблюдава претовареност на общинските служители, които имат възможност да поемат най-вече административно-финансовото управление на услугата.
- Най-развита услуга в общността за възрастни хора в Област Силистра е Домашен социален патронаж, който задоволява потребностите на всички нуждаещи се лица.
- Дневните центрове за стари хора и Клубовете на пенсионера и инвалида в област Силистра задоволяват потребностите на нуждаещите се потребители.
- Дневните центрове за възрастните хора с увреждания насърчават социалната и културна интеграция на възрастните хора с увреждания. Подобро е качеството на живот и е намален риска от институционален тип грижа.
- Във връзка с Националната стратегия за дългосрочна грижа и големият брой чакащи за настаняване в социални услуги, потребители с психични разстройства (по информация от Дирекция „Социално подпомагане” гр. Дулово, чакащи за настаняване от целевата група по първо желание към 31.12.2014 г. са 84 лица, по информация от Дирекция „Социално подпомагане” гр. Силистра чакащи за настаняване в резидентна услуга за хора с психични разстройства – 10 лица) е необходимо да се разкрият нови социални услуги резидентен тип за възрастни хора с психични разстройства.
- Услугите в семейна среда „домашен помощник”, „личен асистент” не успяват да покрият нуждите на населението от седемте общини в областта. Поради големия брой малки населени места на територията на общините и в предвид застаряващото население по тези места, броят на асистентите и помощниците е крайно недостатъчен, което поставя в риск голяма част от самотно живеещите стари хора. В тази връзка всички общини от Област Силистра е необходимо да подготвят и проектни предложения към МТСП за предоставяне на почасови социални услуги в домашна среда, включващи и социалната услуга „Личен асистент”.
- В резултат на предлаганите услуги в ЦСРИ – рехабилитация и масаж, потребителите през последните години увеличават броя си и интересът към услугата нараства. Центровете за социална рехабилитация и интеграция в област Силистра работят с пълен капацитет и въпреки това не задоволяват потребностите на големия брой нуждаещи се, което показва необходимостта от разкриване на още такива социални услуги.
- Организацията на работа в институциите за хора с увреждания и стари хора (където има голям брой лежачоболни потребители) и длъжностите на персонала създават предпоставки настанените лица да развият зависимост от чуждата помощ, а не придобиване на социални умения за по добро включване. Препоръчва се да бъде осигурена друг тип грижа за лежачоболните и трудноподвижни потребители в СИ в периода на изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа, чрез разкриване на подходящи социални услуги.



- С цел извеждане на потребителите, настанени в специализирани институции за възрастни хора с увреждания и стари хора е необходимо да бъдат извършени оценки на възможностите за извеждане и предприемане на мерки за мотивирането, както на потребителите, така и на техните близки, при наличие на такива.
- Препоръчва се да бъде осигурена друг тип грижа за потребителите на ДВХПР, с. Правда с по-добра достъпност (в населено място) и възможност за социално включване чрез разкриване на подходящи социални услуги в близките пет години от периода на изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа.
- Големият капацитет на ДВХФУ, с. Айдемир и големият брой лежащоболни потребители не дава възможност за индивидуализиране на грижата и създава рискове за влошаване на състоянието на настанените лица.

### 5.3. Социално подпомагане и мерки

Предоставяне на социални помощи при прилагане на диференциран подход цели осигуряване на основните жизнени потребности и допълване на доходите на бедни лица и семейства до диференцирания минимален доход, чрез предоставяне на месечни, целеви и еднократни помощи, съгласно Закона за социално подпомагане и Правилника за неговото прилагане /ЗСП и ППЗСП/. Помощите се отпускат след преценка на доходното и имуществено състояние, семейното положение и здравословно състояние на лицата и семействата, като се прилага диференциран подход към всеки отделен случай; осигурява здравните вноски на лицата; предоставя целеви средства за диагностика и лечение в болнични заведения на български граждани с прекъснати здравно-осигурителни права. Приоритетно помощите се предоставят на самотни възрастни хора, хора с увреждания, родители, които сами отглеждат децата си. За тях диференцираният минимален доход за определяне на размера на месечната помощ е в по-голям размер.

- През 2014 г. по ППЗСП, с еднократни, целеви и месечни социални помощи са подпомогнати общо 1089 лица и семейства от област Силистра. В сравнение с 2013 г. – 1046 лица и семейства се отчита увеличаване на случаите, обект на социално подпомагане, с 43 случая, което до голяма степен се дължи на обедняване на населението в областта.

- През 2014 г. по Закона за семейни помощи за деца и Правилника за неговото прилагане, със семейни помощи при бременност, раждане и отглеждане на деца са подпомогнати общо 15 905 семейства, за 18 572 деца. За 2013 г. са подпомогнати общо 16 471 семейства за 19 245 деца. Очертава се намаление на подпомаганите семейства с деца по Закона за семейни помощи за деца с 566 семейства, за 673 деца. Основна причина за това е намаляване на броя на правоимащите семейства, ниската раждаемост и изселване от региона, поради високата безработица.

- За 2014 г. по Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания, в областта е оказана подкрепа общо на 18 615 лица с увреждания, в това число 390 деца. За 2013 г. са подпомогнати общо 18 567 лица с увреждания, като 391 от тях са деца. Отчита се нарастване на броя на лицата с увреждания, на които е оказана подкрепа по Закона за интеграция на хората с увреждания и Правилника за неговото прилагане с 48 лица

- За покриване на част от разходите за отопление през зимния период се предоставят целеви помощи за отопление. Основен приоритет са самотно живеещите възрастни хора, хората с трайни увреждания и родителите, които сами отглеждат децата си, като се осигурява облекчен достъп до помощта. Наблюдава се увеличаване, с 81 случая, на броя на подпомогнатите случаи и по тази програма. За отоплителен сезон 2013/2014

г., обхващащ периода от 1 ноември до 31 март, в областта са отпуснати целеви помощи за отопление общо на 4 606 лица и семейства, спрямо 4 525 случая за отоплителен сезон 2012/2013 г.

- В съответствие и изпълнение на принципите за закрила на детето – отглеждане на децата в семейна среда, се оказва финансова подкрепа на семействата. Тя е част от работата по превенция на изоставянето, реинтеграция, настаняване на деца в семейства на роднини и близки, настаняване в приемни семейства. През 2014 г. в област Силистра е оказана финансова подкрепа на 78 семейства за работа по превенция на изоставянето, реинтеграция, настаняване на деца в семейства на роднини или близки. Сравнението с предходната година показва, лек спад, с 11 семейства, от общия брой на случаите, 89 семейства, с финансова подкрепа през 2013 г.

## **6. Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в област Силистра.**

### **6.1. Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги**

В настоящият анализ на ситуацията човешките ресурси са разгледани в тяхната структура и динамика. По-горе ясно са изведени тенденциите на трайно намаляване и застаряване на населението в област Силистра. Анализът съдържа и данни за икономическата активност, безработицата и заетостта, от гледна точка на образователния, възрастов и професионално-квалификационен състав на работната сила. Застаряването на населението оказва и ще оказва за в бъдеще негативно влияние върху структурата на общинските икономики в областта. Една от предпоставките за ефективност на социалните услуги е наличието на квалифициран и мотивиран персонал. Развитие и обучението на човешките ресурси в тази област е важна предпоставка за качествени услуги.

#### **6.1.1. Общински администрации**

Определянето и реализирането на социалната политика и нейното реализиране в общините се осъществява от ръководния и експертен персонал, чийто ресор са социалните услуги. В задълженията на зетите в социалната сфера служители се включват разработването на стратегически и планови документи, провеждането на конкурси за възлагане на социални услуги на външен доставчик, взимане на решения и предложения за разкриването на нови социални услуги, работа с граждани по социални проблеми, социална интеграция, информация и социално включване, извършва се контрол и се осигурява методическа помощ на доставчиците на социални услуги, изготвяне и реализиране на проекти и програми в сферата на социалните услуги и трудовата заетост. Във всички общини, с изключение на Община Силистра обикновено един или двама служители отговарят за дейностите във всички социални сектори.

Честа практика е дейностите по административното и финансово управление на социалните услуги да бъдат разпределени между служителите в съществуващите отдели и да е определен един отговорник. В структурата на общинска администрация Алфатар няма специализирана длъжност за организация и управление на социалните дейности. Те са ресорна отговорност на секретаря на общината. В Община Дулово управлението на социална сфера се извършва от служителите в общинска администрация. Дейностите по административното и финансово управление на социалните услуги са разпределени между служителите в съществуващото направление и се координират от ресорния зам.кмет. Няма обособен самостоятелен отдел, който да генерира и управлява социални услуги. В Общините Ситово, Кайнарджа и Главиница ресорните заместник кметове имат ангажимента по планиране, предоставяне и контрол на социалните услуги. В общините Силистра и Тутракан има обособени дирекции, отговарящи за социалните услуги.

В Община Силистра функционира Отдел, „Обществено здраве, социална политика и спорт” в ресора на зам.-кмет „Хуманитарни дейности” при Община Силистра. Дейностите, свързани с

планиране, развитие, предоставяне и контрол на социалните услуги, се осъществяват от шест служители и н-к отдел „ОЗСПС”, който е второстепенен разпоредител с бюджет в Община Силистра за функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи”. Като отделни звена към Община Силистра са обособени Превантивен информационен център и Детски ясли и ДДЗ. Към Община Силистра функционира като консултативен орган Обществен съвет по социално подпомагане и услуги, който спомага за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между общината, централните държавни органи и доставчиците на социални услуги с цел реализиране на социалната политика на общината. Основните направления на работа на Съвета са осъществяване на обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, изготвянето и реализирането на социални стратегии и програми, стимулиране на партньорство между местната власт и доставчиците на социални услуги и отпусане на еднократни социални помощи на граждани в неравностойно социално положение.

#### **ИЗВОД:**

Общинската администрация не разполага с достатъчна щатна численост за управление на социалните услуги на територията на общината. Персоналът е добре обучен и мотивиран, но е недостатъчен, предвид и на другите административни задължения на служителите, заетостта им в различни комисии, съвети и ангажименти по разработване и реализиране на социални стратегии, програми и проекти.

#### **6.1.2. Дирекции „Социално подпомагане”**

Дирекциите “Социално подпомагане” са териториални структури на АСП, базирани в общините.

**Структура на Дирекциите «Социално подпомагане»**

<b>ДСП</b>	<b>Териториален обхват – общини Отдели в общините</b>	<b>Щатна численост 2012</b>	<b>Щатна численост 2013</b>	<b>Щатна численост 2014</b>
<b>ДСП - Силистра</b>		<b>37</b>	<b>37</b>	<b>37</b>
Отдел "ЗД"	<b>Силистра и Ситово</b>	8	8	8
Отдел "СЗ"	<b>Силистра и Ситово</b>	19	19	19
Отдел "ХУСУ"	<b>Силистра и Ситово</b>	10	10	10
<b>ДСП - Тутракан</b>		<b>24</b>	<b>24</b>	<b>24</b>
Отдел "ЗД"	<b>Тутракан и Главиница</b>	5	5	5
Отдел "СЗ"	<b>Тутракан и Главиница</b>	15	15	15
Отдел "ХУСУ"	<b>Тутракан и Главиница</b>	4	4	4
<b>ДСП - Алфатар</b>		<b>14</b>	<b>14</b>	<b>14</b>
Директор	<b>Алфатар и Кайнарджа</b>	1	1	1
Отдел "ЗД"	<b>Алфатар и Кайнарджа</b>	3	3	3

Отдел "СЗ"	<b>Алфатар и Кайнарджа</b>	7	7	10
Отдел "ХУСУ"	<b>Алфатар и Кайнарджа</b>	3	3	След структурни промени отдел ХУСУ е обединен с отдел СЗ, считано от 01.01.2014 г.
<b>ДСП - Дулово</b>		<b>20</b>	<b>21</b>	<b>21</b>
Отдел "ЗД"	<b>Дулово</b>	4	4	4
Отдел "СЗ"	<b>Дулово</b>	11	12	12
Отдел "ХУСУ"	<b>Дулово</b>	5	5	5

На територията на областния център – град Силистра функционира Регионалната дирекция за социално подпомагане (РДСП) - териториално структурно звено на Агенцията за социално подпомагане и Дирекция “Социално подпомагане” - териториална структура на АСП, базирани в общините, каквато функционира също в гр. Силистра.

Дирекция „Социално подпомагане” - Силистра обхваща населението в град Силистра, осемнайсетте населени места в общината и населението на Община Ситово.

Щатните длъжности в Дирекцията „Социално подпомагане” – Силистра към м. май 2015 година са 37 на брой и са разпределени, както следва:

Директор – 1 бр;

Отдел „Закрила на детето” - 1 н-к отдел, 1 юрисконсулт и 6 социални работници;

Отдел „Социална закрила” – 1 н-к отдел, 1 експерт, 2 счетоводители, 14 социални работници;

Отдел „Хора с увреждания и социални услуги” – 1 н-к отдел и 9 социални работници;

Извънщатните длъжности в Дирекция „Социално подпомагане” са разпределени, както следва:

По програми на ЗОХТУ – 2 сътрудник социални дейности на пълно работно време;

По програми на АХУ – 6 лични асистенти на 5-часово работно време;

По ПМС 66/1996 г. – 1 бр. на пълно работно време.

Граждански договори „Професионален приемел родител” – 12 бр.

Дирекция „СП” – Алфатар обслужва населението на общините Алфатар и Кайнарджа.

Щатната численост на дирекцията е 14 души персонал, от които 4 с висше образование в сферата на социалните дейности. Дейността на дирекцията се подпомага от 2 извън-щатни длъжности. Персоналът получава супервизия, както и повишава квалификацията си. Служителите се атестират ежегодно.

Дирекция”Социално подпомагане” гр.Дулово е териториално структурно звено на Агенцията за социално подпомагане, базирана в общинския център с разкрити отдели Закрила на детето,Социална акрила ,ХУСУ. Тя обслужва населението на община Дулово.

Дирекция „СП” – Тутракан обслужва населението на общините Тутракан и Главиница. Щатната численост на персонала в дирекцията е 24 служители.

#### **Изводи:**

Към настоящия момент броя на Дирекции «Социално подпомагане» на територията на Област Силистра е четири. Три от Дирекциите администрират по две общини и само ДСП – Дулово администрира една община – Дулово. Не се наблюдава динамика на броя на персонала, назначен към Дирекциите, въпреки увеличаващия се обем от работа. Това неминуемо води до влошаване качеството на работа и намаляване мотивацията на работещите в социалната сфера.

Предвид нарастващите нужди на населението и промените в националното законодателство, с които се увеличиха ангажиментите на Дирекциите „Социално подпомагане”, същите не разполагат с достатъчен човешки ресурс, което се отразява негативно върху дейността и мотивацията на заетия персонал.

### 6.1.3. Наличен персонал и капацитет в действащите социални услуги в Област Силистра 2010 г./2014 г.

УСЛУГИ	ОБЩИНА	Капацитет 2010/2014	Персонал 2010/2014
ДМСГД	Силистра	100/80	81/51
ДДЛРГ	Силистра	78/40	25/18
ДДЛРГ – Малък Преславец – закрит през 2012 г.	Главиница	40/0	32/0
ДЦДМУ	Силистра	48/48	22/20,5
КЦ	Силистра	10/10	7/7
ПЖ за деца, напускащи СИ	Силистра	8/8	5/3
ЦНСТДМБУ - разкрита 2014 г.	Силистра	/8	/6
ЦНСТДМУ - разкрита 2014 г.	Силистра	/14	/14
ЦСРИ за деца и възрастни	Силистра	20/25	1/5
ЦОП	Силистра	20/20	2/4
Кризисен център за деца, претърпели насилие и жертва на трафик	Алфатар	9/9	7/5
ЦНСТДМБУ – Малък Преславец – разкрит 2011 г.	Главиница	/15	/11
ЦНСТДМБУ – Кайнарджа – разкрит 2011 г.	Кайнарджа	/8	/6
ДВХФУ - Айдемир	Силистра	130/130	52/62
ДВХПР – Правда	Дулово	70/34	39/18
ЗЖ/ЗЖВХУИ – Айдемир от 01.2015 г.	Силистра	8/8	7/6
ЦСРИ	Силистра	20/15	4/4
ЦНСТЛПР – Айдемир – разкрит 2014 г.	Силистра	/12	/10
ЦВН	Силистра	/10	/2
ЦВН	Главиница	/7	/1

СУЩ	Главиница	90/30	/13,5
ЦНСТВХУИ	Главиница	/15	/13
ЗЖВХПР	Главиница	/8	/4,5
ЦНСТВХПР	Дулово	/15	/14
ЗЖВХПР 1	Дулово	/10	/6,5
ЗЖВХПР 1	Дулово	/10	/5,5
ЦСРИ	Дулово	/20	/6
ДЦВХУ - Сокол	Главиница	/30	/11
ДЦВХУ - Средище	Кайнарджа	50/50	20/20
ДСХ	Силистра	210/195	67/68
ДСХ	Алфатар	35/20	16/9
ДСХ	Тутракан	40/40	19/20
ДЦСХ	Силистра	30/15	6/1,5
ДЦСХ	Кайнарджа	40/40	4/4
ЦНСТ 1	Алфатар	/15	/8
ПЖ за стари хора/ЦНСТ 2	Алфатар	9/9	3/4,5

**Забележка:** Услугите Домашен социален патронаж, Обществена трапезария, Личен асистент, Приемна грижа и Домашен помощник не са включени в таблицата, поради неопределената задължителна специфика на длъжностите.

Във всички социални услуги щатната численост на персонала е в съответствие с Методиката за определяне числеността на персонала в специализираните институции и социалните услуги в общността. По-големият брой на наетия персонал е в резултат на почасовата заетост на част от него и сключените договори за услуга.

#### **Изводи:**

Почти всички услуги се предоставят от общините и са делегирани от държавата дейност. Съгласно Методиката за определяне числеността на персонала в специализираните институции и социалните услуги в общността, наетите по трудово правоотношение лица покриват изискването относно брой и видове длъжности, но се отчитат изключителни трудности при подбора на персонал и особено при специализирания персонал. Основната причина за това са недостатъчните финансови средства, определени с единните разходни стандарти за отделните услуги, които включват разходи за възнаграждения, осигуровки и издръжка. Средната брутна заплата в сферата на социалните услуги е една от най-ниските, което демотивира персонала и затруднява наемането на специалисти.

Невъзможността на по-малките общини и тези с ниска икономическа активност да дофинансират дейността на социалните услуги от общинските бюджети ограничава социалните услуги да определят разходите си в рамките на средствата, определени с единните разходни стандарти.

#### **6.1.4. Включване на НПО, като доставчици на социални услуги.**

Възлагането на предоставянето на СУ на външни доставчици позволява на общините да се съсредоточават върху стратегическото планиране и контрол върху предоставянето на услугите. Това е ефективна алтернатива за общините, като се осигурява намаляване на разходите и постигане на по-високо качество на услугата с по-малко бюрокрация, спомага за утвърждаването на конкуренция между самите доставчици, повишава се прозрачността в

разходването на публичните средства, създават се възможности за привличане на допълнително финансиране за услугите. По този начин местните власти се разтоварват от директното предоставяне на услугата, като в същото време гарантират качеството ѝ чрез стриктен контрол.

На територията на областта няма достатъчно неправителствени организации, реално работещи в сферата на социалните услуги, поради липса на човешки и капиталов ресурс.

По-активно включване на НПО сектора се наблюдава предимно в община Силистра, където през последните години местните власти са установили различни практики за въвличане и трайно участие на неправителствените организации в управлението на социалните услуги. Повечето проекти на НПО са разработени съвместно с общинската администрация.

В резултат на това на територията на област Силистра за управление на външен доставчик са предоставени: Домашен социален патронаж в община Тутракан; Кризисен център, Център за обществена подкрепа, Център за социална рехабилитация и интеграция 1 и 2 в община Силистра.

#### **Извод:**

Не се използва оптимално партньорството на местната власт с широко участие на граждани, НПО и бизнес за формиране на по-добри политики и възможности за развитие на социални услуги и тяхното ефективно, отговорно и демократично управление.

Неправителствения сектор в социалната сфера на територията на Област Силистра е много слабо развит, което изключително много затруднява работата на Общинските администрации и Дирекции „Социално подпомагане“. Двете институции работят директно по открити случаи и предоставяне на социални услуги, като едновременно с това е необходимо да извършват и административна дейност.

## **6.2 Финансов анализ на дейностите на общините в Област Силистра**

За извеждане на необходимите за плановия процес тенденции е извършен анализ на финансово състояние на седемте общини в Област Силистра. Информацията необходима за Анализа не е достатъчно детайлизирана или прецизна.

Основните източници за финансиране на социалните услуги в общините от област Силистра са:

1. републиканския бюджет – субсидии за делегирани от държавата дейности;
2. собствени приходи на общините – за местни дейности и дофинансиране на държавните дейности
3. отпуснати средства по проекти, финансирани от ЕС

Основен момент в извършване на анализа е фиксирането на конкретни приоритети, разкриването на определени резерви в развитието на социалните услуги на територията на общините в Област Силистра.

За изтеклата 2014 година приетите базови приоритети в управлението на общините са:

- Увеличаване обема на привлечения ресурс и извършените инвестиции в резултат на изпълнението на проекти, финансирани от ЕС и други донорски програми, чрез гарантиране на всички плащания /мостово финансиране и собствено участие/, които са ангажимент на общините;

- Развитие и модернизация на техническата инфраструктура, създаваща условия за растеж и повишаване привлекателността на общините;

- Оптимизация и повишаване ефективността на административния капацитет с фокус върху качеството на предоставените публични услуги;

- Осигуряване на оптимален ресурс за подобряване условията в детските и учебни заведения;
- Развитие и модернизация на социалните услуги.

Според прието решение на Министерски съвет от 2003 година, за разделение на дейностите на делегирани от държавата и дейности, финансирани от местни приходи, са разделени отговорностите между държавата и общините. Делегираните от държавата дейности са ангажимент на държавата, а местните дейности се осигуряват от собствените приходи на общините. За делегираните от държавата дейности размерът на средствата, които ще се изразходват за социални услуги, се определят всяка година със Закона за държавния бюджет за съответната година. Водещото във финансирането на разходите за делегираните от държавата дейности е размерът на тяхната сума, изчислена на база на приетите единни стандарти, които включват броя на персонала, размера на заплатите и осигурителните плащания и размера на издръжката. Държавата поема отговорността да осигурява необходимите финансови ресурси за тези дейности. Събраните такси за делегираните дейности се определят с Тарифа за таксите за социални услуги, финансирани от републиканския бюджет и се превеждат по сметка във фонд „Социално подпомагане” към Министерство на труда и социалната политика. С решения на Общинските съвети за сметка на местните данъци и такси и други приходи с общински характер могат да се завишават нормативно определените разходи на делегираните от държавата дейности. Финансирането на социални услуги – местни дейности, става чрез набирането на собствени средства - от местни данъци и такси. Стандарти за издръжка на местните дейности няма. Общините имат право, в зависимост от задачите, които решават в областта на социалните услуги и финансовия ресурс, с който разполагат, събиран от местните приходоизточници да определят средствата, с които ще финансира местните дейности.

По информация от Анализа на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги, бюджетът на Община Силистра за 2014 година е приет с Решение № 889, взето с Протокол № 35 на заседание на Общински съвет Силистра на 30.01.2014 г. и е в размер на 29 741 186 лева, а годишният уточнен план на Бюджета към 31.12.2014 г. е в размер на 33 551 689 лева. Планираните средства за разходи за държавни дейности са 18 189 058 лева, за местни дейности – 14 873 062 лева, а за дофинансиране на държавни дейности – 489 569 лева. За Функция “Социално осигуряване, подпомагане и грижи” планираните средства за 2014 г. са в размер на 4 306 323 лв., което е 12,84 % от общия бюджет на общината. Планираните средства за държавни дейности са 3 772 915 лв. /11,25 % от общинския бюджет/, а за местни дейности – 504 316 лв. /1,50 % от общинския бюджет/. За 2014 г. са планирани и средства за дофинансиране на държавните дейности за социални услуги в размер на 29 092 лв., което е 0,09 % от общинския бюджет.

Разходите по отчет на общината към 31.12.2014 г. са в размер на 28 780 902 лева, което е 90,95 % изпълнение, в това число за държавни дейности – 17 213 843 лв. или 94,64 % изпълнение, за местни дейности – 11 130 604 лв. или 74,84 % изпълнение и дофинансиране на държавни дейности – 436 455 лв. или 89,15 % изпълнение.

За Функция “Социално осигуряване, подпомагане и грижи” отчетените средства за 2014 г. са в размер на 4 119 973 лв., което е 14,31 % от общите разходи на общината. Отчетените средства за държавни дейности са 3 670 668 лв. /12,75 % от общинския бюджет/, а за местни дейности – 449 305 лв. /1,56 % от общинските разходи/. Уточненият план за капиталиви разходи на Община Силистра за 2014 г. е в размер на 3 629 392 лева.

Към 31.12.2014 г. за Община Силистра са отчетени капиталови разходи в размер на 2 272 027 лева. За функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи” те са в размер на 132 009 лв., което е 5,81 % от общите капиталови разходи на общината за 2014 г.

Ако сравним цифрите в частта на държавни и общински средства, анализът е следния: За Община Силистра държавните средства са 59,81 % от общия размер, а за социални дейности



– 89,09 %. Частта на местните средства за общината е 38,67 %, а за социални дейности – 10,91 %.

Със смесено финансиране /държавно и местно/ са Програмите за временна заетост, а изцяло с местно финансиране са Домашен социален патронаж и Клубовете на инвалида и пенсионера. Видно от цифрите е, че в частта социални услуги се разчита основно на държавното финансиране.

По информация от Анализа на община Алфатар, основен източник на финансиране в община Алфатар са средствата отпуснати от републиканския бюджет, следвани от други източници (МТСП). Най- малък относителен дял заемат местните дейности, чиито източници на финансиране са от собствените средства на общината.

№	Видове социални дейности	година	Източници на финансиране			Всичко средства
			Републикански бюджет	Собствени средства	Други източници - МТСП	
1.	Програми за временна заетост	2012		1409	36587	37996
		2013		1796	92622	94418
		2014		7457	68447	75904
2.	Дом за стари хора	2012	107380	2358	500	110238
		2013	118120	480	-	118600
		2014	132149	-	1050	133199
3.	Домашен социален патронаж	2012		7270		7270
		2013		5708		5708
		2014		4674		4674
4.	Обществена трапезария	2012	17464	1800		19264
		2013	34976	3900		38876
		2014	18452	2262		20714
5.	Кризисен център за деца, жертва на трафик и насилие	2012	68062			68062
		2013	63348			63348
		2014	71985	2487		74472
6.	Център за настаняване от семеен тип 1	2012	67147			67147
		2013	71990			71990
		2014	77980			77980
7.	Център за настаняване от семеен тип 2	2012	111911			111911
		2013	119982			119982
		2014	129968			129968
	Всичко по източници на финансиране		1 210 914	41 601	199 206	1 451 721

По информация от Анализа на община Главиница общия бюджет за 2015 г. за делегираните от държавата дейности е на стойност 4 597 067 лв., разпределен по функции както следва:

1. Общинска администрация – 723 093 лв.;
2. Отбрана и сигурност – 521 281 лв.;
3. Образование – 2 188 588 лв.;
4. Здравеопазване – 85 289 лв.;
5. Социално осигуряване, подпомагане и грижи – 837 330 лв.;
6. Почивно дело, култура и религиозни дейности – 236 032 лв.;
7. Икономически дейности и услуги – 5 454 лв.

Финансирането на социалните услуги в Община Дулово се осъществява по два начина: от държавата чрез единните разходни стандарти и от общинския бюджет. За 2015 г. разходите за социални услуги в държавен характер са в размер на 646 890 лв., а с общински характер 233 711 лв. Към държавно делегираните дейности влизат съществуващите: ЦНСТ за психичноболни лица гр. Дулово; ЗЖ № 1 и ЗЖ № 2 за психичноболни лица гр. Дулово; ДВХПР с. Правда; ЦСРИ гр. Дулово и обществена трапезария. Чрез общинския бюджет се финансират Домашен социален патронаж, 30 пенсионерски клуба на територията на общината и едно работно място в обществената трапезария.

Финансовото осигуряване на социалните услуги в община Кайнарджа се осъществява по два основни начина: централизиран и децентрализиран. В местните разходи най-голям е дялът на предвидените разходи за услугата „Домашен социален патронаж”, бюджет за 2015г. 90 500 лв., персонал – 9 броя, за Обществена трапезария с. Голеш – 47 300 лв., персонал – 3,5 броя. За Община Кайнарджа таксата за Домашен социален патронаж се определя на база реалната издръжка, която включва месечните разходи за храна, хигиенни материали, както и съответната част от общите разходи за електрическа и топлинна енергия, вода и транспортни разходи., като всяка година се определя с Наредба за определянето и администрирането на местните такси, и цени на услуги на територията на община Кайнарджа. Издръжката за разкритите социални услуги – държавно делегирани дейности в Община Кайнарджа, определени със Закона за държавния бюджет за 2015 година са както следва:

ЦНСТДМ – стандарт 8 633 лв. \* 8 деца, прави годишна издръжка от 69 064лв., за издръжка на ученици стандарт 33 лв.\*8 деца\*12 месеца = 3 168 лв. Персонал на ЦНСТДМ – 6 щатни бройки /1 управител и 5 детегледачки/.

ДЦСХ – стандарт 1 604 лв., което при капацитет от 40 лица прави годишна издръжка от 64 160 лв. Потребителите заплащат такса, която се определя като процент от получения от клиента доход /пенсия/. Таксата е в размер на 30% от доходите на потребителя на услугата, определена с Тарифа за таксите за социални услуги, финансирани от републиканския бюджет. Персонал на ДЦСХ – 4 щатни бройки /1 управител и социален работник, 1 трудотерапевт, 1 работник кухня и 1 медицинска сестра/.

ДЦВХУ – стандарт 6 089 лв., което при капацитет от 50 лица прави годишна издръжка от 304 450 лв. Потребителите заплащат такса, която се определя като процент от получения от клиента доход /пенсия/. Таксата е в размер на 30% от доходите на потребителя на услугата, определена с Тарифа за таксите за социални услуги, финансирани от републиканския бюджет. Персонал на ДЦВХУ – 20 щатни бройки.

Към момента финансовата обезпеченост следва да се преценява в съществуващата рамка на източниците на финансиране – като държавно делегирана дейност, чрез общинския бюджет (собствени приходи), чрез проектно финансиране (национални програми, включително оперативните програми), самофинансиране чрез спонсорство и доброволчество в местната общност.

От Анализа на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги на община Тутракан финансовите разчети по функция „Социално осигуряване , подпомагане и грижи” са 400 289 лв. Това са средства по ЕРС за издръжка на Дом за стари хора – заплати, осигуровки и обезщетения на персонала и обслужване на дейността са разчетени в Бюджет 2015 -274 289 лв., в т.ч. 1000 лв. капиталови разходи. От собствените приходи в рамките на 56 000 лв. са осигурени дейностите в пенсионерските клубове; заделен е финансов ресурс за материали и други помощни средства за дейностите по програмите от временната заетост в размер на 30 000 лв.; предвидени са средства за разкриване на нова дейност – домашен социален патронаж в размер на 40 000 лв.

**В Анализа на община Ситово не са включени финансови разчети за издръжка на социални услуги, поради липсата на СУ, държавно делегирана дейност на територията на общината.**

## **ИЗВОДИ:**

- Все още без финансиране от държавния бюджет или европейски средства не е възможно да се разкриват и развиват нови качествени социални услуги. Финансовите ресурси на Общините не са достатъчни и за дофинансиране на дейностите на социалните услуги на територията на общините в Област Силистра.
- Силната зависимост на общините от Републиканския бюджет, от който получават различни субсидии – за делегираните от държавата дейности и изравнителни субсидии, чрез които се осигурява финансиране и на местните дейности. В този смисъл е целесъобразно да продължи процесът на финансова децентрализация, за да може общините да постигнат по-голяма самостоятелност в плановия и изпълнителски процес. Това ще позволи по-гъвкаво да се управляват наличните финансови средства, тъй като ще има по-големи възможности за маневриране при решаването на съществуващите задачи на местно равнище.
- Процесът на планиране изцяло е фокусиран към националните приоритети и програми. За новия програмен период основен приоритет свързан със социалните услуги е изпълнението на Националната стратегия за дългосрочна грижа и създаването на нови социални услуги за хора с увреждания и стари хора като основен приоритет са хората с психични разстройства, умствена изостаналост и деменция. Общинският процес на планиране в голяма степен е предопределен от вижданията на централните управленски органи. В него „местните средства“ играят помощна роля, която понякога е крайно незначителна поради твърде ниската величина на местните собствени средства. Затова и бюджетирването, когато се отчита определящата роля на получаваните от републиканския бюджет средства, има водеща роля спрямо фактическия процес на планиране съгласно разпоредбите на Закона за регионалното планиране.
- Съществува необходимост от по-нататъшно реструктуриране на общинските разходи, като се има предвид застаряващото население и обезлюдяването на цели райони, както и икономическата миграция на част от населението. Нужно е не толкова да се дава приоритет на разходите за социални услуги, а да се балансират по-добре всички разходи, за да се осигури подходяща икономически ефективна и социално приемлива среда за живеене. Минимални или липсващи средства за капиталови разходи в социалната сфера. Очевидно е, че за дългосрочно решаване на общинските проблеми, в т.ч. на социалните в тесния смисъл на думата, с такъв дял на капиталовложенията трудно може да се говори. Защото общият анализ на ситуацията показва, че в много случаи трябва да се създаде нова среда, а не толкова да се поддържа съществуващата. Но този резултат може да се постигне само при наличието на сериозни инвестиции, което предполага сериозен анализ и разработка на нови инвестиционни проекти.

### **6.3 Други налични ресурси в Област Силистра**

Повечето общини на територията на Област Силистра нямат особено големи възможности за привличане на ресурси под форма на дарения, материално техническата база общинска собственост е също много ограничена и има необходимост от ремонтни дейности за да може да бъде използвана за предоставяне на социални услуги. Партньорството на местната власт с широко участие на гражданите е възможност за формиране на по-добри политики и възможности за развитие. Тясното взаимодействие между местна власт, граждани, НПО и бизнес е пътят за ефективно, отговорно и демократично управление.

На територията на община Силистра има най-много лизензирани доставчици на социални услуги, но малко са тези, които предоставят социални услуги или въобще работят в сферата, поради липса на човешки и капиталов ресурс.

Като помощни органи към Община Силистра и в тясно партньорство с нея, по социалните проблеми функционират:

- Обществен съвет по социално подпомагане и услуги;
- Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности;
- МКБППМН и Детска педагогическа стая за работа с деца с отклоняващо се поведение;
- Превантивно информационен център по зависимости;
- Младежки парламент;
- Обединен детски комплекс - Силистра е създаден със Заповед №РД 14-99/04.07.2012

г. на Министъра на образованието и науката, чрез преобразуване на съществуващите Център за работа с деца, Център за ученическо, техническо и научно творчество и Ученическа спортна школа. Той е извънучилищно звено в сферата на образованието и науката, в което чрез организиране на дейности в свободното време се осъществява държавната и общинска политика за развитие на интересите, уменията и способностите на децата в различни области по направления –научно–познавателно и приложно-техническо направление, спортно-туристическо и художествено–творческо направление. Предлага разнообразни педагогически форми – клубове, школи, състави, съобразени с желанията, интересите и свободното време на децата и родителите. В комплекса са обхванати 895 деца и ученици на възраст от 6 до 18 години от всички детски градини и училища на територията на гр. Силистра. Разполага с материална база, уютни кабинети за обучение.

- От 2006 г. Община Силистра е положила основите на добро партньорство за въвлечане и трайно участие на неправителствените организации в съвместна дейност по социални проблеми и управлението на социалните услуги. Към настоящия момент 4 услуги са предоставени за управление на външен доставчик чрез конкурс „Кризисен център” и „Център за обществена подкрепа” – на ЖС “Екатерина Каравелова” е “Кризисен център”. „Център за социална рехабилитация и интеграция” за лица - на Фондация “Съпричастие - Силистра” и „Център за социална рехабилитация и интеграция” за лица и деца – на СНЦ „Надежда за добро бъдеще”. Всички социални услуги, с изключение на ЦОП, предоставяни на територията на община Силистра са базирани в сгради – общинска собственост, но към настоящия момент се очертава остра нужда от сграден фонд, където да се разкриват и предоставят нови социални услуги.

Всички институции, имащи отношение към социалната сфера са средоточени в областния център, повечето услуги също.

През 2014 г. са получени дарения за подкрепа на социалните услуги на територията на община Силистра в размер на 52 762,26 лв. Даренията включват хранителни продукти, дрехи и материали.

### **ИЗВОД:**

Предвид наличния общински сграден фонд на територията на Област Силистра, към момента е почти невъзможно разкриването на нови социални услуги в подходяща общинска материална база, още повече, че Общините не разполагат с финансови средства за извършване на ремонтни дейности.

Тези два фактора оказват изключително голямо влияние върху развитието и управлението на социалните услуги, но въпреки това, благодарение на доброто партньорство между общински организации, Дирекции „Социално подпомагане”, Регионална дирекция

„Социално подпомагане”, доставчици на социални услуги и неправителствен сектор, на територията на Областта функционира добре развита мрежа от качествени социални услуги.

## **7. Заключение и препоръки**

### **7.1. Основни изводи от ситуационния анализ и оценката на потребностите**

Проучването на ситуацията в Област Силистра е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия контекст на социо-икономическите проблеми, политики и мерки за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в общината. Обхватът на темите на проучването включва широк кръг социо-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги в областта, като достъп, капацитет, човешки ресурси и качество на наличните услуги.

Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са основа за адекватното планиране на капацитета на социалните услуги и за избора на тяхната форма – начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите, обслужващи едно или няколко населени места в една или повече общини, както и за разработване на „смесени” услуги. Препоръките са съобразени и с нагласите и очакванията, както на различните участници в предоставянето на услугите, така и на настоящите и потенциалните ползватели - рискови групи и индивиди, за които са предназначени социалните услуги и мерки за социално включване.

Вследствие на демографския срив, характерен за цялата страна, намалява броят на населението в трудоспособна възраст. Застаряващо и намаляващо е населението в селата, което води към обезлюдяване на някои от селските райони в областта. Възрастовата структура на населението на областта придобива регресивен характер. Отчитайки различните фактори – външни и вътрешни, които влияят на социалните и демографските процеси, се очертават **негативни тенденции в социо-икономическото развитие на област Силистра:**

- Застаряване на населението и регресивен тип възрастова структура и ниска раждаемост с тенденция към по-силно намаление;
- Прогресивно намаление на относителния дял на лицата в трудоспособна възраст;
- Неблагоприятни тенденции във възрастовата и образователна структура на работната сила;
- Доминиращ брой регистрирани безработни без специалност и ниско образование;
- Ниска гъстота на населението особено в малките общини;
- Висок процент на безработица, особено в селата;
- Висок дял на хората с увреждания, както и на самотно живеещите стари хора, предимно в селата в областта;
- Увеличават се ражданията на деца в многодетни и проблемни семейства, както и от непълнолетни майки;

- Устойчива тенденция към миграционно движение и обезлюдяване.

## 7.2. Изводи за наличните социални услуги

Социалните услуги функциониращи на територията на Област Силистра са в унисон с държавната политика. Обхванатите потребители, получават качествени социални услуги, но има необходимост от разкриване на нови.

- Териториално разпределение в областта. Социалните услуги се предоставят във всички населени места в областта, където има идентифицирана потребност от дадена социална услуга.

- Съотношение между услугите в общността и специализирани институции - специализираните институции за деца/лица на територията на област Силистра към 31.05.2015 г. са седем – пет за възрастни хора и две за деца. В периода 2011-2015 г. е закрыта една СИ за деца – ДДЛРГ, с. Малък Преславец, намален е капацитетът на ДДЛРГ – гр. Силистра с тенденция през новия програмен период да бъде закрыт, във връзка с изпълнението на политиката за деинституционализация на децата в България. Приблизително 20% са специализираните институции в областта, останалите 80% са социални услуги в общността.

- Процентът на откритите през периода на действие на ОСРСУ (2011-2015 г.) резидентни услуги и услуги в общността в област Силистра е висок. Отчитайки икономическото, политическо и социално положение на страната, темпът на развитие на социалните услуги е добър. В Община Силистра функционират 45% от социалните услуги в общността, в т.ч. и резидентен тип, а в останалите общини в областта както следва: Община Главиница – 21%, Община Дулово – 14%, Община Кайнарджа – 10% и Община Алфатар – 10%.

- Степен на развитие на услугите за превенция на риска от социално изключване – незадоволителна степен на развитие на услугите. Има необходимост от разкриване на нови социални услуги в общността.

- Характеристика на спектъра/многообразието на видовете услуги - на територията на Област Силистра функционират СУ за почти всички рискови групи (с изключение на дементно болни лица и лица със сетивни нарушения).

- Достъпност на услугите – неограничен достъп до социалните услуги.

- Обхват на услугите, предоставяни от външните доставчици – на територията на областта има малък процент на предоставени социални услуги на външен доставчик основно в Община Силистра (трима доставчика), в Община Тутракан – двама външни доставчика и в Община Алфатар – един доставчик.

### Общи изводи за услугите за деца:

- Услуги в общността за деца са развити в общините Силистра, Алфатар, Главиница, Дулово и Кайнарджа. В тези общини има голям брой детско население. Те посрещат приоритетно нужди на деца с увреждания, деца, жертви на насилие и деца, лишени от родителска грижа.

- Услугите, предлагани в Център за обществена подкрепа - Силистра, биха могли да оптимизират дейността си, като разширят рисковите групи, с които работят, и подкрепата, която им оказват. Необходимо е развиване на мобилен компонент с цел обхващане на потребители от повече общини на територията на Област Силистра.

- Услуги за деца с увреждания са развити в общините Силистра и Дулово, където най-голям е броят на децата с необходимост от предоставяне на СУ. Тяхното функциониране би

могло да се доразвие чрез разширяване на достъпа до услугите и създаване на нови услуги и в другите общини с идентифицирана потребност.

- Наблюдава се тенденция за добре, но неравномерно развита социалната услуга „Приемна грижа” в Област Силистра. Настаняването при близки и роднини се използва в по-голяма степен като алтернатива на институционалната грижа.

- В областта липсват услуги за подкрепа на деца и младежи с отклоняващо се поведение. Тази рискова група е включена единствено в работата на МКБППМН, която включва предимно предприемане на възпитателни мерки и насочване към наказания и няма възможности да предостави необходимата подкрепа за тази група деца.

- Сведен до минимум е броят на деца, настанявани в СИ за деца, във връзка с изпълнение на националния приоритет – деинституционализация на децата в България. В тази връзка през периода на действие на ОСРСУ /2011-2015/ са разкрити 4 нови социални услуги за деца – резидентен тип.

- Значително е намалял броят на децата (от 0 до 3 години), настанени в ДМСГД – Силистра, във връзка с изпълнението на деинституционализацията на деца (голям брой деца са настанени в новоразкритите ЦНСТ за деца и е намалял броят на деца, изоставени на ниво родилен дом).

- Липсват услуги за деца и младежи с психични проблеми.

#### **Изводи за услугите за възрастни хора:**

- Най-развита услуга в общността за възрастни хора са Домашните социални патронажи, които биха могли да подобрят дейността си по отношение на специализиране на персонала за подобряване на социалната подкрепа на клиентите.

- Най-търсена услуга в общността е услугата „Личен асистент” и „Домашен помощник”.

- Дневните центрове за възрастни хора с увреждания и за стари хора в област Силистра предоставят социални услуги в три общини (Силистра, Кайнарджа, Главиница).

- Центрове за социална рехабилитация и интеграция в Област Силистра са три, позиционирани в две общини – Община Силистра и Община Дулово. Работят с пълен капацитет, но не успяват да задоволят потребностите на големия брой нуждаещи се, което показва необходимостта от увеличаване на капацитетите на съществуващите или от разкриване на още такива в други общини на областта.

- Не се използват пълноценно възможностите на клубовете на инвалида и пенсионера, които могат да се използват като база при изграждане на различни мобилни услуги.

- СИ за възрастни хора с увреждания и стари хора на територията на областта предоставят услуги на много добро ниво.

## **7.3 Препоръки**

### **7.3.1. Общи препоръки към развитието на социалните услуги в областта**

1. Необходимо е да продължи да се развива партньорство между всички заинтересовани страни в разработването на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Силистра. Активно участие на общински кметове и кметове на останалите населени места, Общинските съвети, общински администрации, областна администрация, държавни и регионални институции, имащи отношение към социалната сфера, доставчици на услуги, НПО.

2. Приоритетно направление на ОСРСУ в област Силистра трябва да бъде продължаване на процесите по деинституционализацията на децата и изпълнението на дейностите по реализиране на Национална стратегия за дългосрочна грижа, като се разкриват широк спектър от услуги в общността за възрастни хора с психични разстройства, умствена изостаналост и демеция, което ще способства за превенция на настаняването в специализирани институции за възрастни хора с увреждания.
3. Необходимо е да се разшири обхвата на услугите, подпомагащи рехабилитацията и превенция на социалната изолация за деца и възрастни.
4. В Областната стратегия да се предвидят целенасочени мерки за преодоляване на липсата на персонал и/или неговата недостатъчна квалификация, без което е трудно осъществимо развитието на необходимите социални услуги в малките населени места и общини.
5. Необходимо е продължаване на тенденцията за изграждане ефективни механизми на междусекторно партньорство между институциите и продължаване на дейността на вече създадените, за да бъдат използвани максимално техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.
6. За идентифициране на децата, жертви на домашно насилие и за семейства с агресивно поведение на родителите е необходимо да се подобри комуникацията с детските градини, училищата и неправителствените организации. Ресурсите на образователната система и тенденцията на развитие на извънкласни дейности могат да бъдат използвани за превенция на агресивното поведение.
7. Подпомагане развитието на капацитета на неправителствения сектор за участие в разработването и прилагането на местни политики, чрез поддържане на доброто партньорство с местните (общински) власти в процеса на областното планиране на социални услуги, както и включване в предоставянето им.
8. Необходимо е общините да си взаимодействат на регионално ниво - създаване на съвместни социални услуги за специфични рискови групи.

### **7.3.2. Конкретни препоръки към развитието на социалните услуги в областта.**

На база обобщения анализ и идентифицираните и анализирани рискови групи в област Силистра се очертава потребност за разкриването и предоставянето на следните социални услуги по общини както следва:

#### **За Община Силистра:**

- Центрове за настаняване от семеен тип за деца и възрастни с увреждания и без увреждания;
- Защитени жилища за възрастни с и без увреждания;
- Разширяване на мобилните социални услуги предимно за малките населени места;
- Дневен център за деца с увреждания от 0 до 3 години;
- Дневен център за хора с увреждания;
- Седмична грижа;
- Център за ранно детско развитие;
- Разширяване капацитета на ЦОП и допълване на дейностите му с такива като работа с кандидати и утвърдени приемни семейства и кандидати и утвърдени осиновители;
- Увеличаване капацитета на ЦНСТЛПР;
- Увеличаване капацитета на ЗЖХУИ;



- Увеличаване капацитета на ЦСРИ за деца и лица в риск;
- Разширяване обхвата на почасовите услуги в домашна среда за деца и лица в риск.

#### **За Община Алфатар:**

- Защитено жилище за лица с психични увреждания до 8 лица;
- Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора на пенсионна възраст с влошено здравословно състояние, с капацитет до 20 лица;
- Дневен център за възрастни хора с увреждания, с капацитет до 20 човека;
- Център за обществена подкрепа.

#### **За Община Главиница:**

- Осигуряване на устойчивост на социалните услуги „личен асистент“, „домашен помощник“ като алтернатива на институциоанализацията и като средство за подкрепа за достоен самостоятелен живот в домашна среда на лицата в риск;
- Продължаване на процеса по изграждане на достъпна архитектурна среда за хората с увреждания;
- Търсене на възможности за изграждане на медико – социални услуги в партньорство със здравните и лечебни заведения;
- Разширяване на капацитета и обхвата на мобилните услуги и по- широко покриване на нуждите на хората от малките населени места;
- Регулярно провеждане на информационни кампании, във връзка с промотиране на видовете, целите и целевите групи, към които са насочени социалните услуги.

#### **За Община Дулово:**

- Липсват услуги за деца;
- Необходимост от разкриване на Център за обществена подкрепа, който да предоставя услуги, свързани с превенция на изоставянето, превенция на насилието и работа с деца със специални нужди – реинтеграция на деца от специализирани институции и превенция на отклоняващо се поведение. Подбор, проучване и обучение на приемни родители, както и работа с деца настанени в тях. Емоционална и психологическа подкрепа, консултации и възможности за развиване на родителските умения и умения за самостоятелно справяне;
- Център за настаняване от семеен тип – за децата, върнати от специализираните институции, чиито родители или близки не са в състояние да полагат грижи за тях и реинтеграцията на децата в техните семейства е невъзможна;
- Дневен център за деца с увреждания – крайно необходим за работещите родители.

#### **За Община Кайнарджа:**

- Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи без увреждания, капацитет 8 места;
- Център за обществена подкрепа, капацитет 20 места;
- Център за настаняване от семеен тип за стари хора с физически увреждания – село Кайнарджа, капацитет 8 места;
- Център за настаняване от семеен тип за стари хора с физически увреждания – в друго населено място на територията на общината, капацитет 8 места;
- Устойчивост на услугите – Домашен социален патронаж, Обществена трапезария, Личен асистент, ДЦСХ, ДЦВХУ, ЦНСТДМ - запазване на ДСП – капацитет 50 лица, запазване на ОТ – капацитет 360 деца и лица, запазване на ДЦСХ – капацитет 40 лица, запазване на ДЦВХУ – капацитет 50 лица, запазване на ЦНСТДМ – капацитет 8 лица.

#### **За Община Ситово:**

- Разкриване на Защитено жилище за лица с физически и/или психични заболявания;
- Разкриване на Дневен център за лица с увреждания;

- Разкриване на Център за настаняване от семеен тип за възрастни с физически увреждания;
- Разкриване на Център за обществена подкрепа;
- Разкриване на Дневен център за стари хора;
- Разкриване на Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и /или възрастни с увреждания;
- Продължаване на услугите домашен социален патронаж, обществена трапезария, личен асистент, домашен помощник;
- Разкриване на ЦНСТ за деца/младежи без увреждания;
- Развитие на приемната грижа;
- Участие в програми по ОП”РЧР” за предоставяне на социални услуги.

**За Община Тутракан:**

- ЦСРИ за деца от различни рискови групи гр. Тутракан – капацитет 30 места;
- ЦНСТ за деца и младежи от СИ и общността – гр- Тутракан – капацитет 12+2 места;
- ЦОП за деца и семейства в риск – гр. Тутракан – капацитет 40 места;
- Дневен център за възрастни хора с увреждания – гр. Тутракан – капацитет 30 места.